

národní
úložiště
šedé
literatury

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina - 2015

Český statistický úřad
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-371368>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 08.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE VYSOČINA - 2015

Regionální statistiky

Jihlava, 31. 8. 2016

Kód publikace: 330132-16

Č. j.: 11 / 2016 – 81

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Jihlavě

Ředitel odboru: Jitka Číhalová

Kontaktní osoba: Vlastislav Valda, e-mail: vlastislav.valda@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	7
2. Sociální vývoj.....	14
3. Ekonomický vývoj.....	25
4. Životní prostředí.....	38
5. Mezikrajské srovnání.....	43

Tabulková příloha.....	53
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	54
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj.....	55
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj.....	56
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí.....	57
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Kraje Vysočina v letech 2000–2015.....	58
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – demografický vývoj.....	60
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj.....	61
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – ekonomický vývoj.....	64
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – životní prostředí.....	66
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina v roce 2010 a 2015.....	67

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Kraje Vysočina v roce 2015, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2010). Zahnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2015. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika) zpracovat hodnocení pouze do roku 2014, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2015 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Nově je v ní zařazen dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.jihlava.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Kraje Vysočina pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Kraje Vysočina, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2016. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

- Demografický vývoj**
- Vysočina se vyznačuje malou hustotou osídlení, značným počtem převážně menších obcí a nižším podílem městského obyvatelstva.
  - Počet obyvatel kraje v posledních letech klesá zejména vlivem migračního úbytku. Lidé nejčastěji opouštějí okres Třebíč.
  - Vzdor mírnému nárůstu migrace ze zahraničí žije na Vysočině jen málo cizinců.
  - Počet narozených dětí zůstává poměrně vysoký, dále roste průměrný věk matky při narození. Podíl dětí narozených mimo manželství se stále zvyšuje, ve srovnání s většinou krajů České republiky však zůstává relativně nízký.
  - Úmrtnost na Vysočině mírně stoupá, hlavními příčinami úmrtí zůstávají nemoci oběhové soustavy a novotvary.
  - Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk. Nejmladšími okresy jsou Jihlavsko a Žďársko, nejstarším dlouhodobě okres Pelhřimov.
  - Roste naděje dožití při narození, která ve srovnání s ostatními kraji patří k nejvyšším.
  - Počet sňatků v posledních letech roste, muži i ženy však vstupují do manželství ve vyšším věku.
  - Počet rozvodů zůstává relativně nízký, nejčastěji se na Vysočině rozvádějí manželství ve věkové skupině 40 až 49 let.
  - Vysočina se vyznačuje nízkou mírou potratovosti.
- Sociální vývoj**
- Na Vysočině se projevoval pokles počtu zaměstnaných i nezaměstnaných osob. Míra ekonomické aktivity má klesající tendenci. Míra zaměstnanosti kolísala.
  - Vysočina se vyznačuje relativně vysokým podílem zaměstnaných v primárním sektoru a nižší zaměstnaností v sektoru terciárním.
  - Na celkové zaměstnanosti v kraji se nejvíce podílejí zaměstnanci. Počet zaměstnavatelů výrazně poklesl.
  - Nezaměstnanost na Vysočině v letech 2014 a 2015 klesala. Její pokles byl rychlejší u mužů než u žen.
  - Dlouhodobá nezaměstnanost zůstává problémem zejména v okrese Třebíč.
  - V kraji se zvýšil počet volných pracovních míst.
  - Vzrostl počet zaměstnanců i průměrná měsíční mzda, která ale stále výrazně zaostává za republikovou úrovní. Medián mezd u žen patří k nejnižším v České republice.
  - Reálná mzda na Vysočině vzrostla.
  - Dávky státní sociální podpory výrazně poklesly.
  - Počet důchodců na Vysočině roste. Převládají mezi nimi ženy.
  - Průměrná výše starobního důchodu je na Vysočině v mezikrajském srovnání třetí nejnižší. Podíl průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu poklesl.
  - Výrazně přibylo předčasných důchodů. Jejich podíl na celkovém počtu starobních důchodů je na Vysočině ze všech krajů nejvyšší.
  - Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký, přibylo žáků základních škol. Ubylo však studentů středních škol.
  - Snížil se počet studentů vyšších odborných škol i vysokých škol. Většina vysokoškoláků studuje mimo území kraje.
  - Vysočina se stále vyznačuje nízkou úrovní kriminality, vzrostl však počet dopravních nehod i výše při nich způsobených škod.
- Ekonomický vývoj**
- V regionálním hrubém domácím produktu se Vysočina řadí na deváté místo mezi kraji. Zemědělství, lesní hospodářství a rybolov mají v kraji relativně nejvyšší podíl na vytvořené hrubé přidané hodnotě.

- Intenzita výzkumu a vývoje na Vysočině rostla, vědu a výzkum financoval především podnikatelský sektor. Rostl význam aplikovaného výzkumu.
- K internetu jsou v kraji připojeni již více než dvě třetiny domácností.
- Pro Vysočinu je typický malý počet evidovaných ekonomických subjektů a nízká podnikatelská aktivita. Nejvíce subjektů se v kraji zabývá obchodem a opravami motorových vozidel.
- Zemědělská produkce v kraji rostla, když rychlejší byl růst živočišné produkce.
- Snížila se sklizeň obilovin, především vlivem nižšího hektarového výnosu.
- Vysočina je v rámci republiky klíčovou bramborářskou oblastí. Z kraje pochází více než třetina sklizených brambor.
- Zvýšily se stavy skotu i prasat a po dlouhodobém poklesu na Vysočině výrazně vzrostly i stavy drůbeže. Kraj Vysočina zůstává významným producentem masa.
- V lesích Vysočiny výrazně převládají jehličnaté stromy, zejména smrk ztepilý. Jejich podíl je v mezikrajském srovnání nejvyšší.
- V průmyslových podnicích v kraji vzrostl počet zaměstnanců i tržby. Mzda v průmyslu stále zaostává za republikovou úrovní.
- Stavební výroba v kraji vzrostla. Zvýšil se podíl veřejných zakázek na stavební výrobě.
- Dále poklesl počet vydaných stavebních povolení. Vzrostla však předpokládaná hodnota staveb.
- Počet dokončených bytů se na Vysočině snížil, naproti tomu se meziročně zvýšil počet zahájených bytů.
- Vzrostl objem zboží přepravovaného po železnici i po silnicích. Ubylo cestujících ve vlakové dopravě.
- Počet domácích hostů v hromadných ubytovacích zařízeních se na Vysočině zvyšoval, ubývalo však zahraničních hostů. Nejčastějšími návštěvníky z ciziny jsou v kraji tradičně Němci.

Životní prostředí

- Na Vysočině se dlouhodobě snižuje výměra zemědělské i orné půdy. Podíl ekologicky obhospodařované půdy je v kraji nízký.
- Spotřeba vody na Vysočině vzrostla, stoupá sazba za vodné a stočné. Zvyšuje se podíl obyvatel žijících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod.
- Na emisích mají v kraji největší podíl malé stacionární a zvláště mobilní zdroje znečišťování.
- Emise znečišťujících látek na Vysočině v roce 2014 klesly. Kraj se dlouhodobě vyznačuje jedněmi z nejnižších emisí oxidů dusíku.
- Produkce průmyslového i komunálního odpadu v kraji vzrostla. Třídění komunálního odpadu je na poměrně dobré úrovni.
- Vzrostlo množství využitého odpadu. Recyklací na Vysočině v roce 2014 prošlo třináct procent odpadu.
- Většina investic na ochranu životního prostředí byla na Vysočině určena na nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční výdaje směřovaly především do nakládání s odpady.

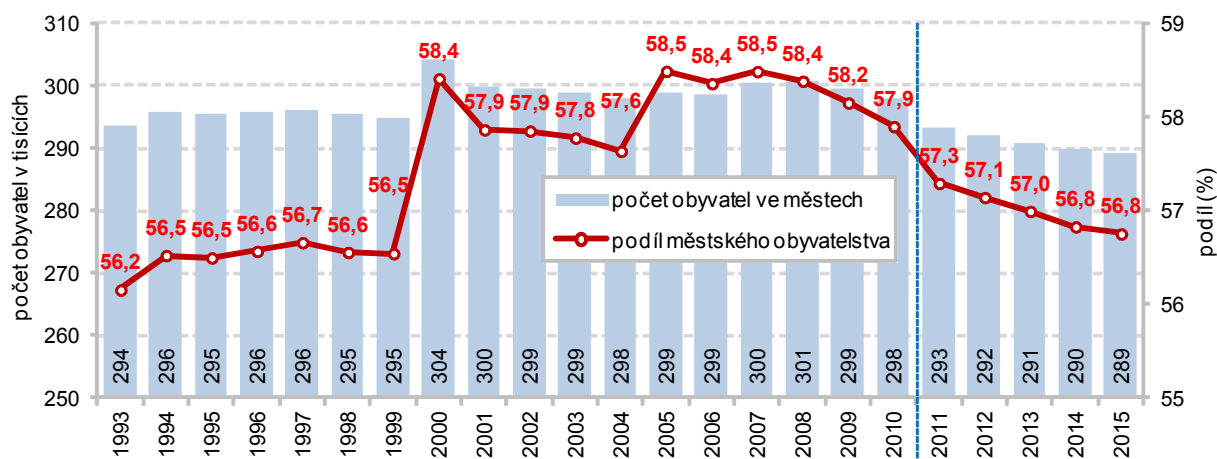

1. Demografický vývoj

Z celkového počtu obcí představují téměř polovinu nejmenší obce do 199 obyvatel.

Rozlohou 6 796 km² se sice Kraj Vysočina řadí na páté místo mezi kraji, počtem obyvatel ale až na místo dvanácté, což se odráží ve velmi nízké hustotě osídlení, 75,0 obyvatele na km², která dosahuje jen 57 % průměru České republiky a v rámci krajů je druhá nejnižší. Na území kraje se nachází 704 samosprávných obcí, po Středočeském kraji druhý nejvyšší počet. Z hlediska administrativního členění se dělí na 5 okresů, dále na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP). Z nich nejvíce obcí spadá do ORP Třebíč (93) a nejméně připadá na ORP Pacov (24). Pro osídlení v kraji je charakteristická značně rozdrobená sídelní struktura, vyznačující se velkým počtem malých obcí. Průměrná populační velikost obce je na Vysočině 724 obyvatel. Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představují téměř polovinu celkového počtu obcí, žije v nich ale pouze 8 % obyvatelstva kraje. Naopak na čtyři města s více než 20 tisíci obyvateli připadá více než čtvrtina obyvatel kraje. Všechna 34 měst se v roce 2015 na celkovém počtu obyvatel kraje podílelo 56,8 %, což je o 1,1 procentního bodu méně než v roce 2010. Ve stejném období se počet obyvatel měst Vysočiny snížil o tři procenta. Statut městyse má v kraji 42 obcí, ve kterých žije téměř 49 tis. obyvatel, tj. téměř desetina obyvatel kraje.

Graf 1.1 Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Kraji Vysočina

Pozn.: v roce 2011 data navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

Počet obyvatel kraje v posledních letech klesá zejména vlivem migračního úbytku.

Na území Kraje Vysočina žilo ke konci roku 2015 celkem 509 475 obyvatel. V demografické struktuře mají nepatrně vyšší zastoupení ženy, a to 50,4 %. Od roku 2010 se na Vysočině projevuje neustálý pokles počtu obyvatel především v důsledku záporného migračního salda. Nejvíce se počet obyvatel kraje snížil migrací v roce 2013, kdy relativní počet přistěhovalých činil 6,1 osob na 1 000 obyvatel a počet vystěhovalých představoval 7,7 osob na 1000 obyvatel. Přírozený přírůstek byl nejvyšší v roce 2014, kdy dosáhl 0,9 osoby na tisíc obyvatel, úbytek populace kraje přirozenou měnou byl zaznamenán v letech 2012 a 2013.

Nejvíce lidí opouští okres Třebíč.

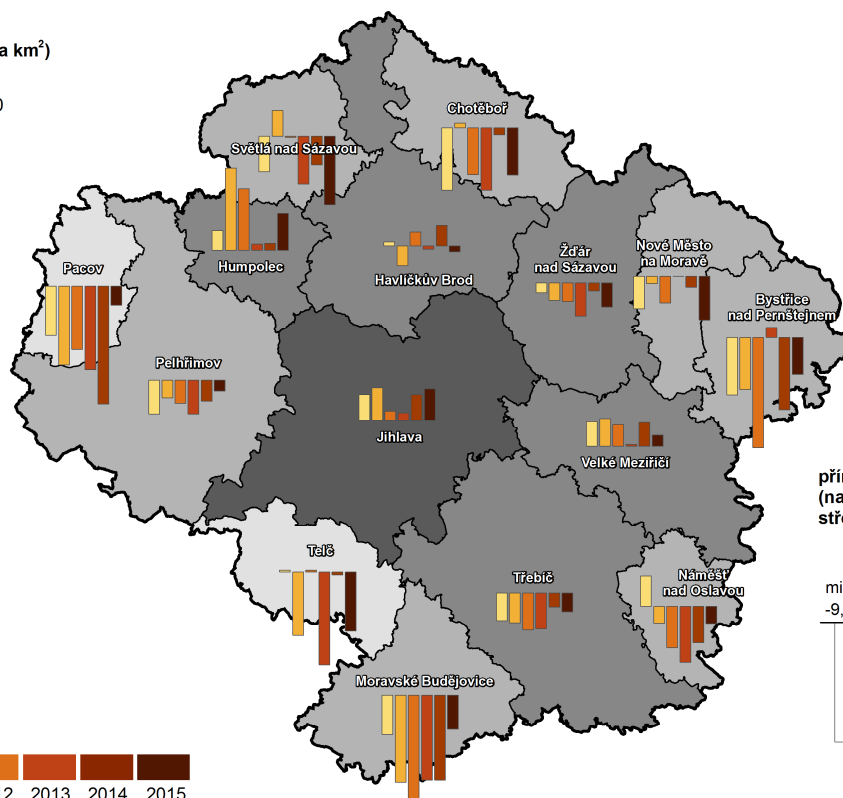
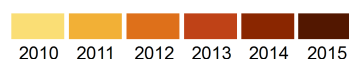
S výjimkou okresu Jihlava se v posledních letech ve všech ostatních okresech počet obyvatel snížil. Největší pokles zaznamenal okres Třebíč, a to zejména vlivem záporné migrace, kdy okres opouští více osob než se do něho přistěhuje.

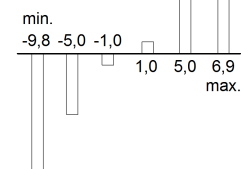
Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Kraje Vysočina v letech 2010 až 2015

hustota zalidnění
(počet obyvatel na km²)
k 31. 12. 2015

- méně než 50
- 50–74
- 75–99
- 100 a více

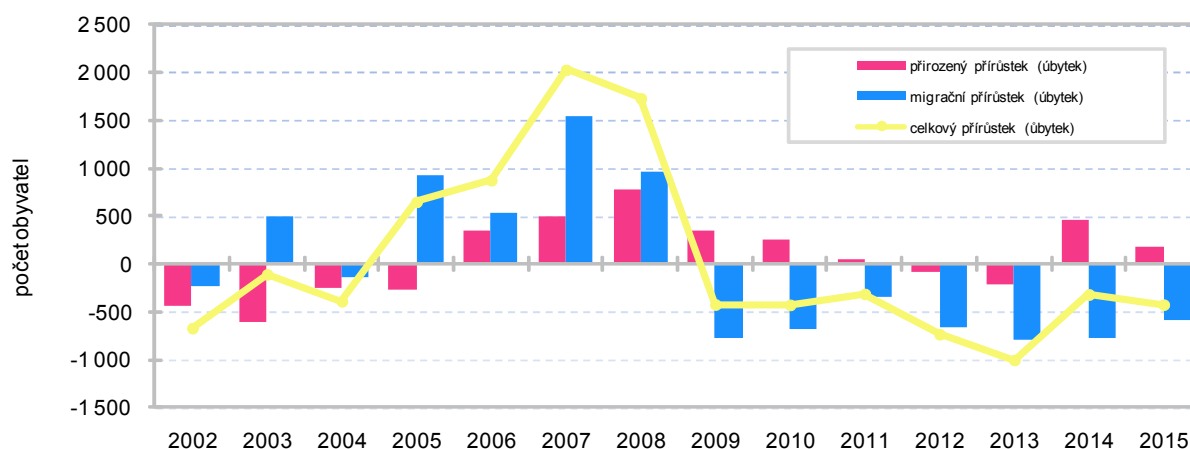

přírůstek/úbytek obyvatel
(na 1 000 obyvatel
středního stavu)

Zdroj: ČSÚ

Graf 1.2 Přirozený, migrační a celkový přírůstek (úbytek) obyvatel Kraje Vysočina

Mírný nárůst přistěhovalých ze zahraničí.

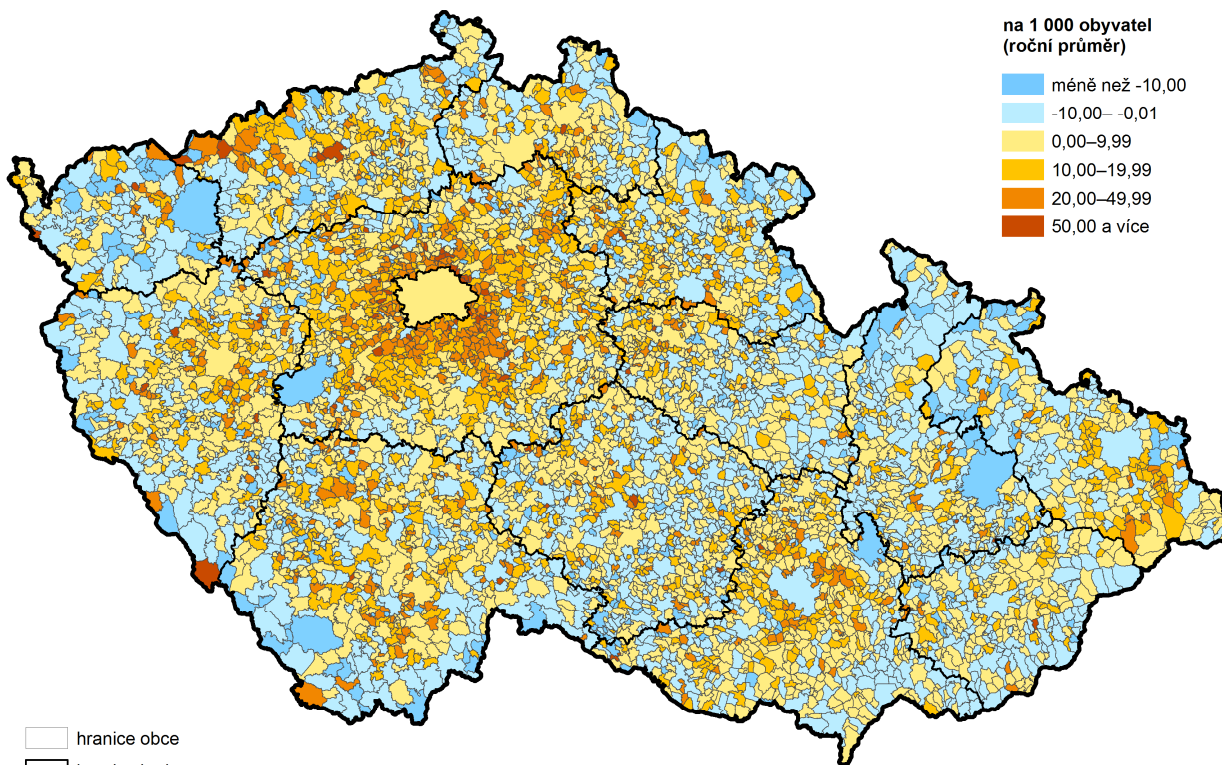
V počtu osob přistěhovalých do kraje po roce 2010 mají mírnou a rostoucí převahu ženy. U vystěhovalých je situace podobná. Mezi přistěhovalými i vystěhovalými jednoznačně převažují osoby v produktivním věku (15 až 64 let), jejich podíl se však mírně snižoval, naproti tomu rostl podíl dětské složky a osob v poproduktivním věku. Podíl obyvatel ve věku 65 a více let je vyšší u přistěhovalých než u vystěhovalých. V průběhu let 2010 až 2015 se do Kraje Vysočina ze zahraničí přistěhovalo nejvíce osob v roce 2015 (492 osob) a nejméně v roce 2011 (348), po poklesu z počátku současné dekády se opět projevuje mírný nárůst migrace ze zahraničí. U zahraničního stěhování převládá počet přistěhovalých nad vystěhovalými (celkem se do kraje z ciziny přistěhovalo 2 485 osob, naopak se do zahraničí vystěhovalo 1 763 obyvatel Vysočiny), záporné saldo zahraniční migrace bylo zaznamenáno v jediném roce (2013). Celkově se přistěhovalí z ciziny podíleli na celkové migraci do kraje 12,8 %, vystěhovalí do ciziny pak tvořili 7,6 % vystěhovalých z kraje.

V Kraji Vysočina je evidován nízký počet cizinců.

Ke konci roku 2015 bylo na území České republiky evidováno celkem 464 670 cizinců. Kraj Vysočina (8 050 cizinců) patří spolu se Zlínským krajem (8 538) k regionům s nejmenším počtem cizinců. Od roku 2010 vzrostl počet cizinců v republice o více než čtyřicet tisíc, tj. o 9,5 %. Na Vysočině ve stejném období došlo k poklesu počtu cizinců, jejichž počet se až v roce 2015 vrátil na úroveň roku 2010. V roce 2010 a 2015 se cizinci na obyvatelstvu Kraje Vysočina podíleli 1,6 %, ve zbývajících letech činil jejich podíl 1,5 %. V roce 2015 byl jejich podíl na Vysočině v mezikrajském srovnání po Zlínském kraji druhý nejnižší (spolu s Olomouckým krajem). Za republikovým průměrem zaostala Vysočina o 2,8 procentního bodu. Nejvyšší byl podíl cizinců v Praze (13,5 %).

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním v obcích v letech 2010 až 2015

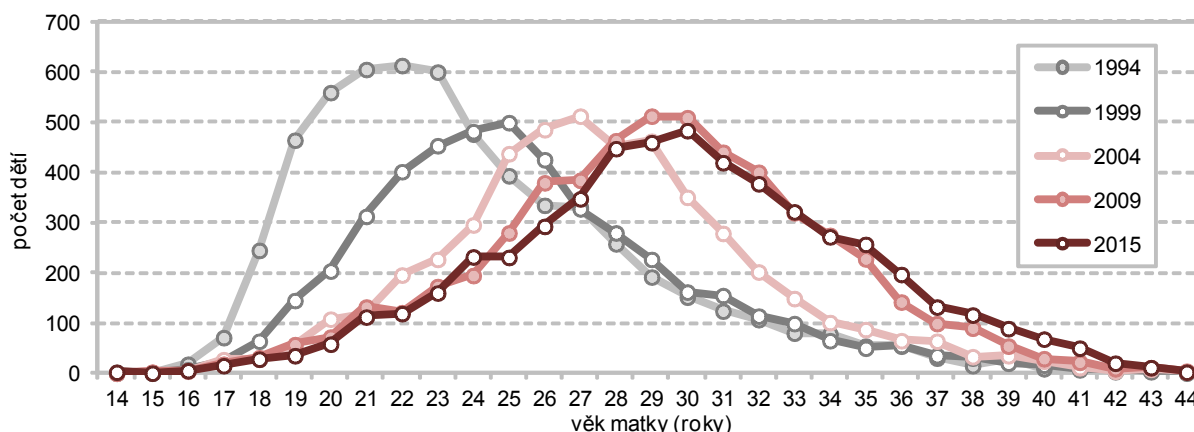

Zdroj: ČSÚ

Počet narozených dětí se drží na relativně vyšší úrovni, roste průměrný věk matky při narození.

V průběhu roku 2015 se v Kraji Vysočina živě narodilo 5 349 dětí, což bylo o 15 více než v roce předchozím, v posledních šesti letech zůstal v kraji počet živě narozených dětí pod hranicí pěti tisíc pouze v roce 2013. Úroveň úhrnné plodnosti v roce 2015 dosáhla hodnoty 1,629 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku. Jde o nejvyšší hodnotu ve sledovaném období. Nadále pokračuje trend odkládání mateřství do pozdějšího věku, průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2015 na Vysočině zůstal nad hranicí třiceti let a stejně jako v roce předchozím činil 30,3 roku – v roce 1991 dosahoval 24,3 roku a o devět let později 26,4 roku. Výrazně vzrostl též věk matky při narození prvního dítěte, který v roce 2015 dosáhl 28,4 roku (v roce 1991 to bylo 22,0). Ve srovnání s ČR (28,9 roku) jsou ale prvorodičky v kraji mladší. Nejmladší jsou prvorodičky v Ústeckém kraji (27,3 roku), nejstarší v Praze (31,1 roku). Nejvíce dětí se v roce 2015 na Vysočině narodilo jako první dítě matky (2 485), jako druhé v pořadí 2 014, třetích a dalších bylo 850.

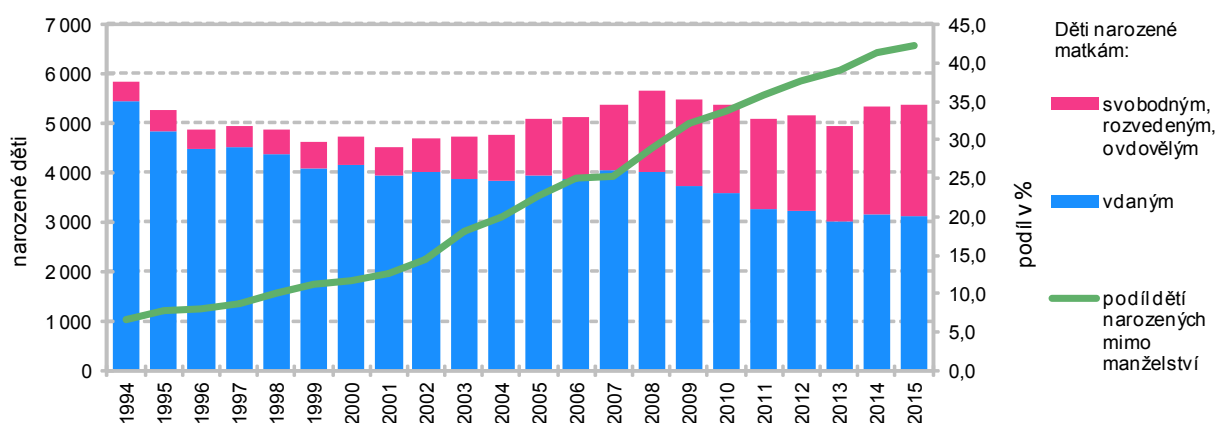
Graf 1.3 Živě narozené děti podle věku matky při narození dítěte v Kraji Vysočina

Dále se zvyšuje podíl dětí narozených mimo manželství.

Pokračoval vzestup počtu (i podílu) dětí narozených mimo manželství, které na Vysočině v roce 2015 tvořily 42,2 % ze všech narozených dětí. Jedná se o druhý nejvyšší podíl po Zlínském kraji (40,6 %), nejvyšší byl v Karlovarském kraji (62,6 %). Mezi neprovdanými matkami převažují svobodné ženy, podíl rozvedených a ovdovělých matek na mimomanželské plodnosti se z 18,3 % v roce 2010 snížil na 12,9 % v roce 2015. Není však zřejmé, do jaké míry se na mimomanželské plodnosti podílejí osamělé ženy a jaký podíl připadá na ženy v neformálním soužití.

Graf 1.4 Narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství

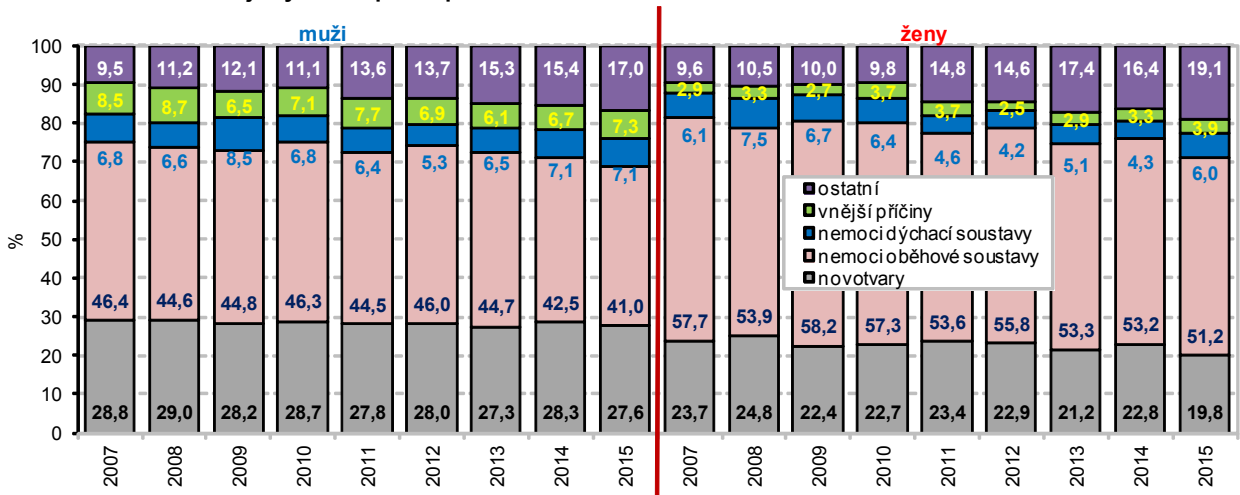

Mírně stoupající úmrtnost.

V roce 2015 v Kraji Vysočina zemřelo 5 178 osob, mezi nimiž mírně převažují muži (50,3 %), kteří také častěji než ženy umírají v mladším věku. Příčina úmrtí se na Vysočině dlouhodobě výrazněji nemění. Kolem poloviny zemřelých (v roce 2015 to bylo 46,1 %) připadá na nemoci oběhové soustavy. Druhou nejčastější příčinou úmrtí jsou zhoubné novotvary (23,7 %). Míra úmrtnosti v Kraji Vysočina je dlouhodobě pod úrovní České republiky, v roce 2015 na tisíc obyvatel středního stavu připadlo na Vysočině 10,2 zemřelých osob, v České republice 10,5 osob. Úmrtnost byla v kraji v posledních letech s výjimkou let 2012 a 2013 nižší než porodnost. Novorozenecká i kojenecká úmrtnost na Vysočině zůstává zhruba na stejné úrovni, v roce 2015 zemřelo 13 dětí do jednoho roku, převážně šlo o úmrtí novorozenců do 28 dní.

Graf 1.5 Zemřelí v Kraji Vysočina podle příčin

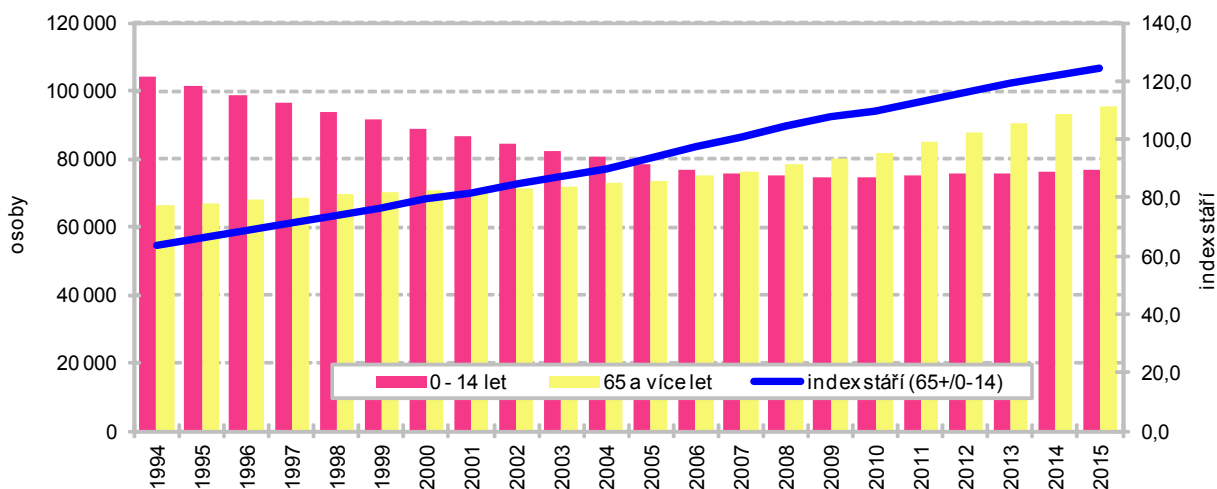
Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk.

Podíl obyvatel ve věkové kategorii 0 až 14 let se v posledních letech mírně zvýšil až na 15,1 % v roce 2015. Neustále klesá podíl obyvatel v produktivním věku, který se z 69,4 % v roce 2010 snížil na 66,2 % v roce 2015. Naproti tomu podíl obyvatel v poproduktivním věku vytrvale roste, mezi roky 2010 a 2015 se zvýšil o 2,7 procentního bodu na 18,7 %. Již dříve (v roce 2007) počet osob ve věku 65 a více let poprvé převýšil dětskou složku (o 459), v roce 2015 tento rozdíl činil již 18 540 osob. Průměrný věk obyvatelstva se z 40,8 let v roce 2010 zvýšil na 42,1 let v roce 2015. Stárnutí populace dokládá i další ukazatel, index stáří, který vyjadřuje kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku 0 – 14 let. Už v roce 2010 výrazně překračoval hodnotu 100 a neustále se zvyšoval. Koncem roku 2015 již na 100 dětí připadalo více než 124 osob ve věku 65 a více let (v celé ČR 119). U mužů dosahuje na Vysočině index stáří nižších hodnot – na 100 chlapců připadá 102 mužů starších 65 let, u žen je situace zcela opačná – na 100 děvčat připadá 148 žen nad 65 let.

Nejnižšími okresy jsou Jihlavsko a Žďársko, nejstarším okres Pelhřimov.

Nejnižší průměrný věk mají na Vysočině okresy Jihlava a Žďár nad Sázavou, z nich příznivější index stáří má však jihlavský okres, který má ve srovnání se Žďárskem o něco vyšší podíl dětské složky populace a méně seniorů. Na 100 dětí připadalo v roce 2015 v okrese Jihlava 114 osob starších 65 let, na Žďársku to bylo 119 osob. Naproti tomu na Pelhřimovsku, okrese s nejstarší populací v kraji, připadalo na 100 dětí již 141 seniorů, důsledkem nepříznivé věkové skladby je na Pelhřimovsku dlouhodobě vykazované záporné saldo přirozené měny obyvatel.

Graf 1.6 Věková struktura a index stáří v Kraji Vysočina

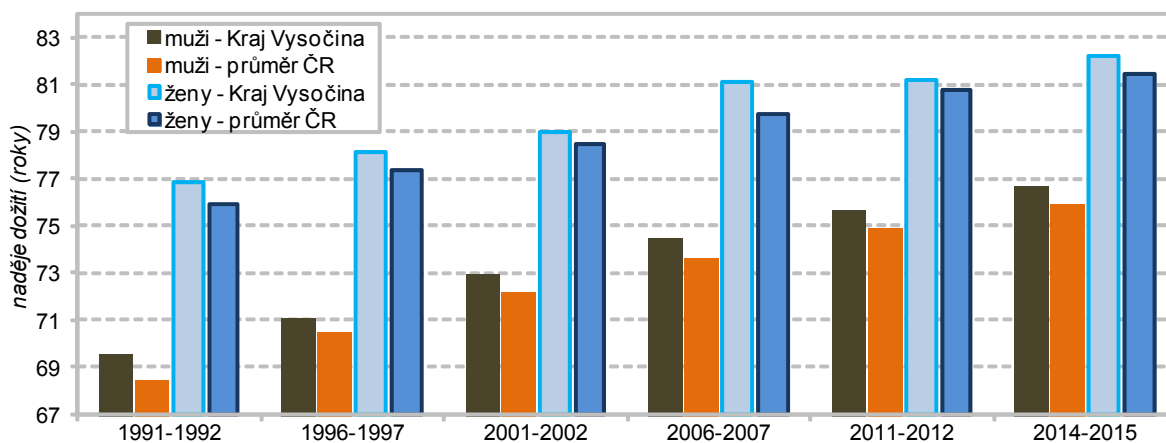

Roste naděje dožití při narození.

Dalším demografickým ukazatelem je naděje dožití neboli střední délka života. V Kraji Vysočina pro muže narozené v roce 2015 představuje 76,7 let (před

patnácti lety byla o téměř pět let nižší) a pro ženy narozené v roce 2015 je to 82,3 let (před patnácti lety byla o necelých pět let nižší). Z mezikrajského srovnání vychází Vysočina jako jeden z regionů s nejvyšší střední délkou života. U mužů i žen zaujímá druhou příčku za Hlavním městem Prahou.

Graf 1.7 Naděje dožití při narození v Kraji Vysočina v letech 1991 až 2015

Počet sňatků v posledních letech roste, muži i ženy ale vstupují do manželství ve vyšším věku.

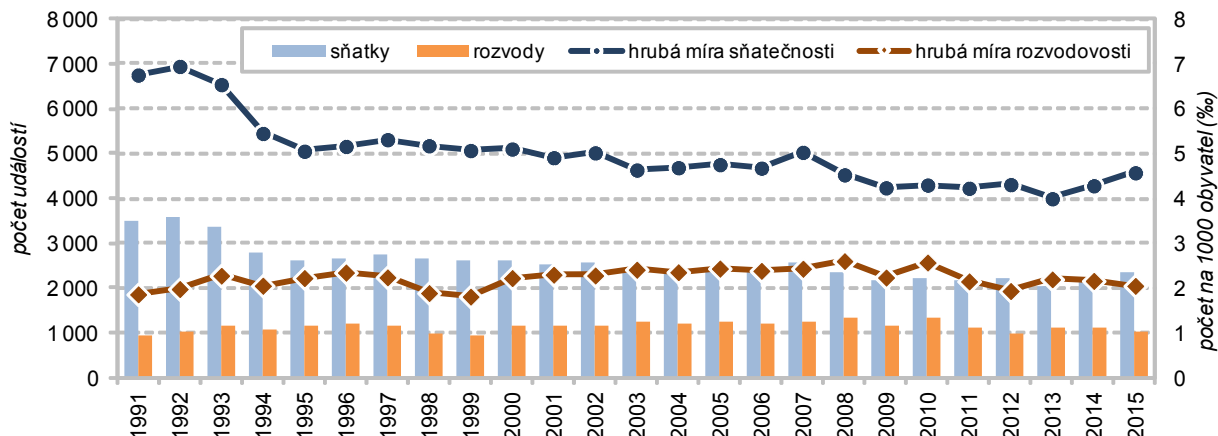
U vývoje sňatečnosti se po poklesu v letech 2010 až 2013 v posledních dvou letech projevuje opět rostoucí tendence, počet sňatků uzavřených v roce 2015 byl nejvyšší za posledních šest let (2 333), meziročně vzrostl o 6,6 % (o 145 sňatků) a oproti minimu v roce 2013 o 14,2 %. Sňatečnost přibližně kopíruje celkový počet sňatků, v roce 2010 připadlo na tisíc obyvatel středního stavu 4,3 sňatků, v roce 2013 to byly 4,0 sňatky a v roce 2015 již 4,6. V roce 2015 činil průměrný věk mužů při prvním sňatku 31,4 roku, celkově se projevuje jeho postupné zvyšování (v roce 2010 vstupovali muži do prvního manželství jako třicátníci). Další manželství muži uzavírali v roce 2015 průměrně v 46,0 letech (v roce 2010 to bylo 43,9 roku). Obdobný trend je možno pozorovat i u žen. V roce 2015 byl průměrný věk nevěsty při vstupu do prvního manželství 28,5 roku (v roce 2010 o jeden rok méně), do dalších manželství vstupovaly nevěsty v průměru téměř dvačtyřicetileté (v roce 2010 činil jejich průměrný věk 40,1 roku). V roce 2013 na Vysočině vstoupilo do manželství 107 cizinců, mezi nimi bylo nejvíce občanů Slovenska (36) a Německa (12). V téže roce se v kraji provdalo 59 žen s cizím státním občanstvím, opět šlo nejčastěji o ženy ze Slovenska (18), na druhém místě byly ženy s ukrajinským občanstvím (12).

Nejvyšší počet rozvodů je ve věkové skupině 40 až 49 let.

V období 2010 až 2015 bylo v Kraji Vysočina nejvíce manželství rozvedeno hned v roce 2010 (1 328 rozvodů), v následujícím roce došlo k jejich výraznému poklesu a poté se počet rozvodů držel na relativně nízké úrovni. Nejméně jich bylo v kraji zaznamenáno v roce 2012 (995). V posledním sledovaném roce počet rozvodů jen mírně překročil hranici jednoho tisíce (1 049) a oproti roku 2014 poklesl o 5,2 %. Struktura rozvodů podle pořadí zůstává dlouhodobě stabilní, jednoznačně převládají rozvody první, ale najde se dost mužů i žen, kteří se postupně propracují k většímu počtu rozvodů. V roce 2015 na Vysočině připadalo na rozvody druhého či vyššího pořadí u mužů 15,2 %, u žen 16,5 %. Rozvodovost (počet rozvodů na tisíc obyvatel středního stavu) se v kraji dlouhodobě pohybuje mezi 1,9 a 2,6, v roce 2015 dosáhla hodnoty 2,1. Rozdělení rozvodů podle věku se rovněž příliš nemění, nejčastěji se rozvádějí muži i ženy ve věku 40 až 49 let. Tomu odpovídá i fakt, že v posledních letech připadá kolem poloviny rozvodů na manželství trvající 15 a více let (roku 2015 to bylo 46,1 %). Zastoupení rozvedených manželství s nezletilými dětmi je stále vysoké, v roce 2015 představovaly na Vysočině téměř 60 % rozvodů (627 manželství). Jako důvod převážné většiny rozvatů manželství je u mužů i žen uváděna rozdílnost povah, názorů a zájmů.

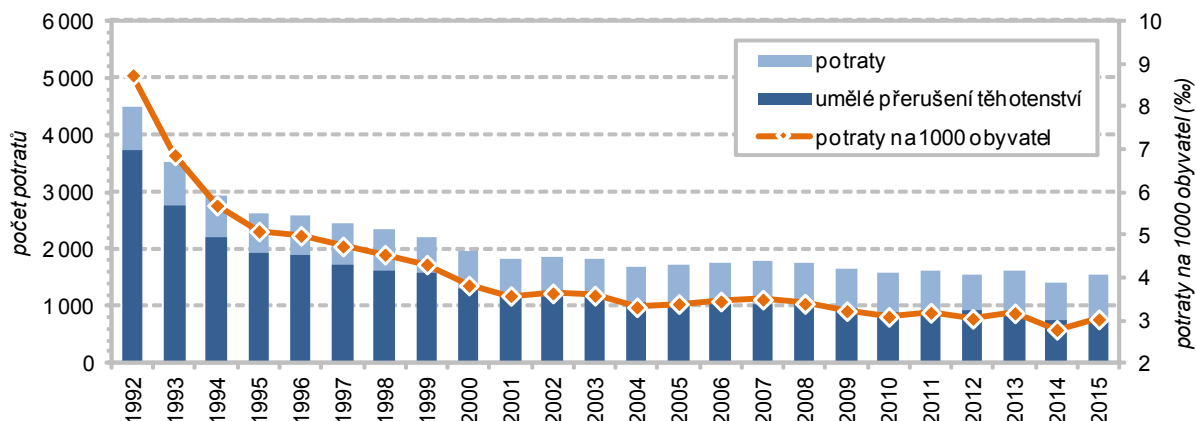

Graf 1.8 Sňatky a rozvedy v Kraji Vysočina v letech 1991 až 2015

Nízká míra potratovosti. V kraji bylo v roce 2015 zaznamenáno 1 544 potratů, což v meziročním srovnání znamená zvýšení o 121 případů. Na umělé přerušení těhotenství připadla necelá polovina celkového počtu potratů (45,3 %), v delší časové řadě se projevuje absolutní i relativní pokles těchto zákroků. Míra potratovosti (počet potratů na tisíc obyvatel) činila v roce 2015 na Vysočině 3,0 ‰, což byla druhá nejnižší hodnota z krajů České republiky (za Pardubickým krajem).

Graf 1.9 Potraty v Kraji Vysočina v letech 1992 až 2015

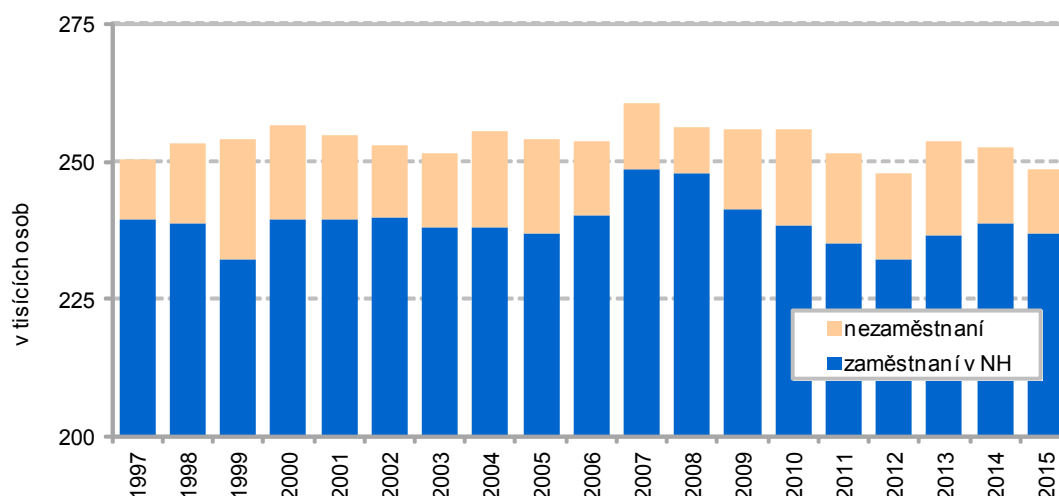

2. Sociální vývoj

Ubývá zaměstnaných i nezaměstnaných osob.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovní sil představovala v Kraji Vysočina v roce 2015 pracovní síla celkem 249 tis. osob., tj. 57,4 % z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let. Z tohoto počtu bylo 237 tis. osob zaměstnaných (54,7 % obyvatelstva ve věku 15 a více let) a 12 tis. osob bylo nezaměstnaných (2,7 % patnáctiletých a starších obyvatel). Obecná míra nezaměstnanosti činila v roce 2015 v Kraji Vysočina 4,7 %, což oproti předchozímu roku představuje snížení o 0,9 procentního bodu. Zbývajících 185 tis. obyvatel patřilo mezi osoby ekonomicky neaktivní, především starobní a invalidní důchodce. Dle výsledků Výběrového šetření pracovních sil se počet zaměstnaných osob v kraji až do roku 2012 snižoval, v následujících dvou letech došlo k jeho růstu, avšak v roce 2015 zaměstnaných osob v kraji opět ubylo. Počet nezaměstnaných se v letech 2011 a 2012 snižoval, v roce 2013 se však vrátil téměř na úroveň roku 2010. V posledních dvou letech, zvláště v roce 2015, nezaměstnaných opět ubývalo.

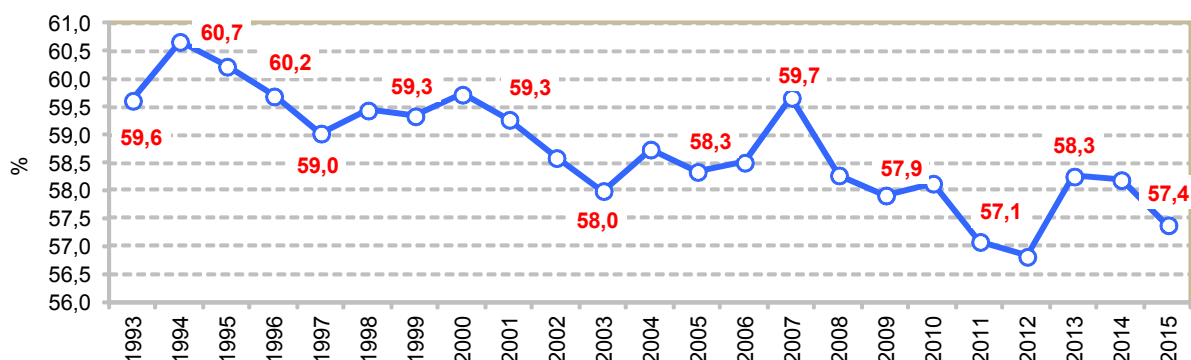
Graf 2.1 Pracovní síla v Kraji Vysočina v letech 1997 až 2015

Míra ekonomické aktivity má klesající tendenci.

Celková míra ekonomické aktivity, tj. podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na celkovém počtu obyvatel Kraje Vysočina ve věku 15 a více let, dosáhla v roce 2015 hodnoty 57,4 %. U mužů činila v tomto roce 68,0 %, u žen 50,1 %. Ve srovnání s rokem 2010 se celková míra ekonomické aktivity snížila (o 0,7 procentního bodu), když v průběhu sledovaných let její hodnota kolísala. U mužů se míra ekonomické aktivity v roce 2015 snížila o 0,2 bodu a vrátila se tak na úroveň roku 2010, u žen se zvýšila o jeden procentní bod.

Graf 2.2 Míra ekonomické aktivity obyvatel Kraje Vysočina

Míra zaměstnanosti kolísá.

Míra zaměstnanosti, tj. podílu zaměstnaných osob na celkové populaci, v roce 2015 v Kraji Vysočina dosáhla hodnoty 54,7 %, což bylo o 0,3 procentního bodu méně než v roce 2014, avšak ve srovnání s rokem 2010 to představuje

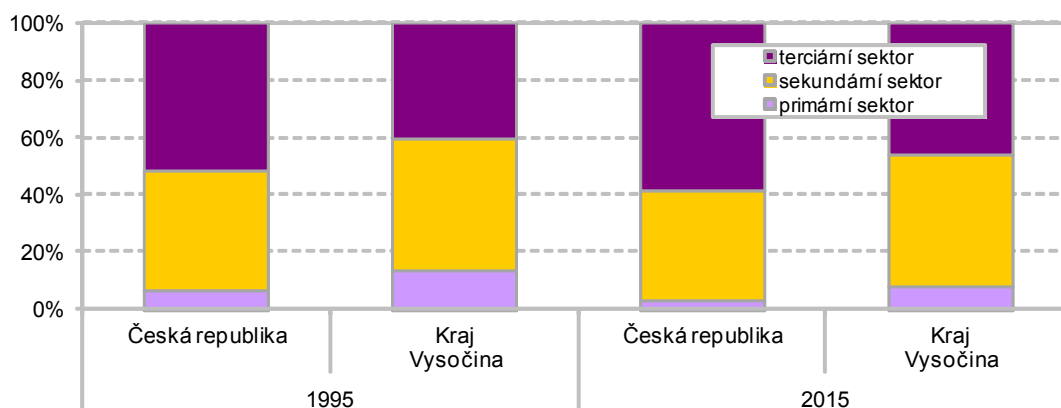

nárůst o 0,6 bodu. U mužů se projevovала spíše klesající tendence, když míra ekonomické aktivity byla v roce 2015 o 0,3 bodu nižší než v roce 2010, naproti tomu u žen mezi stejnými roky vzrostla o 1,3 procentního bodu.

Relativně vysoký podíl zaměstnaných v primárním sektoru, nízký v sektoru terciárním.

Primární sektor (zemědělství, lesnictví, rybářství) má v Kraji Vysočina výjimečné postavení. Vysočina v mezikrajském srovnání dlouhodobě vykazuje nejvyšší podíl zaměstnaných v tomto sektoru. Přesto v absolutním vyjádření počet pracovníků v primárním sektoru i na Vysočině klesá a snižuje se i jeho podíl na celkovém počtu zaměstnaných osob – vzdor nárůstu v roce 2015, kdy v primárním sektoru na Vysočině pracovalo 18,2 tisíce osob, což představovalo 7,7 % celkového počtu zaměstnaných. V sekundárním sektoru (dobývání a úprava nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví) v roce 2015 tento podíl činil 45,8 %, v absolutním vyjádření 108,4 tisíce osob. Na Vysočině tak v primárním i sekundárním sektoru opět vzrostla zaměstnanost a zvýšil se jejich podíl na celkovém počtu zaměstnaných v kraji. Naproti tomu se snížil význam terciárního sektoru, jehož podíl na celkovém počtu zaměstnaných se v roce 2015 snížil proti předchozímu roku o 2,6 bodu na 46,5 %. V absolutním vyjádření v tomto sektoru na Vysočině pracovalo 110,2 tisíce osob (o téměř sedm tisíc méně než v roce 2014). Podíl terciárního sektoru tak stále zůstává hluboko pod průměrem České republiky, který byl v tomto roce o 12,5 procentního bodu vyšší.

Graf 2.3 Zaměstnaní podle sektorů

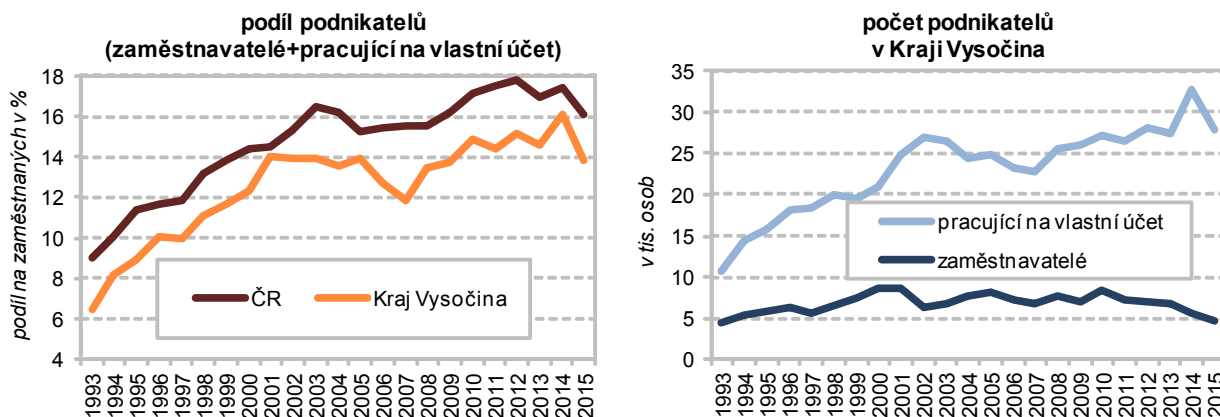

Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí zaměstnanci. Výrazný pokles počtu zaměstnavatelů.

Z hlediska postavení v zaměstnání si výrazně dominantní podíl na celkové zaměstnanosti udržuje kategorie zaměstnanců (85,7 % v roce 2015). Zaměstnavatelů byly 2,0 %, pracujících na vlastní účet 11,8 % a pomáhajících rodinných příslušníků 0,5 % z celkového počtu zaměstnaných. Počet zaměstnavatelů se na Vysočině od roku 2010 snížil více než o čtyřicet procent.

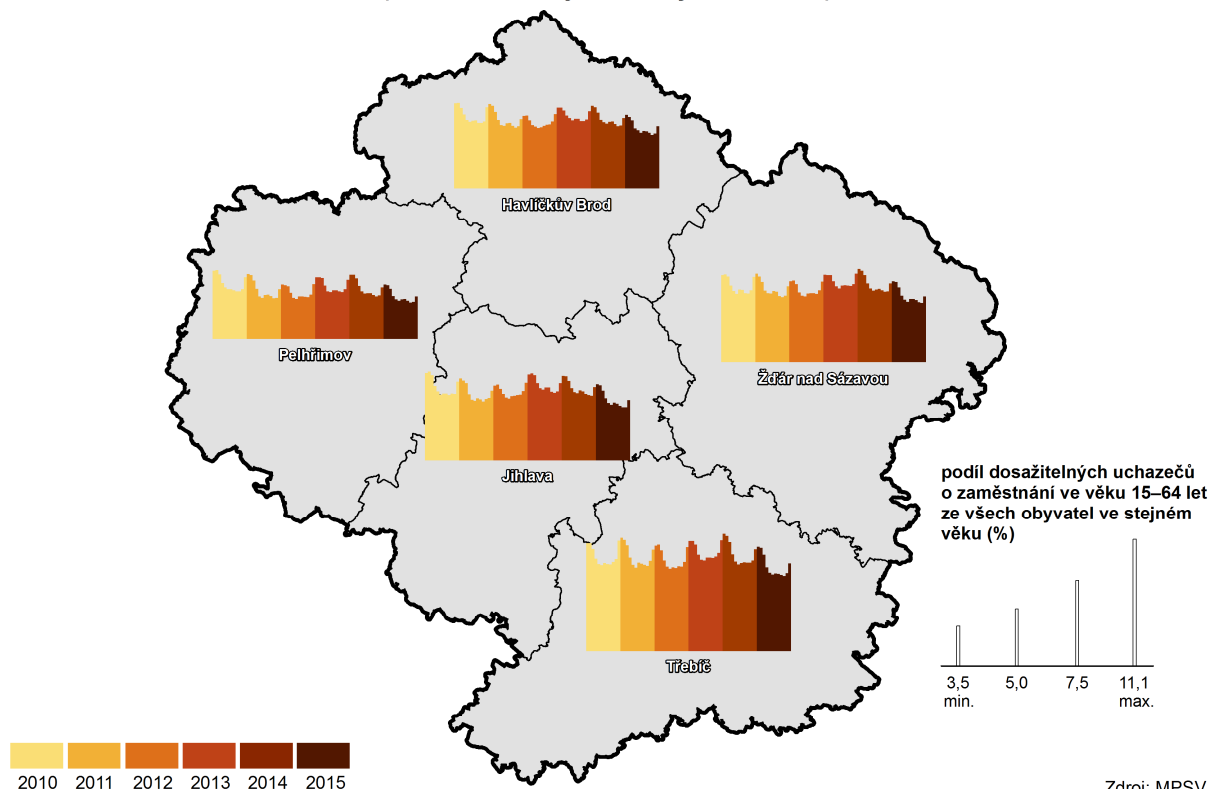
Graf 2.4 Zaměstnaní podle vybraných kategorií postavení v zaměstnání

Méně než pětina okresů v České republice zaznamenala podíl nezaměstnaných osob nad 8 %.

V České republice bylo ke konci roku 2015 bez práce 453 118 osob, což představuje podíl nezaměstnaných osob 6,24 %. Oproti roku 2014 se celkový počet nezaměstnaných snížil o 16,4 % a podíl nezaměstnaných osob poklesl o 1,22 procentního bodu. Pokles počtu nezaměstnaných byl zaznamenán ve všech krajích. Dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost je v Praze, kde ke konci roku 2015 činil podíl nezaměstnaných osob 4,20 %, naopak nejvyšší v Ústeckém kraji (8,91 %). Ze 77 okresů České republiky bylo třináct postiženo více než osmiprocentním podílem nezaměstnaných osob. Nejvyšší byla v okresech Bruntál (11,56 %) a Most (11,10 %).

Nezaměstnanost v okresech Kraje Vysočina v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

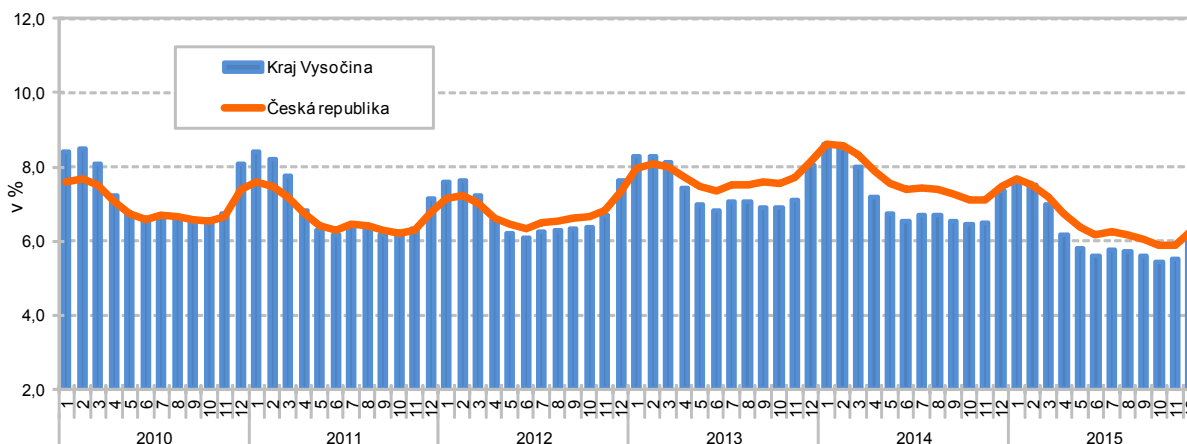
Nezaměstnanost v letech 2014 a 2015 klesala.

Vývoj nezaměstnanosti do značné míry závisí na hospodářském vývoji, zpomalování ekonomického růstu s sebou přináší zvyšování míry nezaměstnanosti, naopak v období ekonomického oživení nezaměstnanost klesá. V Kraji Vysočina se tak v období ekonomické konjunktury od roku 2004 nezaměstnanost snižovala až do roku 2008, kdy opět v souvislosti s ekonomickým vývojem došlo ke zlomu a zvyšování podílu nezaměstnaných

osob až na 8,10 % ke konci roku 2010. Po poklesu v roce 2011 v následujících dvou letech nezaměstnanost opět rostla a ke konci roku 2013 se vrátila prakticky na úroveň roku 2010. K jejímu výraznějšímu poklesu došlo až v letech 2014 a 2015. Od konce roku 2008 se dostala míra nezaměstnanosti na Vysočině nad celorepublikovou úroveň, v posledních třech letech je pak o málo nižší než v celé České republice.

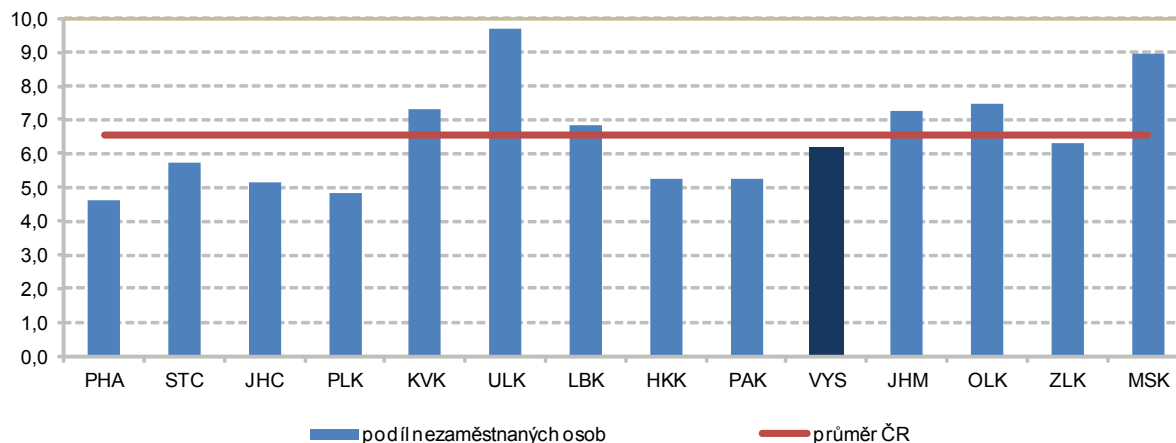
Graf 2.5 Podíl nezaměstnaných v Kraji Vysočina a ČR dle měsíců

Pokles počtu uchazečů o zaměstnání.

V Kraji Vysočina úřady práce evidovaly ke konci roku 2015 celkem 21 268 uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s 31. prosincem 2014 byl jejich počet nižší o 4 264 osob, tj. o 16,7 %. Z tohoto počtu bylo 21 039 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, tedy evidovaných nezaměstnaných, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a mohou bezprostředně po nabídce vhodného pracovního místa nastoupit do pracovního poměru. Oproti stejnému datu předchozího roku to představuje snížení o 16,1 %. Nezaměstnaných absolventů škol všech stupňů a mladistvých bylo ke konci roku 2015 na Vysočině evidováno 1 205, což je o 25,2 % méně než k 31. prosinci 2014. Podle vzdělání jsou nejpočetnější skupinou žadatelů o práci středoškoláci bez maturity a vyučení (49,5 %). Ale zanedbatelný není ani počet téměř čtrnácti set nezaměstnaných vysokoškoláků, jejichž podíl na celkovém počtu nezaměstnaných ke konci roku 2015 vzrostl na 6,5 %. Nezaměstnaných se zdravotním postižením vedly úřady práce v evidenci 3 502, což představovalo 16,5 % všech nezaměstnaných. Jejich počet sice meziročně poklesl, avšak podíl na celkovém počtu nezaměstnaných vzrostl o 2,1 procentního bodu. Příspěvek v nezaměstnanosti poskytovaly úřady práce v Kraji Vysočina ke konci roku 2015 celkem 6 707 nezaměstnaným, tj. 31,5 % všech osob vedených v evidenci. Ve srovnání s předchozím rokem je to o 3,9 procentního bodu více.

Graf 2.6 Podíl nezaměstnaných podle krajů k 31. 12. 2015

Nezaměstnanost klesala rychleji u mužů.

Podíl nezaměstnaných osob v Kraji Vysočina k 31. prosinci 2015 poklesl ve srovnání s koncem roku 2014 o 1,13 procentního bodu na 6,22 %. Podíl nezaměstnaných klesl o něco výrazněji u mužů než u žen, jejichž podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se tak z 49,5 % v roce 2014 zvýšil na 49,6 % v roce 2015. Odpovídajícím způsobem se snížil podíl mužů na nezaměstnanosti (50,4 % v roce 2014). V průběhu období 2010 až 2015 docházelo u mužů i u žen pravidelně k nárůstu nezaměstnanosti ke konci roku. Podíl nezaměstnaných osob vyšší než osm procent byl v Kraji Vysočina ke konci roku 2015 zaznamenán pouze v okrese Třebíč (8,32 %), který se dlouhodobě na celorepublikové úrovni řadí mezi okresy s nejvyšší nezaměstnaností. Nejnižší nezaměstnanost na Vysočině je tradičně na Pelhřimovsku, kde koncem roku 2015 činila 4,09 % (10. místo mezi 77 okresy České republiky).

Dlouhodobá nezaměstnanost je problémem zvláště okresu Třebíč.

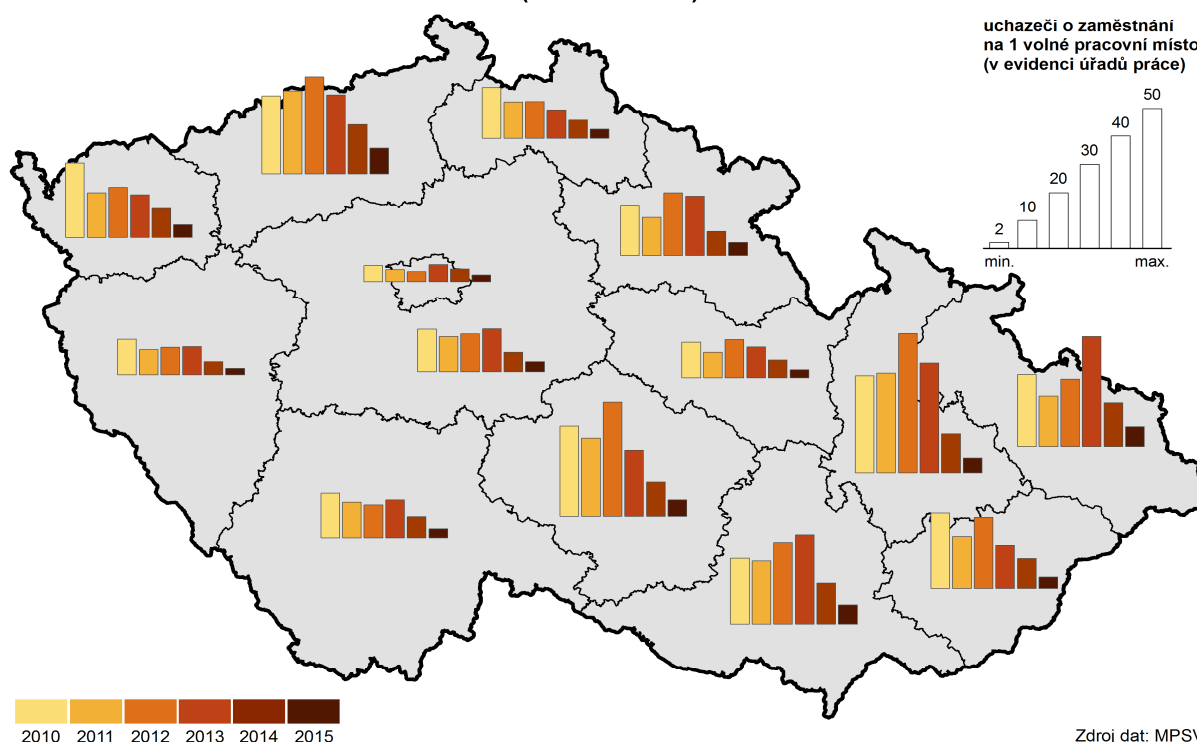
Na konci roku 2015 bylo na Vysočině bez práce déle než jeden rok 8 214 osob, oproti roku předchozímu se jejich počet snížil o 21,4 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných se dlouhodobě nezaměstnaní koncem roku 2015 podíleli 38,6 % (o 2,3 procentního bodu méně než v předchozím roce). Dlouhodobá nezaměstnanost je v rámci okresů Vysočiny výrazným problémem zvláště na Třebíčsku, které bylo postiženo postupnou likvidací významných zaměstnavatelů.

Počet volných pracovních míst se zvýšil.

Úřady práce v Kraji Vysočina registrovaly k 31. prosinci 2015 celkem 3 588 volných pracovních míst, z toho 359 míst pro osoby se zdravotním postižením. Na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru 5,9 uchazečů (v předchozím roce 12,2). Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo připadalo v okrese Jihlava (7,4), nejméně v pelhřimovském okrese (3,3).

Uchazeči o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v krajích v letech 2010 až 2015 (stav k 31. 12.)

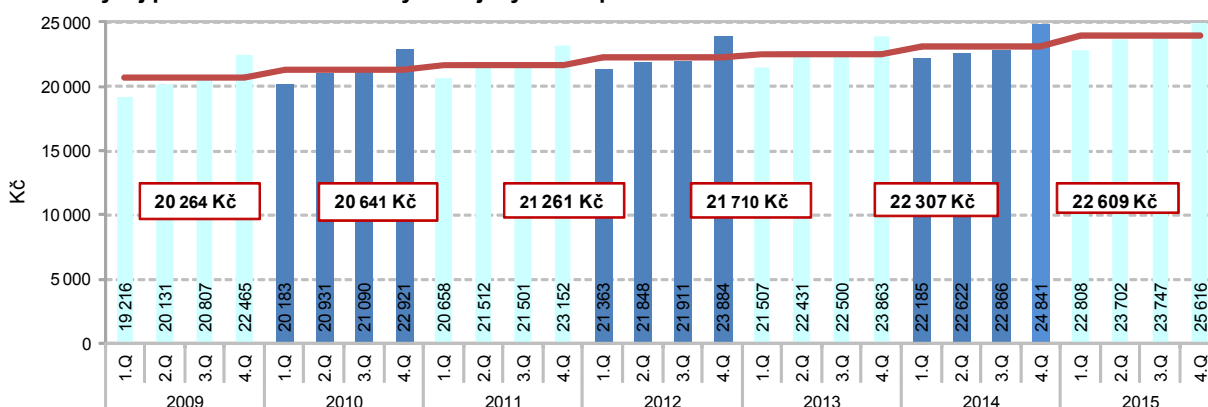
Počet zaměstnaných mírně vzrostl.

Údaje o průměrné mzdě a počtu zaměstnanců byly zpracovány tzv. pracovištní metodou, při níž je územní třídění provedeno podle skutečného pracoviště zaměstnanců. V roce 2015 bylo na Vysočině zaměstnáno 168,7 tisíc přepočtených osob, což bylo 4,4 % z celkového počtu zaměstnanců v České republice. V porovnání s rokem 2010 byl počet zaměstnanců vyšší o 1,1 tisíce, tj. o 0,6 %. V mezidobí byl nejvyšší v roce 2011 (171,1 tisíc osob), naopak nejnižší roku 2013 (165,8). Nárůst počtu zaměstnanců byl na Vysočině nižší než v celé České republice, v níž přírůstek zaměstnanců mezi roky 2010 a 2015 činil 1,4 %.

Nadále přetrvává nízká úroveň průměrné měsíční mzdy.

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců zpracovaná pracovištní metodou a přepočtená na plně zaměstnané osoby vzrostla v roce 2015 v Kraji Vysočina nominálně oproti roku 2010 podle předběžných údajů o 2 881 Kč na 23 977 Kč. V rámci České republiky se tak kraj zařadil na deváté místo, když za celorepublikovým průměrem 26 467 Kč zaostal o 2 490 Kč.

Graf 2.7 Vývoj průměrné měsíční mzdy v Kraji Vysočina podle čtvrtletí

Roste reálná mzda.

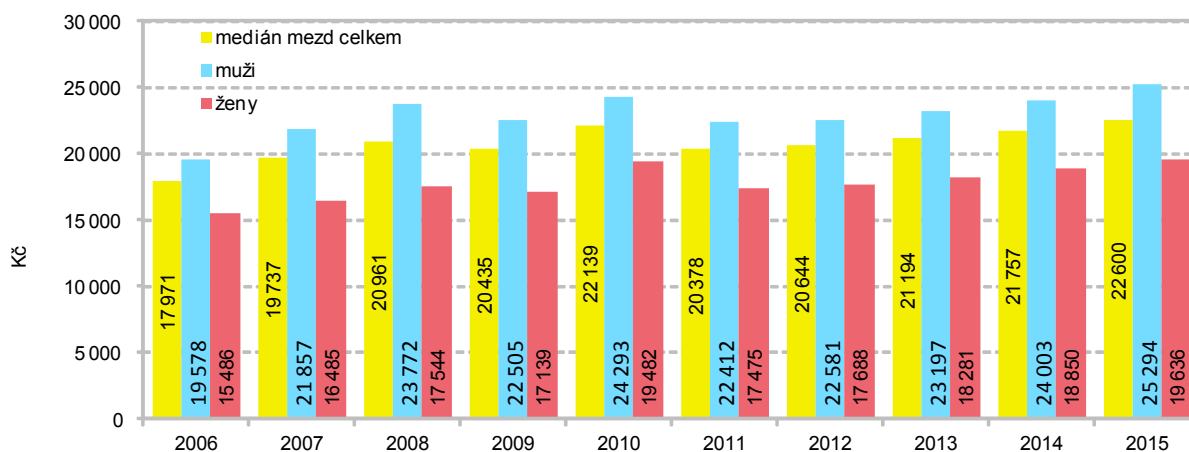
Vývoj reálné mzdy je ovlivněn spolupůsobením dvou faktorů. Vedle výše nominální mzdy je to ještě vývoj cenové úrovně (inflace) vyjádřené indexem

spotřebitelských cen. Ve srovnání s rokem 2014 na Vysočině nominálně vzrostla průměrná měsíční mzda o 3,6 %. Míra inflace dosáhla hodnoty 0,3 %, takže reálná průměrná mzda v kraji vzrostla o 3,3 %. Nárůst reálné mzdy byl zaznamenán ve všech krajích, nejvýrazněji v Jihočeském, Pardubickém a Ústeckém (shodně o 3,5 %). Nejnižší reálný růst mezd byl zjištěn v Praze (o 2,4 %), zde však jsou dlouhodobě mzdy nejvyšší a úroveň ostatních krajů převyšují až o 50 %.

V mezikrajském srovnání druhý nejnižší medián mezd u žen.

Pro porovnání mezd lze použít i jiné ukazatele, například medián. Ten představuje hodnotu mzdy, která je přesně uprostřed zaměstnanců seřazených od nejnižší mzdy po nejvyšší. Pro výpočet mediánu je však nutné mít k dispozici údaje o mzdách jednotlivých zaměstnanců, které se zpracovávají jednou za rok na základě výsledků výběrového šetření mezd. V roce 2015 vykázal tento ukazatel v Kraji Vysočina celkovou hodnotu 22 600 Kč, u mužů 25 294 Kč a u žen 19 636 Kč. V mezikrajském srovnání byl medián šestý nejnižší (menší byl v Karlovarském, Pardubickém, Olomouckém, Zlínském a Královéhradeckém kraji) a ve srovnání s Hlavním městem Prahou byla o 6 077 Kč nižší. U žen byl medián mezd po Zlínském kraji nejnižší ze všech krajů České republiky.

Graf 2.8 Vývoj mediánu mezd v Kraji Vysočina

Výrazný pokles vyplacených dávek státní sociální podpory.

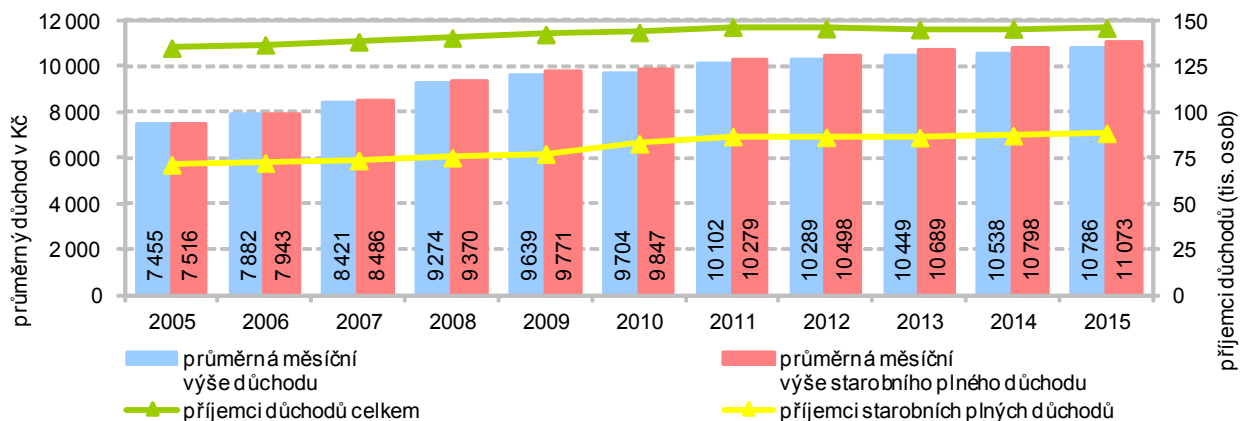
Další část příjmů obyvatel tvoří dávky státní sociální podpory. Počet přiznaných dávek se každoročně snižuje, a to zejména vlivem legislativních změn. S tím koresponduje klesající hodnota vyplacených dávek, zvláště to platí o přídavcích na děti.

Mezi důchodci převládají ženy.

V Kraji Vysočina ke konci roku 2015 pobíralo některý z důchodů celkem 146 116 osob. Jejich počet se ve srovnání s rokem 2010 zvýšil o 2 391 osob (1,7 %), oproti roku 2014 vzrostl o 0,3 %. Z celkového počtu bylo 60,7 % důchodů starobních (bez souběhu), příjemci důchodů vdovských a vdoveckých (včetně kombinovaných) tvořili téměř jednu čtvrtinu (23,2 %). Příjemců důchodů invalidních – třetího, druhého a prvního stupně bylo 14,7 %. Bez ohledu na druh důchodu mezi příjemci na Vysočině převládaly z 58,9 % ženy (86 072 osob), mužů pobírajících některý z důchodů bylo 60 044. Žen byla většina mezi příjemci důchodů starobních (52,0 %), sirotčích důchodů (51,4 %) a invalidních důchodů prvního stupně (50,6%). Muži převažovali mezi příjemci důchodů invalidních třetího (56,4 %) a druhého stupně (55,2 %). Předčasný starobní důchod pobíralo v prosinci 2015 na Vysočině celkem 37 502 osob, což představovalo 31,1 % z celkového počtu příjemců starobního důchodu. I v případě předčasného starobního důchodu mezi příjemci převažovaly ženy (55,7 %).

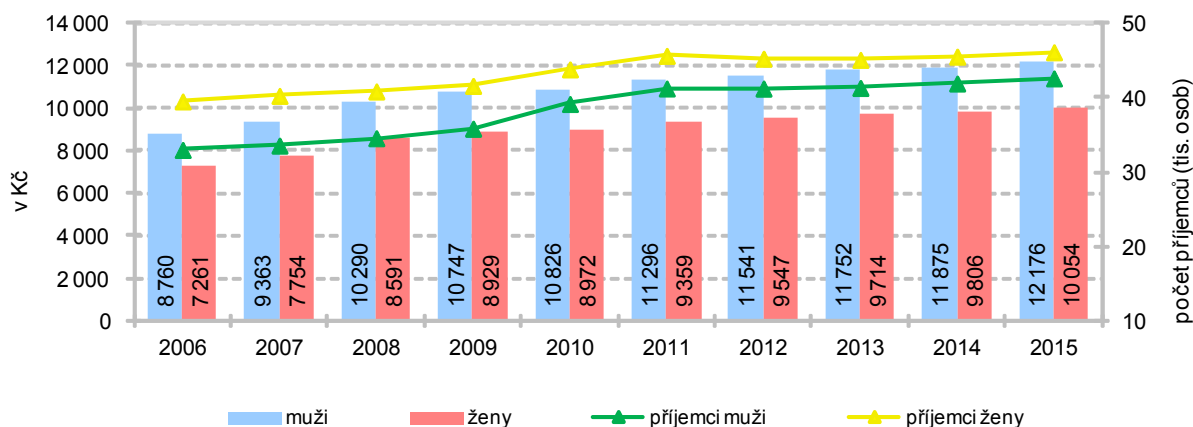
Graf 2.9 Příjemci důchodů a průměrná výše důchodů v Kraji Vysočina

Na Vysočině je třetí nejnižší vyplácený starobní důchod mezi čtrnácti kraji.

Starobní důchodci na Vysočině v prosinci roku 2015 pobírali v průměru 11 079 Kč, nárůst oproti roku 2008 činil 1 226 Kč (12,4 %), jedná se o třetí nejnižší důchod mezi čtrnácti kraji. V rámci Kraje Vysočina byly nejvyšší starobní důchody vypláceny v okrese Žďár nad Sázavou (11 318 Kč), naopak nejnižší v třebíčském okrese (10 756 Kč). Průměrná měsíční výše starobního důchodu činila u mužů 12 182 Kč, ženám byl průměrný starobní důchod vyplácen v částce 10 060 Kč. Na konci prosince 2015 tak činil každým rokem se zvyšující rozdíl mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen 2 122 Kč.

Graf 2.10 Výše starobních důchodů a počet příjemců starobních důchodů v Kraji Vysočina

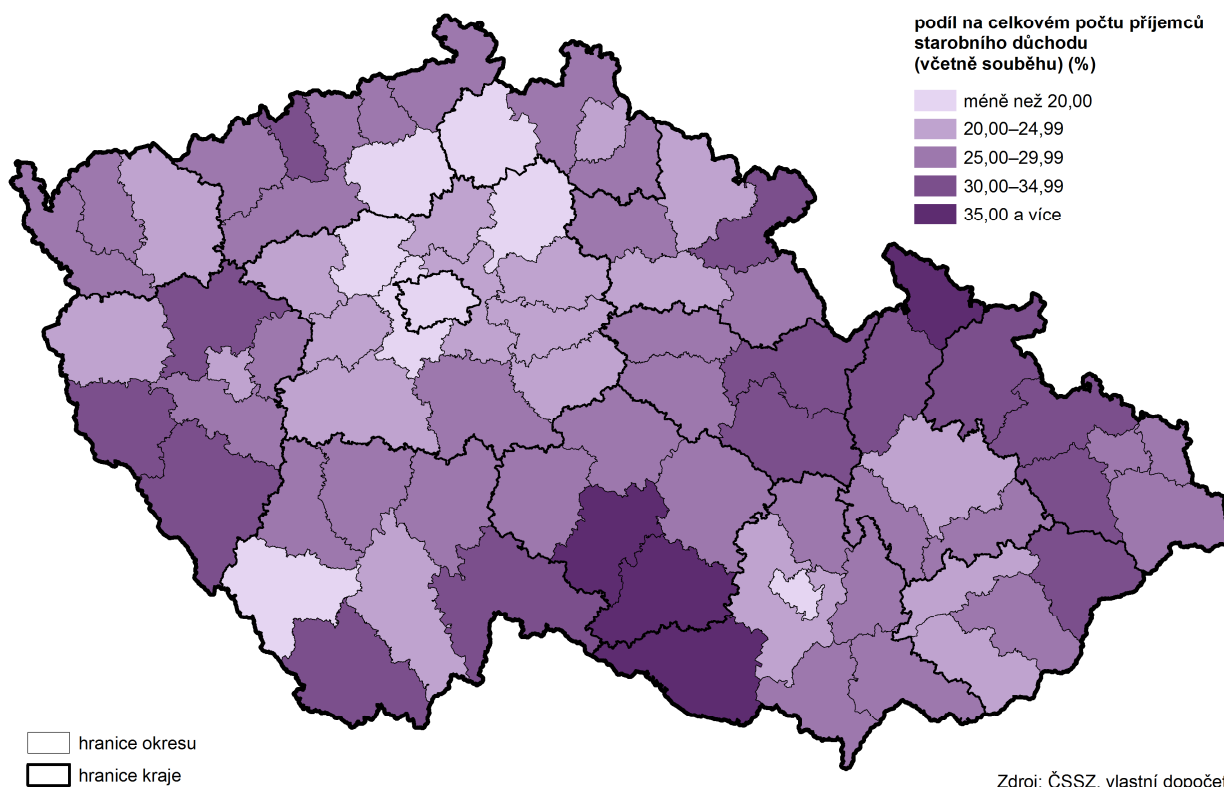
Pokles podílu průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu.

Průměrný starobní důchod ke konci roku 2015 v kraji dosahoval 49,0 % mediánu mezd, který na Vysočině představoval 22 600 Kč. Ve sledovaném období to byl druhý nejnižší podíl, od roku 2013 se projevuje pokles hodnoty tohoto ukazatele.

Výrazně přibývá předčasných důchodů.

V souvislosti s prodlužujícím se věkem odchodu do starobního důchodu a s úspornými opatřeními v oblasti zaměstnanosti a také v neposlední řadě i složitým uplatňováním starších osob na trhu práce přistupují občané stále častěji k odchodu do předčasného důchodu. Počet příjemců předčasného starobního důchodu se oproti roku 2010 na Vysočině zvýšil o třetinu. Jejich podíl na celkovém počtu starobních důchodců se z 24,5 % v roce 2010 zvýšil na 31,1 % ke konci roku 2015. V mezikrajském srovnání jde o nejvyšší podíl.

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2015

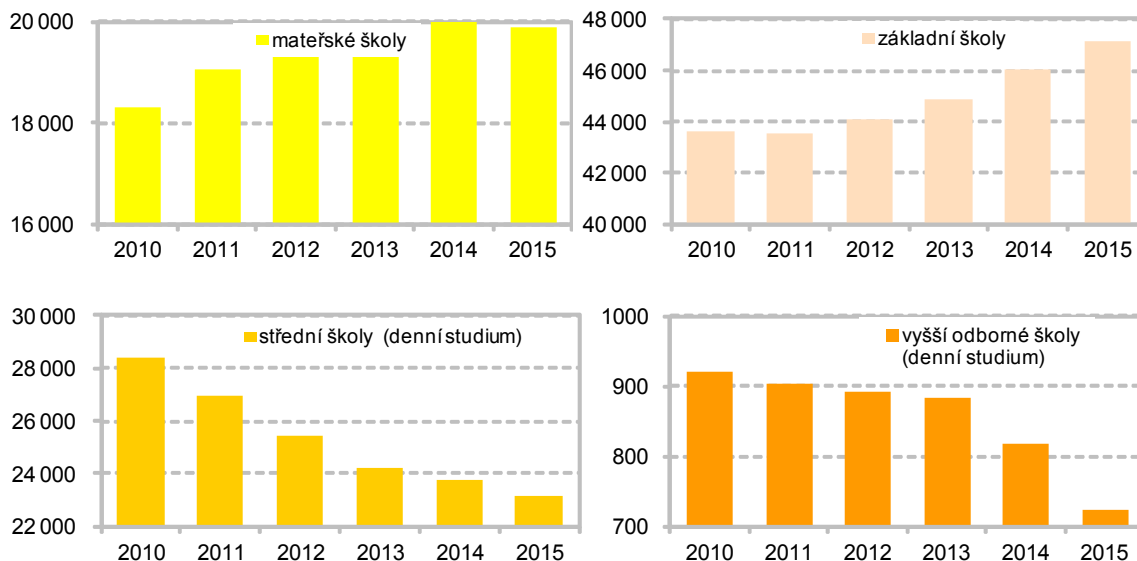
Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký.

Počet dětí zapsaných k 30. září 2015 v mateřských školách byl v Kraji Vysočina ve srovnání s rokem 2010 vyšší o 8,8 % a vzdor mírnému poklesu oproti roku 2014 zůstává na relativně vysoké úrovni. Počet mateřských škol v posledních letech neustále rostl, ve školním roce 2015/2016 byl o čtyři procenta vyšší než ve školním roce 2010/2011, ještě výraznější byl nárůst počtu tříd (o více než devět procent), takže jich ve školním roce 2015/2016 bylo v kraji 789. Počet dětí připadajících na jednu mateřskou školu se v daném období zvýšil jen mírně z 60,3 na 63,1, počet dětí na jednu třídu se prakticky nezměnil (22,9 ve školním roce 2010/2011, 22,8 v roce 2015/2016).

Ubývá studentů středních škol.

Ve školním roce 2015/2016 působilo v Kraji Vysočina celkem 263 základních škol, což je oproti školnímu roku 2010/2011 o jednu méně. Počet škol po celé období zůstával stabilní. V jeho posledním roce navštěvovalo základní školu 42 428 žáků, což bylo oproti školnímu roku 2010/2011 o 1 936 více. Počet žáků po předchozím poklesu v posledních čtyřech letech stoupal. Na středních školách se ve školním roce 2015/2016 vzdělávalo celkem 20 343 studentů, tedy o 4 953 (o 19,6 %) méně než ve školním roce 2010/2011. Z tohoto počtu bylo 6 117 studentů gymnázií, největší podíl – více než dvě třetiny – však připadal na studenty středních odborných škol (bez nástavbového studia).

Graf 2.11 Děti, žáci a studenti v Kraji Vysočina k 30. 9.

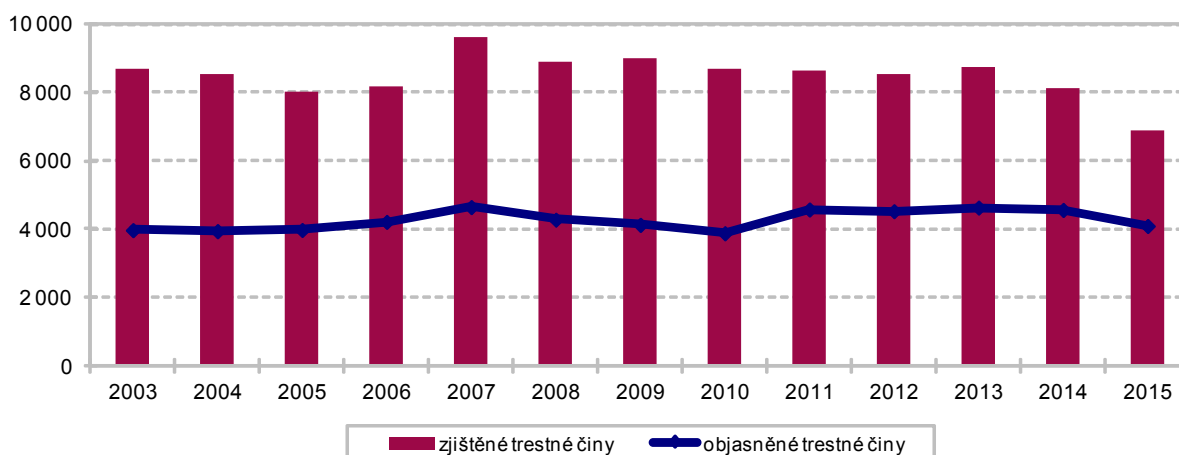
Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje.

V průběhu sledovaného období v Kraji Vysočina poklesl počet vyšších odborných škol ze 14 na 13. Na těchto školách se ve školním roce 2015/2016 vzdělávalo v denním studiu 904 studentů, což je ve srovnání se školním rokem 2010/2011 o 17,7 % méně a vůbec nejméně od roku 2010. V kraji působí pouze dvě vysoké školy, takže stále většina studentů vysokých škol z Vysočiny studuje mimo území kraje. Ve školním roce 2013/2014 navštěvovalo bakalářské programy na obou vysokých školách v kraji 2 284 studentů. Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Kraji Vysočina poklesl z 18 350 ve školním roce 2010/2011 na 15 283 v roce 2015/2016, tj. o 16,7 %. Klesající trend počtu studentů na vysokých školách v kraji i studujících mimo jeho území se s výjimkou jediného roku projevoval po celé šestileté období.

Nízký počet zjištěných trestných činů.

Vysočina dlouhodobě patří k regionům s nejnižší kriminalitou. Počet zjištěných trestných činů byl v roce 2015 ze čtrnácti krajů České republiky třetí nejnižší (po Karlovarském a Pardubickém kraji), v přepočtu na tisíc obyvatel (13,5) dokonce po Pardubickém kraji druhý nejnižší. Z celkového počtu 6 880 zjištěných trestných činů bylo v roce 2015 objasněno 4 103. V rámci kraje nejvíce zjištěných trestných činů vykazuje okres Jihlava nejméně pak okres Pelhřimov. V přepočtu na tisíc obyvatel je kriminalita nejvyšší také na Jihlavsku, nejnižší ve žďárském okrese.

Graf 2.12 Kriminalita v Kraji Vysočina

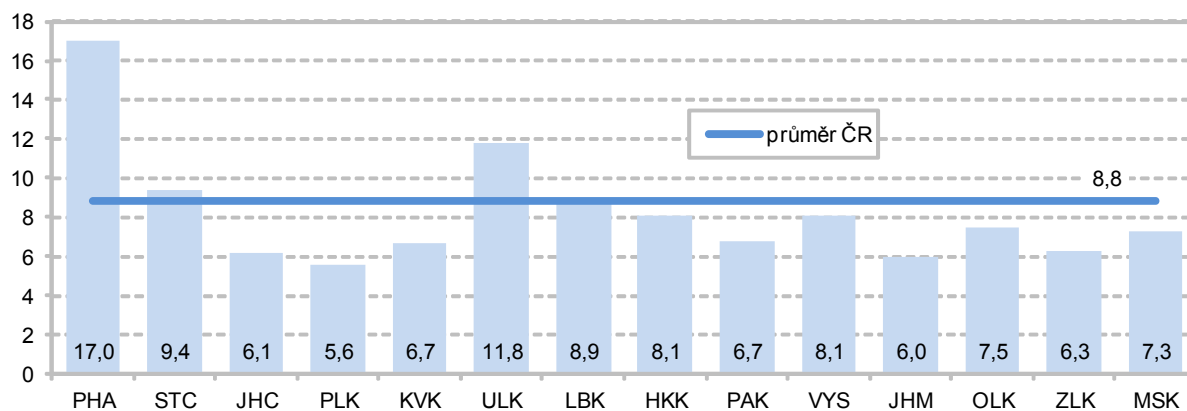
Více dopravních nehod i způsobených škod.

Počet dopravních nehod v posledních letech neustále roste. V roce 2015 bylo v Kraji Vysočina nahlášeno 4 114 dopravních nehod, což představuje meziroční

nárůst o 10,9 %, v absolutním vyjádření o 405 nehod. Usmrceno při nich bylo 35 osob, tedy o 8 méně než v roce 2014. Ve sledovaném období zemřelo na silnici nejvíce lidí v roce 2010 (52). Škody způsobené při dopravních nehodách dosáhly v roce 2015 na Vysočině téměř 302 mil. Kč, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o třetinu více (+76,6 mil. Kč).

Graf 2.13 Dopravní nehody na 1 000 obyvatel v roce 2015

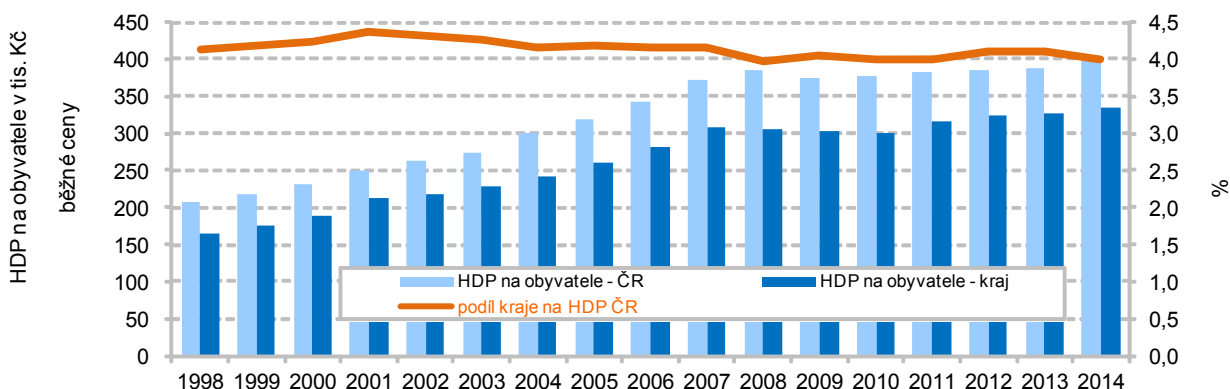

3. Ekonomický vývoj

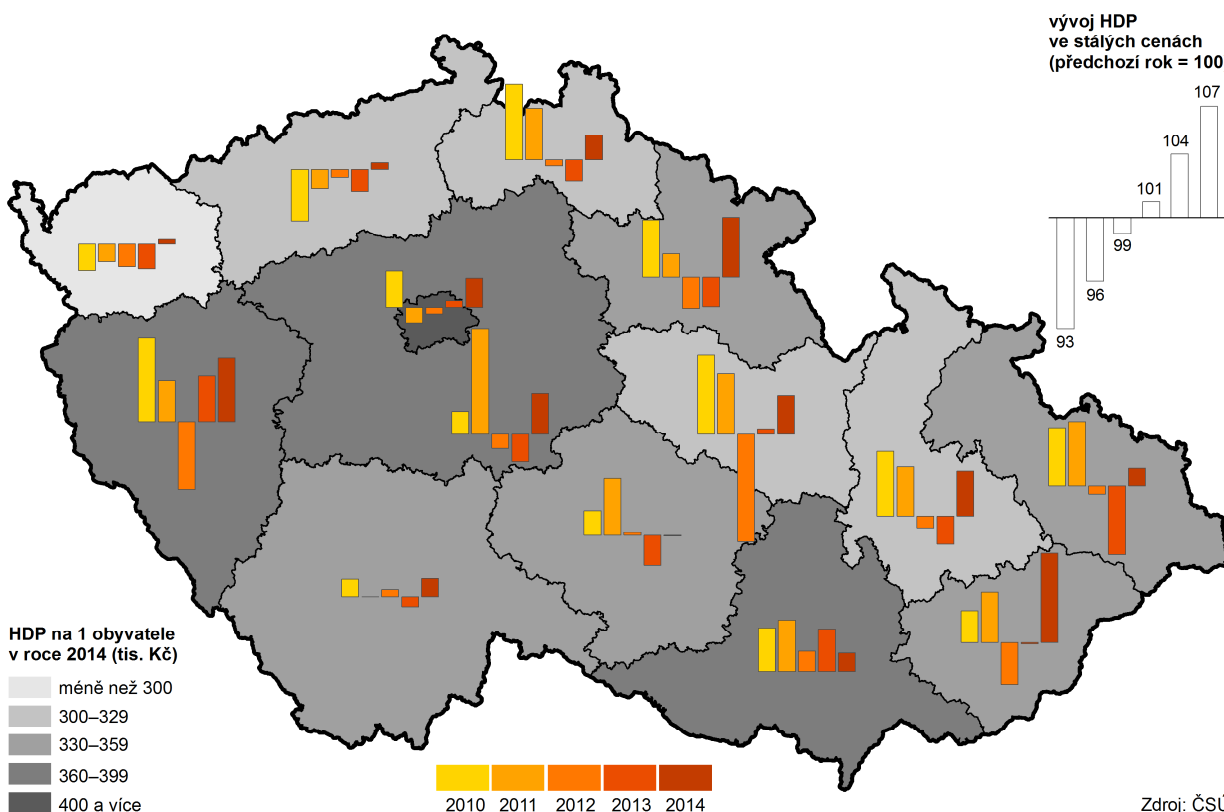
V regionálním HDP Vysočina na 9. místě mezi kraji.

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí souhrnných ukazatelů (hrubá přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, tvorba fixního kapitálu, disponibilní důchod domácností). Hrubý domácí produkt v Kraji Vysočina stejně jako v celé České republice začal po poklesu v letech 2009 a 2010 opět mírně růst. Vývoj ve stálých cenách je však méně příznivý. Regionální podíl na celostátním hrubém domácím produktu se pohybuje okolo 4 %. Hodnota tohoto ukazatele na 1 obyvatele dosáhla v roce 2014 výše 335 tisíc Kč, což představuje 82,7 % průměru ČR. Mezi kraji České republiky zaujímá Kraj Vysočina v tvorbě hrubého domácího produktu na obyvatele 9. místo před Pardubickým, Libereckým, Olomouckým, Ústeckým a Karlovarským krajem.

Graf 3. 1 Hrubý domácí produkt v Kraji Vysočina

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

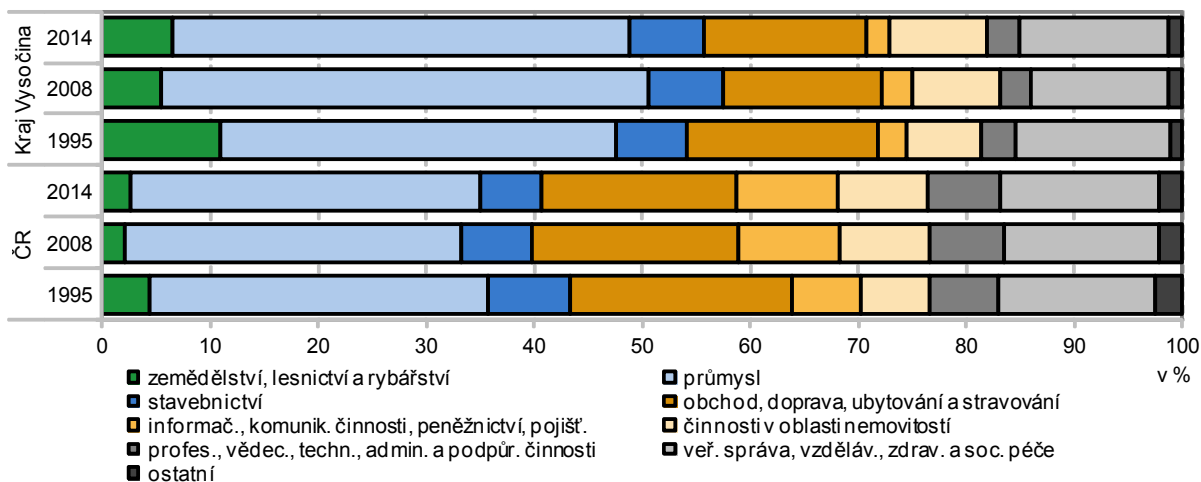
Zemědělství, lesní hospodářství a rybolov mají relativně nejvyšší

Obdobně jako v jiných krajích se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílí v Kraji Vysočina rozhodujícím způsobem zpracovatelský průmysl, zhruba jednou třetinou. Výjimečné postavení má v kraji primární sektor (zemědělství, lesnictví,

podíl na vytvořené HPH.

rybolov), přestože se jeho podíl od roku 2000 (10,7 %) výrazně snížil, stále jeho podíl zůstává v mezikrajském srovnání nejvyšší (6,53 % v roce 2014). Důležité je, že se v kraji projevuje pokles závislosti výkonnosti hospodářství na množství pracovní síly, což dokládá rychlejší růst hrubého domácího produktu než počtu zaměstnanců. V průběhu let 2010 až 2014 tak došlo ke zvýšení hrubého domácího produktu na jednoho zaměstnance (tj. souhrnné produktivity práce) více než o šest procent. Regionální čistý disponibilní důchod domácností na jednoho obyvatele dosáhl v roce 2014 hodnoty 195 304 Kč, což představuje 96,3 % průměru České republiky.

Graf 3.2 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Kraji Vysočina a ČR

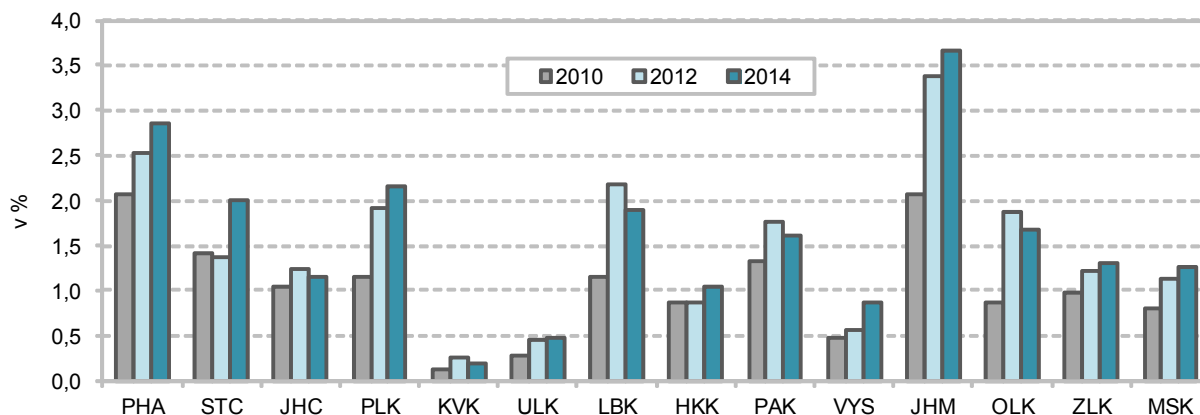
Intenzita výzkumu a vývoje na Vysočině roste.

Celkové výdaje na výzkum a vývoj v pracovištích sídlících v Kraji Vysočina dosáhly v roce 2014 částky 1 502 mil. Kč, podíl na objemu výdajů v ČR činil pouze 1,8 % a po Karlovarském a Ústeckém kraji byl třetí nejnižší. Podíl výdajů směřovaných do vědy a výzkumu na HDP se však postupně zvyšoval. Mezi roky 2010 a 2014 z 0,48 % objemu regionálního HDP vzrostl na 0,88 %, což svědčí o rostoucí intenzitě výzkumu a vývoje na Vysočině. To dokládá i zvýšení počtu zaměstnanců ve výzkumu a vývoji, který byl v roce 2014 o 43,8 % vyšší než roku 2010.

Vědu a výzkum financuje především podnikatelský sektor.

Největším finančním zdrojem podpory výzkumných a vývojových činností v Kraji Vysočina jsou soukromé zdroje. Podnikatelský sektor v roce 2014 poskytl částku 1 282,9 mil. Kč, tj. 85,4 % (v roce 2010 to bylo 76,8 %). Druhým nejvýznamnějším poskytovatelem finančních prostředků byly veřejné zdroje, částka 144 mil. Kč tvořila necelých deset procent celku (v roce 2010 to bylo téměř 21 %). Oproti předchozím letům se v roce 2014 výrazně zvýšila podpora ze zahraničních zdrojů, která činila 75 mil. Kč, tj. 5,0 % (v předchozím roce to bylo 25 milionů, tj. 2,1 %).

Graf 3.3 Podíl výdajů na VaV na RHDP

Roste význam aplikovaného výzkumu.

Na základní výzkum směřovalo v roce 2014 na Vysočině 80,6 mil. Kč, tj. 5,4 % výdajů, což je více než v předchozích letech (v r. 2010 to bylo jen 4,1 %). Daleko výrazněji ovšem rostly výdaje na aplikovaný výzkum, které v roce 2014 dosáhly v kraji 878 milionů (58,5 % výdajů) a oproti roku 2010 se zvýšily více než trojnásobně. Naopak relativně klesá váha dříve převažujících výdajů na experimentální vývoj, které v roce 2010 představovaly 57,3 % celkových výdajů na vědu a výzkum, v roce 2014 to bylo již jen 36,1 %.

K internetu jsou připojeni již více než dvě třetiny domácností.

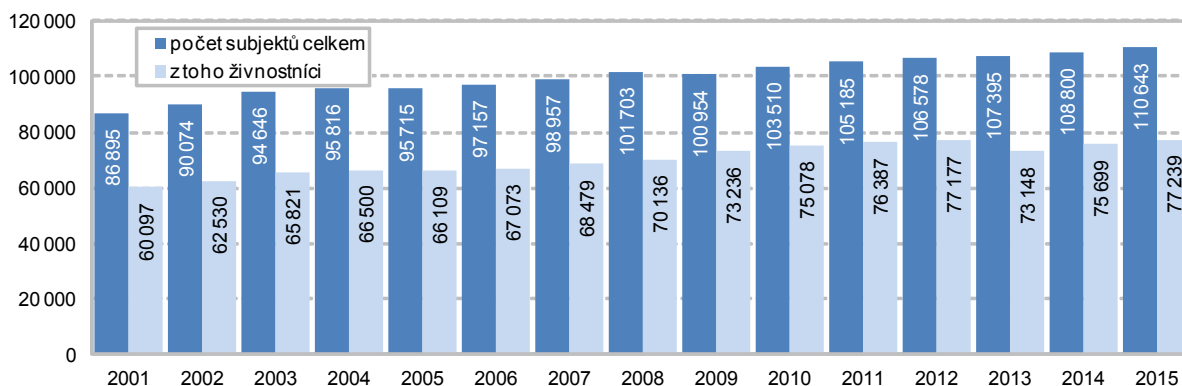
Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2014 na území Kraje Vysočina vybaveno osobním počítačem 69,6 % domácností, bylo to o 1,6 procentního bodu méně než v celé ČR. Proti roku 2010 se vybavenost v kraji zvýšila o 12,1 bodu.

Ještě rychlejší rozvoj byl zaznamenán u vybavení domácností připojkou k internetu. V roce 2014 bylo k internetu připojeno 68,3 % domácností (v roce 2010 jen 53 %), což bylo o 3,8 bodu pod průměrem ČR. Většina domácností v roce 2014 již měla vysokorychlostní připojení (64,1 % domácností), v roce 2010 to bylo jen 49 % domácností.

Méně ekonomických subjektů evidováno pouze v Karlovarském kraji.

V registru ekonomických subjektů (RES) bylo v Kraji Vysočina koncem roku 2015 evidováno 110 643 subjektů. Regionální podíl na celkovém republikovém počtu subjektů zachycených v RES se pohybuje okolo 4 %. Nejméně jednotek vykazuje Karlovarský kraj (necelých 76 tisíc subjektů), naproti tomu první místo v mezikrajovém srovnání zaujímá Hlavní město Praha s počtem více než 570 tisíc subjektů. V meziročním porovnání došlo na Vysočině k nárůstu o více než 1 800 ekonomických subjektů, tj. o 1,7 %.

Graf 3.4 Počet ekonomických subjektů v Kraji Vysočina (stav k 31. 12. daného roku)

Nízká podnikatelská aktivita.

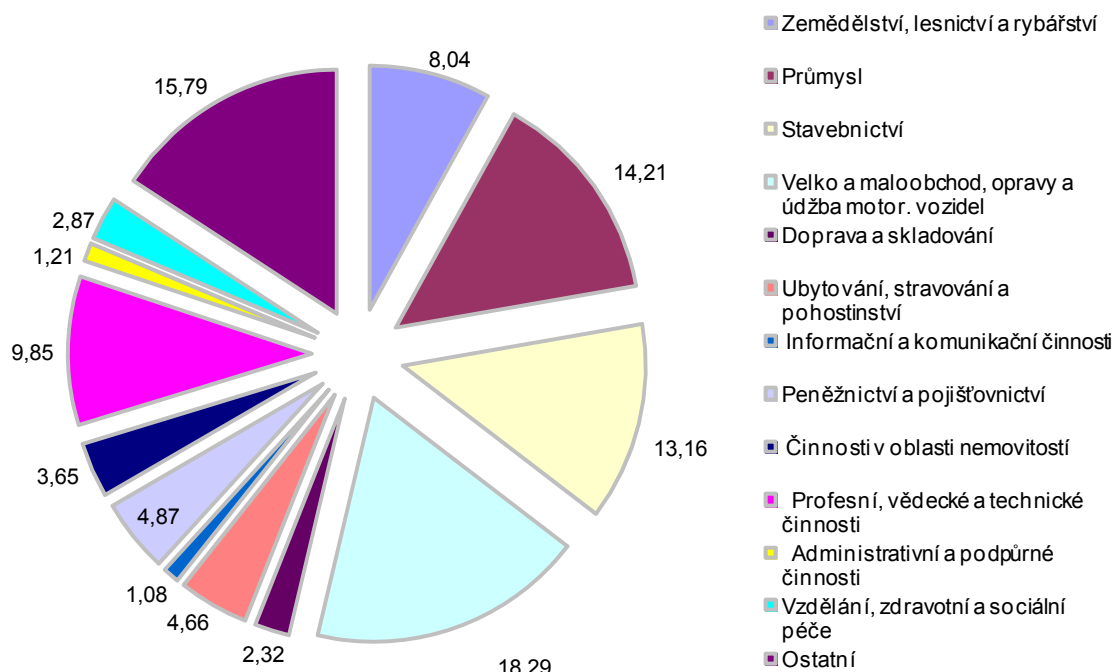
Více než 80 % krajského registru tvoří fyzické osoby, z nichž jednoznačně převažují osoby podnikající na základě živnostenského zákona, tj. živnostníci. Počet podnikatelů – živnostníků na Vysočině přesáhl hranici 77 tisíc. Při relativním vyjádření počtu soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel kraje se tento ukazatel pohybuje kolem 150 a Kraj Vysočina z tohoto pohledu stále patří k regionům s nejnižší podnikatelskou aktivitou v České republice. Nejvíce soukromých podnikatelů v přepočtu na obyvatele pěti okresů kraje Vysočina bylo na Pelhřimovsku (167) a nejméně v okrese Třebíč (144).

Ke konci roku 2015 bylo v RES zapsáno 20 936 právnických osob, z toho čtvrtina připadá na jihlavský okres. Nejčastější formou jsou společnosti s ručením omezeným, které tvoří přes 92 % všech obchodních společností. Nejméně využívanou formou obchodních společností jsou společnosti komanditní (31). Počet družstev se snížil na 479. Ne všechny společnosti jsou ale zakládány za účelem podnikání. V kraji je například registrováno 3 757 spolků a 2 004 pobočných spolků. Mezi evidovanými subjekty je mimo jiné 441 honebních společenstev, 704 obecních nebo městských úřadů či 286 církevních organizací a náboženských společností. Oprávnění k podnikání má také 791 zahraničních fyzických osob, z toho nejvíce v okrese Jihlava (222) a nejméně v okrese Třebíč (112).

Nejvíce subjektů se zabývá obchodem a opravami motorových vozidel.

Při členění ekonomických subjektů dle převažující činnosti CZ-NACE mají největší podíl subjekty zabývající se obchodem a opravami motorových vozidel (20 238, tj. 18,3 % subjektů). Další významnou oblastí je průmysl (15 726 subjektů, 14,2 %), stavebnictví (14 557 subjektů, 13,2 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (10 901 subjektů, 9,9 %). V mezikrajském srovnání kraj Vysočina zaujímá po kraji Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Jihomoravském a Moravskoslezském šestou příčku v absolutním počtu subjektů věnujících se zemědělství, lesnictví nebo rybářství (8 892 subjektů, tj. 8,0 %). Soukromníků a firem, kteří zaměstnávají jednoho až devět pracovníků, bylo 8 009, jejich podíl na celkovém počtu subjektů se oproti předchozímu roku snížil na 7,3 % (úbytek o 0,2 procentního bodu). Nezměnilo se zastoupení firem s deseti až padesáti zaměstnanci (1,6 %). Pomineme-li subjekty s nejasným počtem zaměstnanců (přes polovinu celkového počtu), převládají ekonomické subjekty bez zaměstnanců (36,1 %).

Graf 3.5 Struktura subjektů podle převažující činnosti CZ-NACE v Kraji Vysočina k 31. 12. 2015 v %

Rychlejší růst živočišné produkce.

Souhrnný zemědělský účet zobrazuje produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření. V roce 2014 vykázala zemědělská produkce v rámci Kraje Vysočina hodnotu 15 714 mil. Kč. Proti předchozímu roku je to o 7,8 % více. K výraznějšímu zvýšení došlo u živočišné produkce, a to o 12,3 %, rostlinná produkce vzrostla o 5,6 %. Z celkové zemědělské produkce připadalo 50 % na rostlinnou výrobu, přes 46 % na živočišnou produkci, zhruba tři procenta na produkci zemědělských služeb.

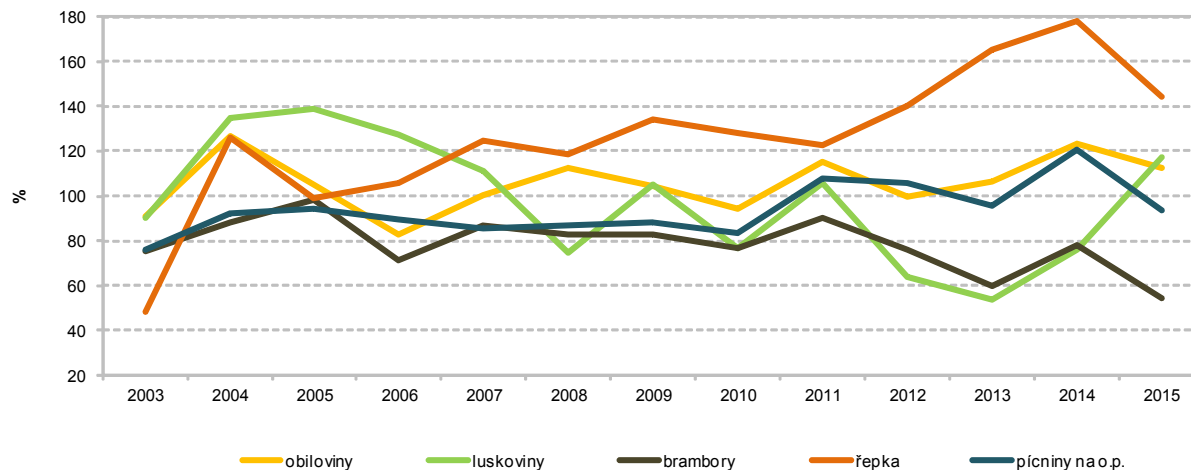
Sklizeň obilovin se snížila téměř o 9 %.

Celková sklizeň obilovin na Vysočině v roce 2015 ve výši přes 729 tisíc tun byla čtvrtá nejvyšší v rámci České republiky za Středočeským, Jihomoravským a Jihočeským krajem. Podíl kraje na celkové sklizni obilovin v republice činil 9 %. Oproti předchozímu roku se sklizeň obilovin v kraji snížila o 8,9 %, v celé ČR činil pokles 6,8 %. Je ovšem třeba připomenout, že úroda v roce 2014 byla mimořádná. Menší produkci obilovin na Vysočině v roce 2015 ovlivnil především nižší hektarový výnos, který proti předchozímu roku poklesl o 0,42 tuny. Meziročně ale poklesly i sklizňové plochy obilovin (o 1,7 %), když se zmenšily plochy pšenice, žita i ovsu, rozšířila se pouze sklizňová plocha ječmene. V roce 2015 sklídili zemědělci v Kraji Vysočina v průměru 5,36 tuny obilovin z jednoho hektaru, což představuje druhý nejnižší výnos v rámci České republiky, těsně před Jihočeským krajem. Pomineme-li nevelkou plochu v rámci

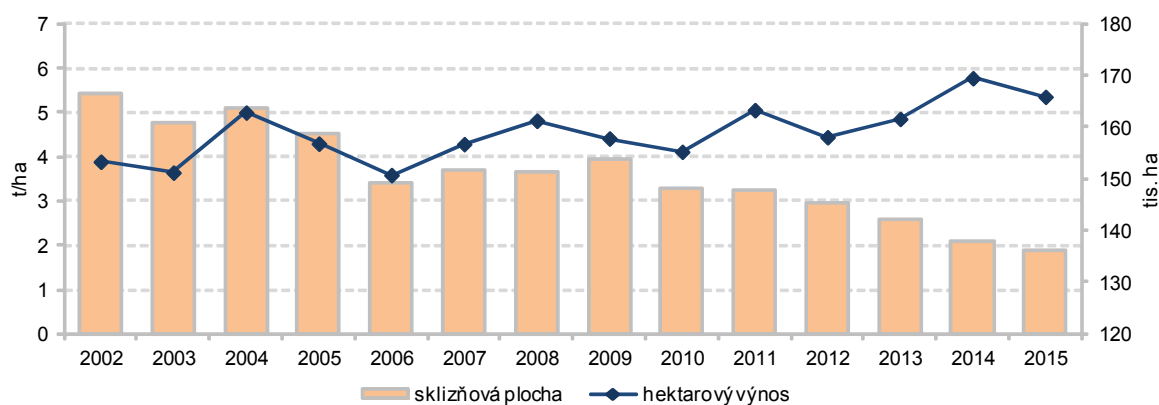

hlavního města, pak se na prvním místě pomyslného žebříčku umístil Ústecký kraj s výnosem 6,36 t/ha těsně následovaný Olomouckým krajem s 6,35 t/ha. Plocha řepky se proti předchozímu roku zmenšila, a to o 6,5 %, stejně jako hektarový výnos (o 0,52 tuny), v důsledku toho byla nižší i sklizeň (o 19,1 %). Celkovou sklizní řepky (126 tisíc tun) se Vysočina v rámci republiky zařadila na třetí místo za Středočeský a Jihočeský kraj.

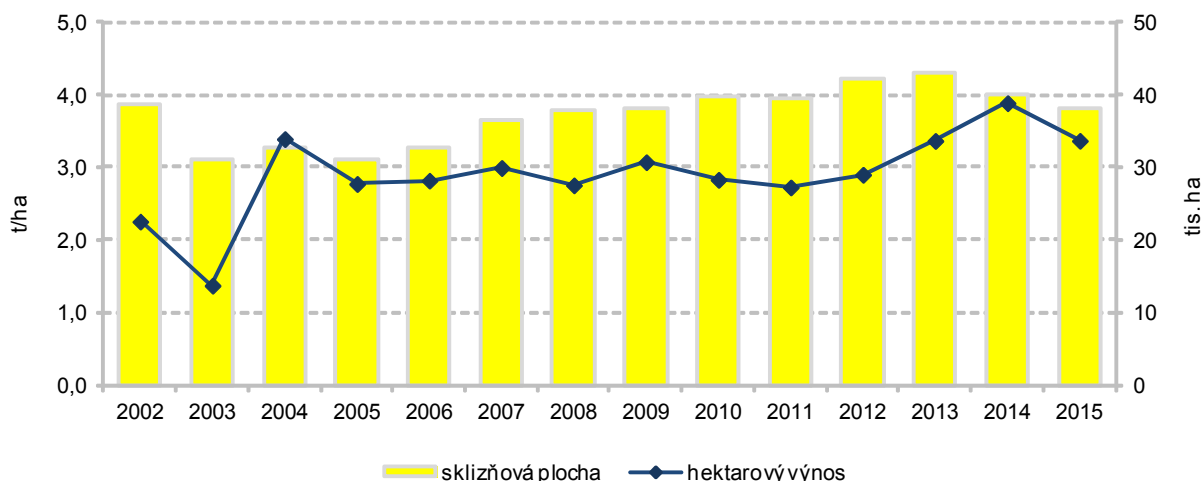
Graf 3.6 Vývoj sklizně vybraných plodin v Kraji Vysočina (rok 2002 = 100 %)

Graf 3.7 Sklizeňová plocha a hektarový výnos obilovin celkem v Kraji Vysočina

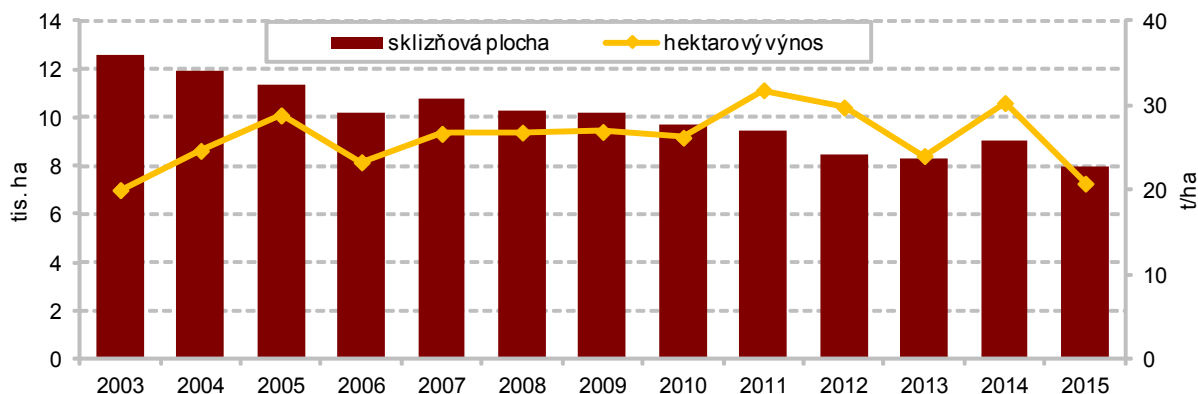
Graf 3.8 Sklizňová plocha a hektarový výnos řepky v Kraji Vysočina

Více než třetina brambor pochází z Vysočiny.

Vysočina je tradičně klíčovou bramborářskou oblastí. Také v roce 2015 se kraj podílel více než jednou třetinou na celkové produkci brambor v ČR. Brambor se na Vysočině sklídilo 180 tisíc tun, i když se jejich výměra v roce 2015 opět zmenšila (o 3,3 %). Hektarový výnos představoval 21,80 tuny a za republikovým průměrem zaostal o 0,46 tuny. Z ostatních zemědělských plodin zaujímá Vysočina první místo ve sklizni pícnin na orné půdě (v seně) a i ve sklizni kukuřice na zeleno a siláž (oboje kolem 15 % produkce ČR), což koresponduje s vysokými stavy skotu a také s vyšším stupněm zornění v méně příznivých oblastech. Na třetím místě za Jihočeským a Plzeňským krajem je sklizeň píce v seně z trvalých travních porostů (12,5 % produkce ČR).

Graf 3.9 Sklizňové plochy a hektarové výnosy brambor v Kraji Vysočina

Mírně poklesla spotřeba vápenatých hnojiv.

V hospodářském roce 2012/2013 spotřebovali zemědělci na Vysočině více než 35 tisíc tun minerálních hnojiv v čistých živinách, z toho přes tři čtvrtiny tvořila hnojiva dusíkatá. Spotřeba statkových hnojiv představovala celkem 2 150 tisíc tun, přičemž 56,4 % připadalo na hnůj, 23,4 % na kejdu a 13,4 % na močůvku. Vápenných hnojiv bylo spotřebováno 55 tisíc tun, což bylo o dva tisíce tun méně než v předchozím hospodářském roce.

Zvýšení stavů skotu i prasat.

Stavy skotu se v Kraji Vysočina meziročně zvýšily o 5 873 kusů, t.j. o 2,8 %. K 1. dubnu 2015 bylo v kraji chováno 219 364 kusů skotu, což představovalo 15,6 % republikového stáda. V rámci celé ČR se stavy skotu zvýšily ve všech krajích. Na Vysočině početní stavy skotu od roku 1999 nepřetržitě klesaly až do roku 2010, kdy se začal počet chovaného skotu mírně zvyšovat. Po mírném poklesu v roce 2013 poté následoval další růst. V Kraji Vysočina představuje podíl krav z celkového stáda skotu 39,8 %. Stavy prasat se v Kraji Vysočina

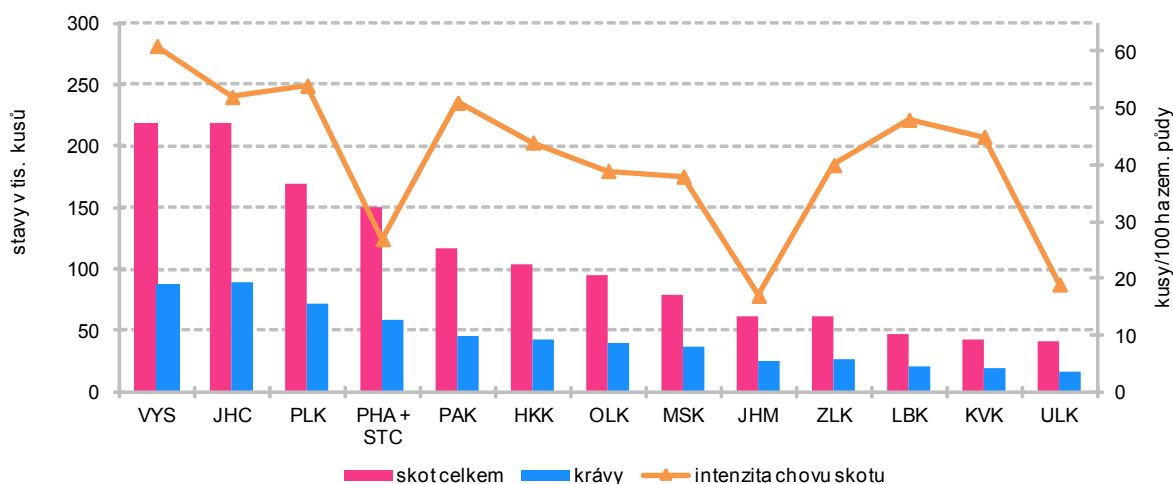

proti minulému soupisu zvýšily, a to o 5 598 kusů, tj. o 2,3 %. V celé republice naproti tomu prasat ubylo (o 3,6 %), stejně jako ve většině regionů. K 1. dubnu 2015 bylo v Kraji Vysočina chováno 253 451 kusů prasat, co bylo 16,2 % z celkového počtu v České republice. Nejvýraznější omezení chovu prasat bylo zaznamenáno v Zlínském a Moravskoslezském kraji, kde jejich stavy poklesly o čtvrtinu, respektive o pětinu. Podíl prasníc ve stádu prasat představoval na Vysočině 6,5 %, celkem jich bylo chováno 16 469 kusů.

Po dlouhodobém poklesu se výrazně zvýšily stavy drůbeže.

Proti soupisu z předchozího roku se stavy drůbeže v Kraji Vysočina zvýšily o 23,7 %. V chovech se nacházelo 615 745 kusů drůbeže, což bylo 2,7 % z drůbeže chované v celé České republice. V převážné většině se jednalo o chovy kura domácího (přibližně 93 %). Počet slepic se meziročně snížil jen nepatrně (zhruba o 400 kusů, tj. o 1,2 %), v rozhodném okamžiku bylo na Vysočině chováno 35 847 slepic. Zvýšení početních stavů bylo v Kraji Vysočina zaznamenáno v chovech ovcí a koz, přibylo i koní. Počet chovaných ovcí byl proti roku 2014 vyšší o 1 158 kusů (+7,9 %). K 1. dubnu 2015 bylo na Vysočině chováno 15 816 ovcí, což představuje téměř 7 procent z celkového počtu v republice. Nejpočetnější stádo ovcí se nachází v Jihočeském kraji, kde je chováno více než třicet tisíc kusů. Stádo koní představuje v Kraji Vysočina 1 489 kusů a proti minulému soupisu se zvětšilo o více než osm procent. Podle soupisu bylo v Kraji Vysočina chováno 2 795 koz (včetně kozlů), jejich stavy se meziročně zvýšily o 435 kusů tj. o 18,4 %. Představovalo to více než desetinu všech koz chovaných v České republice. Nejpočetnější jsou stavy koz ve Středočeském, Jihočeském, Libereckém kraji a právě na Vysočině.

Graf 3.10 Stavy skotu podle krajů k 1. 4. 2015

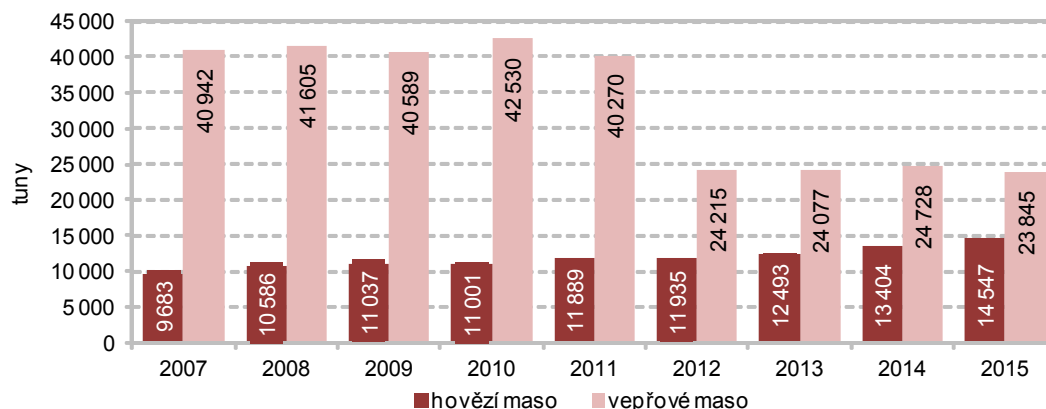

Kraj Vysočina je významným producentem masa.

V Kraji Vysočina bylo v roce 2015 vyrobeno přes 38 tis. tun masa (bez drůbežího) v jatečné hmotnosti, což bylo 13,0 % z celkové produkce masa v České republice. Převážně se jedná o maso vepřové, jehož podíl je 62 %, necelých 38 % připadalo na maso hovězí. V porovnání s rokem 2014 výroba masa v kraji vzrostla o 0,7 %, avšak ve srovnání s předchozími roky byla téměř o třicet procent nižší v důsledku propadu produkce vepřového masa. Mléka bylo nadojeno 532 milionů litrů, což představovalo přes 18 % z celkové produkce České republiky. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 5,8 %.

Graf 3.11 Výroba hovězího a vepřového masa v Kraji Vysočina

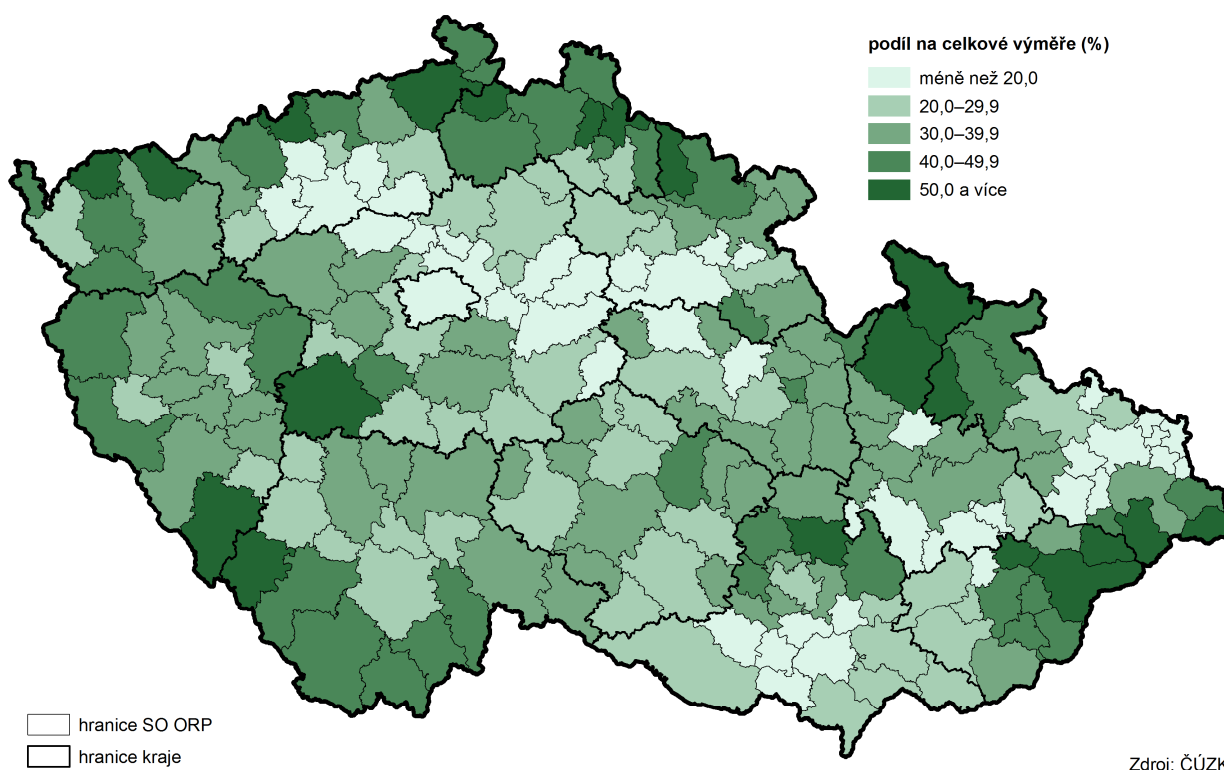

Převládající dřevinou na Vysočině je smrk.

Na Vysočině se v roce 2015 rozkládaly lesní pozemky na výměře 207 295 ha. Lesy tak tvořily 30,5 % celkové rozlohy kraje a 7,8 % z výměry lesních porostů celé České republiky. Vysočina patří k nejméně zalesněným regionům republiky, navíc má ze všech krajů nejnižší podíl listnatých dřevin. V roce 2015 bylo zalesněno pouze 1 031 ha, což je téměř o čtvrtinu méně než v předchozím roce. Oproti předchozím letům je úbytek ještě propastnější. Při obnově lesa mají v nové výsadbě relativně vyšší zastoupení listnáče (v roce 2015 něco přes čtvrtinu), díky čemuž postupně mírně zvyšuje jejich zastoupení v celkové skladbě dřevin. Podle druhého cyklu Národní inventarizace lesů z let 2011-15 činil na Vysočině podíl listnatých stromů 23,7 %, jehličnatých 76,3 %. Jednoznačně nejrozšířenější dřevinou na Vysočině stále zůstává smrk ztepilý, tvořící 66,3 % dřevin. Podíl listnáčů je nejnižší ze všech krajů České republiky. Podle Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství vydávané každoročně Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů je podíl jehličnatých dřevin ještě vyšší (87,6 % roku 2015). V roce 2015 bylo vytěženo 1 406 722 m³ dřeva z toho téměř třicet procent připadlo na náhodnou živelní těžbu. Jehličnany tvořily 97,0 % vytěženého dřeva a v převážné většině se opět jednalo o smrk.

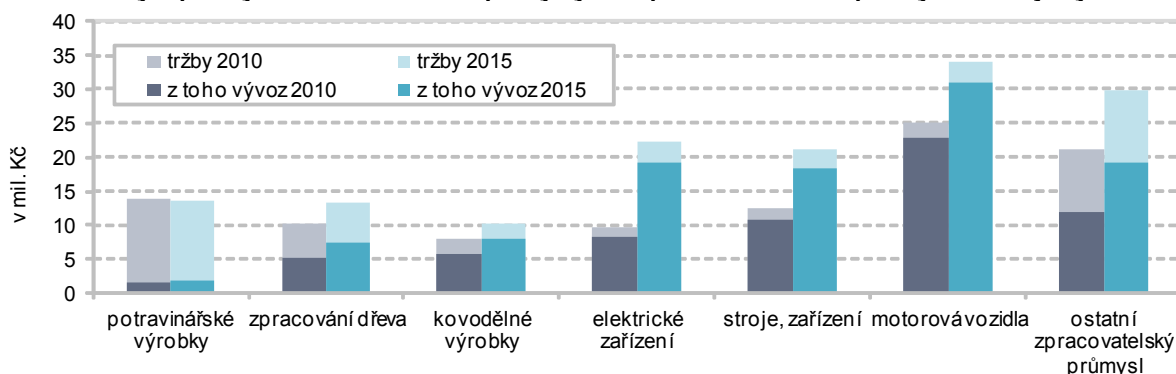
Lesní pozemky ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2015

Růst počtu zaměstnanců i tržeb.

V roce 2015 mělo v Kraji Vysočina sídlo 134 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje necelých 6 % z republikového úhrnu. Tyto průmyslové podniky v průměru zaměstnávaly 48 634 fyzických pracovníků, tj. 5,8 % z republikového úhrnu. Na rozdíl od vývoje v České republice, kde zaměstnanost v průmyslu vzrostla o 3,2 %, byl v Kraji Vysočina zaznamenán nárůst pouze o 1,9 % - třetí nejnižší nárůst mezi kraji ČR. Průmyslové podniky na Vysočině zaznamenaly v roce 2015 meziroční nárůst tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy o 4,6 % (o 1,9 procentního bodu více než v celé České republice), což mezi kraji představuje osmý největší růst. Z celkového objemu tržeb představovaly v roce 2015 tržby za přímý vývoz 72,4 % (o 10,7 procentního bodu více než v celé České republice), což je po Jihočeském, Královéhradeckém a Pardubickém kraji čtvrtý nejvyšší podíl.

Graf 3.12 Tržby z průmyslové činnosti a za přímý vývoz zpracovatelského průmyslu v Kraji Vysočina

Mzda v průmyslu stále zaostává za republikovou úrovní.

Dynamika růstu průměrné měsíční mzdy v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci dosáhla na Vysočině 103,2 %, v České republice byla o 0,6 procentního bodu nižší. Svou hodnotou 26 871 Kč dosáhla jen na úroveň 93,0 % průměru ČR. Nejvyšší průměrná mzda byla vykázána v Hlavním městě Praze (34 912 Kč).

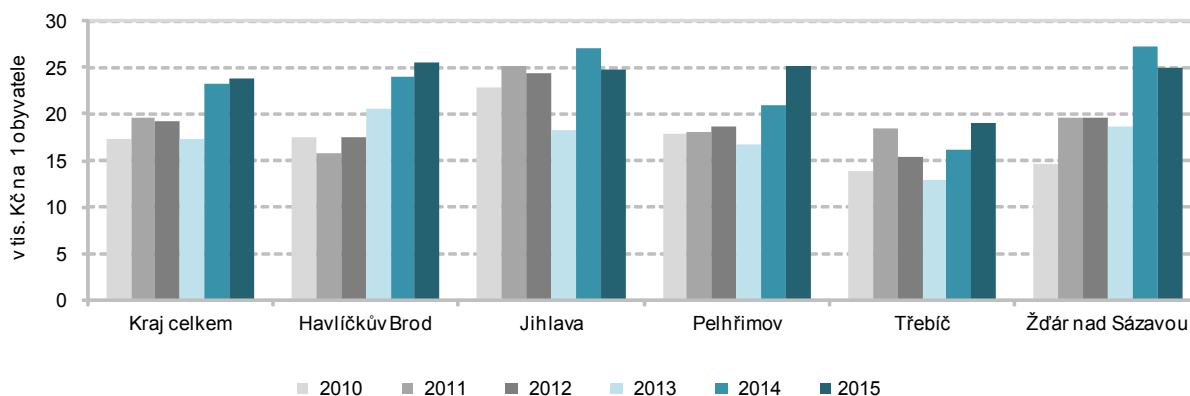
Stavební výroba vzrostla.

Objem základní stavební výroby dosáhl v roce 2015 v celkem 35 stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina částky 6 380 milionů Kč. Ve srovnání s rokem 2014 to představuje nárůst o 4,9 %, v celé ČR byl zaznamenán růst podstatně vyšší (o 12,9 %). Na celkovém objemu základní stavební výroby v celé České republice se tak podniky se sídlem na Vysočině v roce 2015 podílely 3,8 %. Pozemní stavitelství se na základní stavební výrobě v Kraji Vysočina podílelo 57,2 %, podíl inženýrského stavitelství činil 37,2 %. Ve stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina pracovalo v roce 2015 v průměru 4 069 zaměstnanců, oproti předchozímu roku se jejich počet zvýšil o 1,2 %. Počet zaměstnanců tak po dlouholetém poklesu alespoň mírně vzrostl. Průměrná měsíční mzda se meziročně zvýšila o 3,1 % a představuje tak částku 27 284 Kč.

Podíl veřejných zakázek na stavební výrobě vzrostl.

Přímo na stavbách v Kraji Vysočina byly v roce 2013 provedeny stavební práce v hodnotě 12,1 mld. Kč, což představuje 4,5 % z objemu prací provedených v celé České republice. Práce na těchto stavbách meziročně vzrostly ve většině regionů, výjimkou byly kraje Plzeňský, Karlovarský, Jihomoravský a Zlínský. Z objemu stavebních prací provedených v roce 2015 na území kraje připadlo na veřejné zadavatele 53,6 %, což je o 12,2 procentního bodu více než v celé České republice. Objem prací pro veřejné zadavatele na Vysočině po předchozím dlouhodobém poklesu v roce 2014 výrazně vzrostl a rostoucí trend si zachoval i v následujícím roce. Největší objem prací pro veřejné zadavatele byl v roce 2015 realizován v okrese Žďár nad Sázavou. V přepočtu na jednoho obyvatele zůstává stavební aktivita na Vysočině za celorepublikovým průměrem. Nejméně se na obyvatele prostavělo na Třebíčsku, nejvíce v okrese Havlíčkův Brod, který jako jediný těsně překročil průměr ČR.

Graf 3.13 Stavební práce provedené podle dodavatelských smluv podle místa stavby v okresech Kraje Vysočina

Počet vydaných stavebních povolení dále poklesl.

V průběhu roku 2015 bylo stavebními úřady v Kraji Vysočina vydáno celkem 4 122 stavebních povolení, což bylo o 2,0 % více než v předchozím roce. V celé České republice se počet vydaných stavebních povolení zvýšil o 1,4 %. Ve srovnání s maximem v roce 2011 to však představuje pokles více než o třetinu. V rámci kraje připadalo nejvíce vydaných stavebních povolení na okres Jihlava (23,1 %), nejméně na Pelhřimovsko (13,8 %). Počet vydaných povolení se meziročně zvýšil ve všech okresech s výjimkou pelhřimovského, nejvíce na Jihlavsku (o 6,6 %), pokles v okrese Pelhřimov činil 11,9 %. Podíl staveb na ochranu životního prostředí na celkovém počtu vydaných stavebních povolení byl výrazně vyšší v okresech Jihlava a Žďár nad Sázavou (v obou činil 17,7 %), naopak nejnižší byl v okrese Havlíčkův Brod (6,4 %).

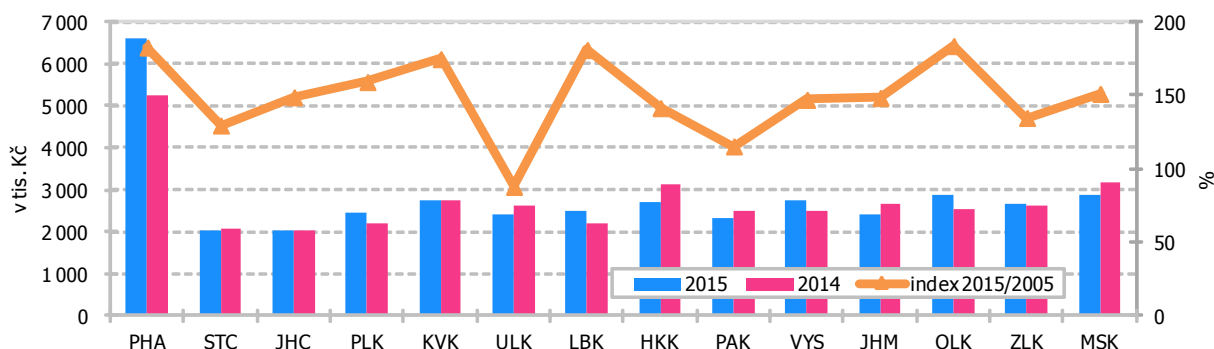
Vzrostla předpokládaná hodnota staveb.

Celková orientační předpokládaná hodnota staveb, na něž bylo v roce 2015 na Vysočině vydáno stavební povolení, činila 11 335 milionů Kč, což bylo o 12,8 % více než v roce předchozím. Tato částka představuje 4,4 % celkové předpokládané hodnoty staveb za celou Českou republiku. Průměrná hodnota jednoho vydaného stavebního povolení činila v roce 2015 na Vysočině 2 750 tis. Kč, což představovalo 87 % úrovně České republiky, v mezikrajském srovnání je to pátá nejvyšší hodnota (za Prahou, Olomouckým,

Moravskoslezským a Karlovarským krajem). Mezi okresy Vysočiny v tomto ukazateli vynikaly třebíčský a jihlavský okres (16 respektive 12 % nad úroveň kraje), naopak nejmenší hodnoty byly vykazovány na Pelhřimovsku (13 % pod krajskou hodnotou).

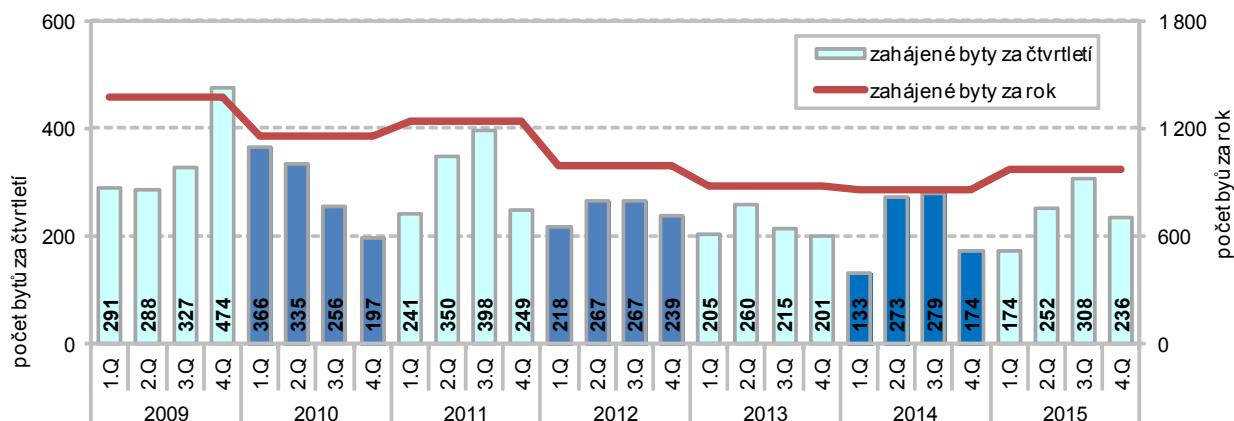
Graf 3.14 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení

Počet zahájených bytů v kraji meziročně vzrostl.

Počet 970 v roce 2015 na Vysočině zahájených bytů představoval proti předchozímu roku nárůst o 12,9 %. Kraj Vysočina tak patří mezi těsnou většinu regionů, v nichž byla zahájena výstavba většího počtu bytů než v roce 2014 – nejvýraznější výjimkou z tohoto trendu byly kraje Karlovarský a Jihočeský. Na celkovém počtu zahájených bytů v celé České republice se Vysočina v roce 2015 podílela 3,7 %. V rámci kraje byla výstavba největšího počtu bytů zahájena na Jihlavsku (26,3 % celkového počtu), nejméně na Pelhřimovsku (12,1 %). Ze zahájených bytů připadaly na Vysočině více než dvě třetiny na byty v rodinných domech.

Graf 3.15 Zahájené byty v Kraji Vysočina

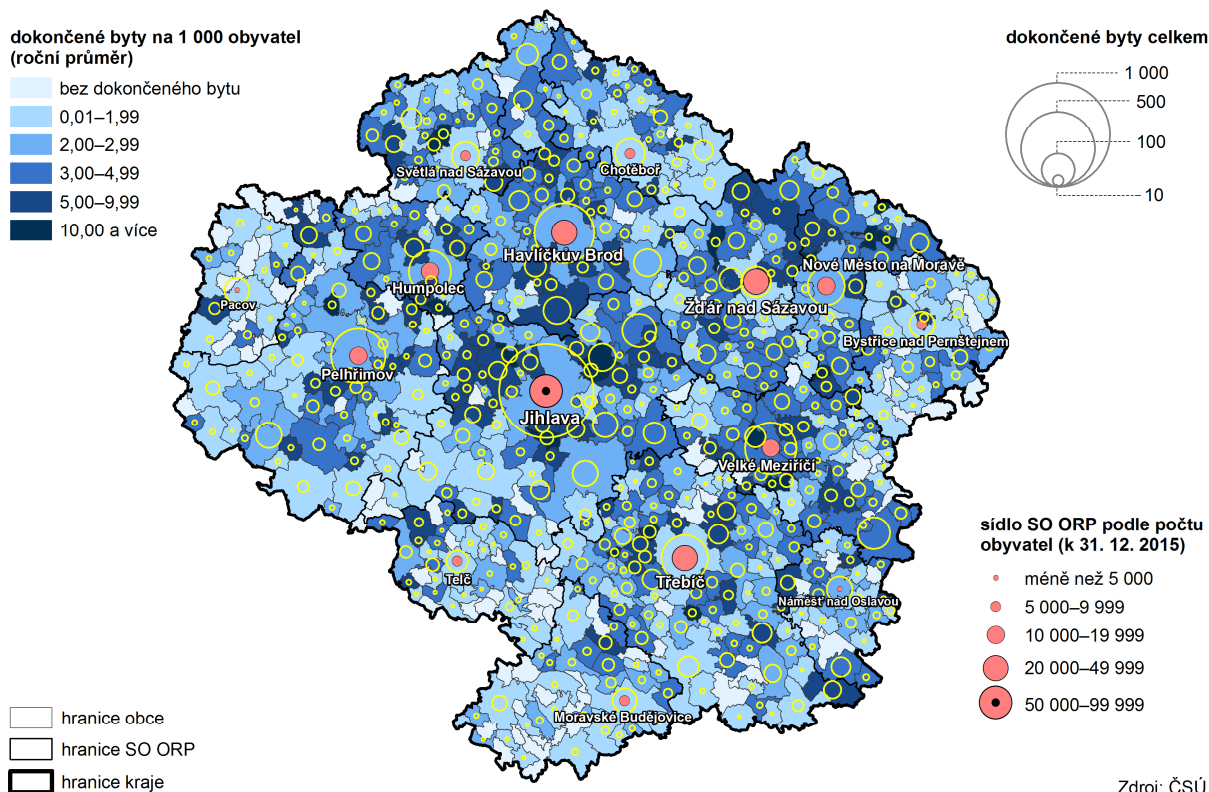

Snížil se počet dokončených bytů.

V roce 2015 bylo v Kraji Vysočina dokončeno 997 bytů, což proti předchozímu roku představovalo úbytek o 4,0 %. Největší podíl dokončených bytů připadal na okres Žďár nad Sázavou (26,0 %), naopak na pelhřimovský okres připadlo jen 14,3 % dokončených bytů. Mezi dokončenými byty ve všech okresech kraje převažovaly byty v rodinných domech, nejnižší byl jejich podíl v okrese Jihlava (67,1 %), nejvyšší na Pelhřimovsku (90,9 %). Největší počet bytů v bytových domech byl dokončen v okrese Žďár nad Sázavou, kde jich nově vzniklo 32 (včetně nástaveb a přístaveb).

Intenzita bytové výstavby v roce 2015 na Vysočině zaostávala za úrovní celé České republiky, činila 1,96 dokončených bytů na tisíc obyvatel (oproti 2,38 za ČR). Mezi jednotlivými okresy kraje existují značné rozdíly, nejvyšší intenzita byla zaznamenána v okrese Žďár nad Sázavou (2,19 bytu), nejnižší v třebíčském okrese (1,66).

Bytová výstavba v obcích Kraje Vysočina v letech 2010 až 2015

Zdroj: ČSÚ

Více zboží po železnici i po silnicích.

V roce 2014 bylo na Vysočině přepraveno po železnici 1 508 tis. tun nákladů. Z toho něco přes pět procent bylo přepravováno v rámci kraje, mimo kraj byla vyvezena necelá třetina (nejvíce do Ústeckého kraje) a z ostatních regionů bylo do Kraje Vysočina dovezeno 62 % nákladů (nejvíce z Olomouckého kraje). Objem přepraveného zboží po železnici vzrostl proti předchozímu roku o 15,4 %. Silniční doprava na Vysočině přepravila ve stejném období přes 20,4 mil. tun nákladů, přičemž 58 % připadalo na přepravu v rámci regionu. Do ostatních krajů bylo vyvezeno 18 % nákladů (nejvíce do Jihomoravského kraje) a na dovoz připadá 24 % (nejvíce opět z Jihomoravského kraje). V porovnání s předchozím rokem se objem silniční nákladní dopravy zvýšil o pětinu.

Úbytek cestujících ve vlakové dopravě.

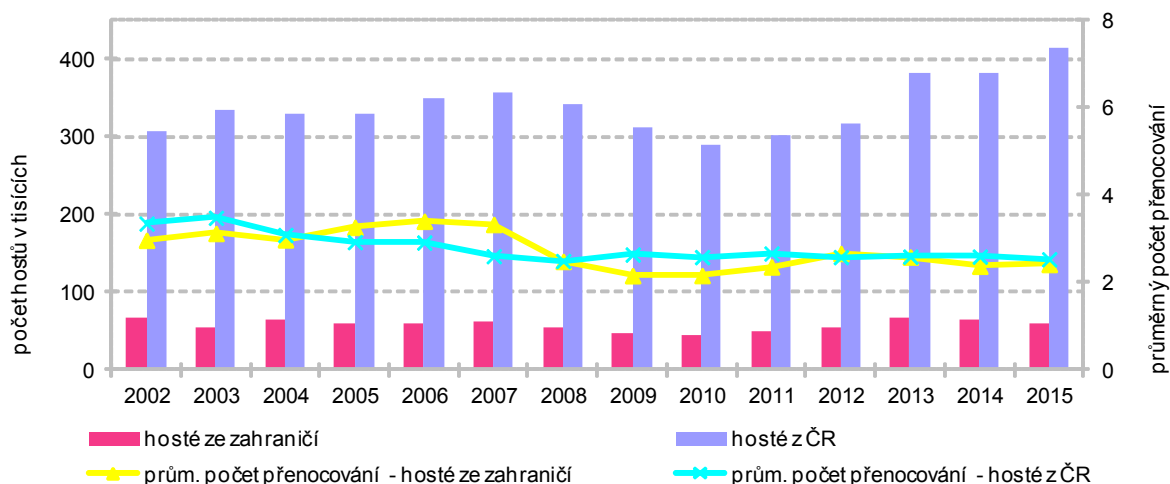
Železnice přepravila v roce 2014 téměř 5,1 mil. cestujících. Těsně přes polovinu jich cestovalo v rámci území kraje. Dojíždka i vyjíždka se na celkovém počtu podílely zhruba čtvrtinou, nejvíce cestujících přejíždělo mezi Vysočinou a Jihomoravským krajem. V porovnání s rokem 2013 ubylo v kraji 0,8 % cestujících, kteří používají železnici. Veřejná autobusová doprava v rámci regionu přepravila 14,9 mil. osob, což bylo proti předchozímu roku o 0,1 % více.

Na Vysočině ubývá zahraničních hostů.

V roce 2015 měli turisté v Kraji Vysočina k dispozici 445 hromadných ubytovacích zařízení s 23 989 lůžky. Více než třetina ubytovacích kapacit připadá na Žďársko. Počet domácích hostů v posledních letech stoupá, ubývá však hostů ze zahraničí. Během roku 2015 navštívilo kraj 473 712 hostů, tj. zhruba o 26 tisíc více než v roce 2014. Více než 13 % tvořili zahraniční návštěvníci, jejichž počet se oproti předchozímu roku snížil o necelých pět procent. V posledních letech se projevuje tendence ke zkracování délky pobytu, v roce 2015 činil průměrný počet přenocování u domácích hostů 2,5 dne a u zahraničních 2,4 dne.

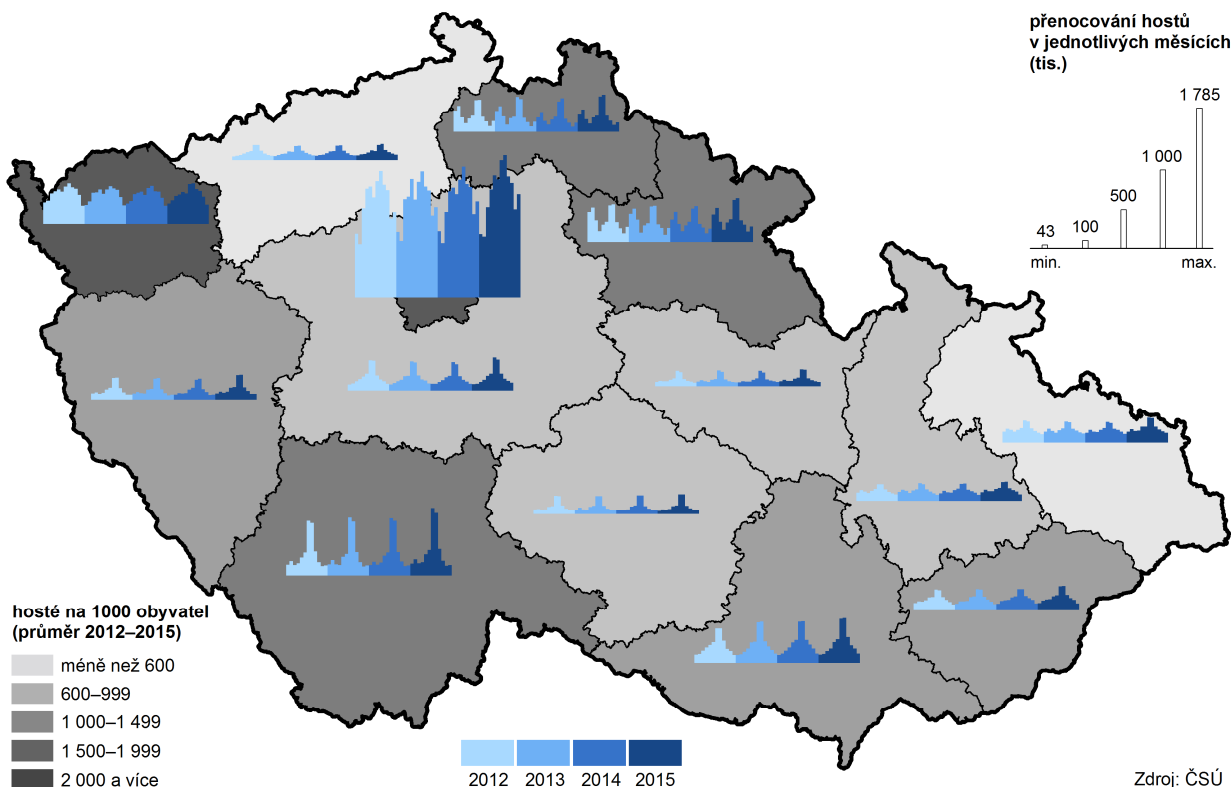
Graf 3.16 Cestovní ruch v Kraji Vysočina

K tradičním návštěvníkům na Vysočině patří Němci.

Ve struktuře zahraničních hostů jednoznačně převažují návštěvníci z Německa. V roce 2015 jich přijelo přes patnáct tisíc, což představovalo čtvrtinu všech zahraničních turistů. K dalším zemím, jejichž občané zavítali ve větším počtu na Vysočinu, patří Slovensko, Nizozemsko, Polsko Rakousko, Francie. V průměru nejvíce času v kraji strávili Nizozemci (průměrně 6,7 přenocování), dále Izraelci (3,7 přenocování) a Finové (3,5 přenocování).

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 až 2015

Zdroj: ČSÚ

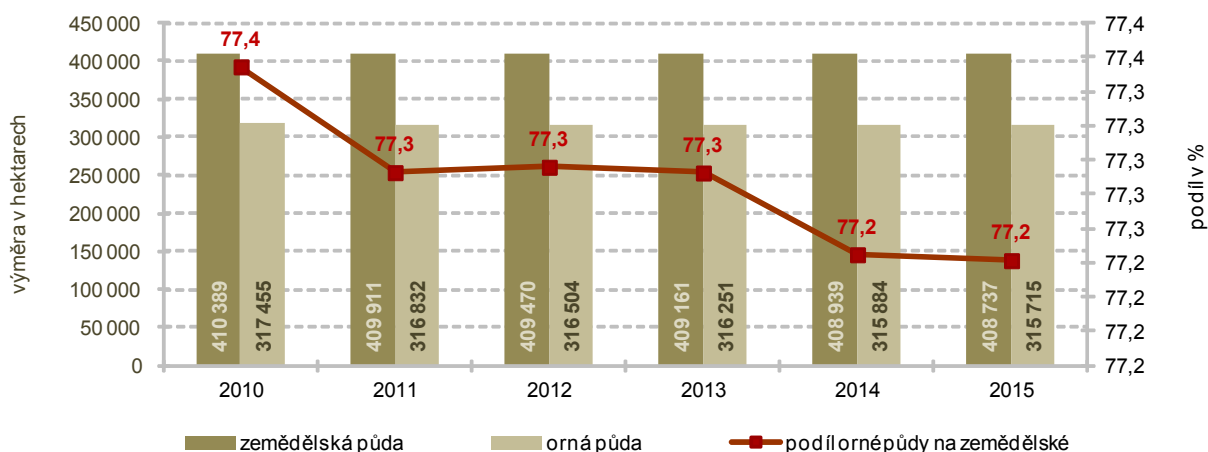
X

4. Životní prostředí

Dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy.

V Kraji Vysočina se dlouhodobě zmenšuje plocha zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy (v roce 2015 to bylo 46,5 % z celkové výměry kraje). Mírně se rozšířila plocha zahrad, nepatrně se snižuje plocha trvalých travních porostů. Nejvýraznější úbytek zemědělské i orné půdy byl na Vysočině v letech 2008–2013 zaznamenán v okrese Jihlava (u zemědělské půdy o 0,7 %, u orné o 0,9 %). Na úkor zemědělské půdy se rozšiřují lesní, vodní, zastavěné i ostatní plochy.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Kraji Vysočina

Relativně nízký podíl ekologicky obhospodařované půdy.

Výměra ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se na Vysočině až do roku 2014 zvyšovala, v roce 2015 se však proti předchozímu roku snížila o 16,6 %. Její podíl na celkové výměře zemědělské půdy kraje dosáhl 4,8 %. Oproti roku 2011 se tento podíl snížil o 0,3 procentního bodu. Kraj Vysočina tak za většinou ostatních krajů z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává, nižší podíl ekologicky obhospodařované půdy je pouze ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

Vzrostla spotřeba vody, stoupá sazba za vodné a stočné.

Z celkového počtu 509 507 obyvatel (střední stav) Kraje Vysočina bylo v roce 2015 pitnou vodou z vodovodů zásobováno přes 486 tisíc osob, což představuje 95,5 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině 5 784 kilometrů a vodovodních přípojek je evidováno téměř 136 tisíc. V roce 2015 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 24,1 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje zvýšení o 2,4 %. Ke zvýšení výroby vody došlo v kraji poprvé od roku 2010. V Kraji Vysočina tak došlo k meziročnímu nárůstu specifického fakturovaného celkového množství vody o 2,9 l/osobu/den, zvýšení u domácností dosáhlo hodnoty 1,3 l/osobu/den. Objem fakturované vody celkem zaznamenal proti roku 2014 nárůst ve výši 2,5 %, zatímco v roce 2014 bylo celkem fakturováno 20,7 mil. m³ vody, v roce 2015 to bylo 21,2 mil. m³. Na domácnosti připadá 66,3 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody naopak stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 33,80 Kč/m³ v roce 2014 na 34,72 Kč/m³ v roce 2015 a stočné stoupl z 24,70 Kč/m³ na 25,61 m³.

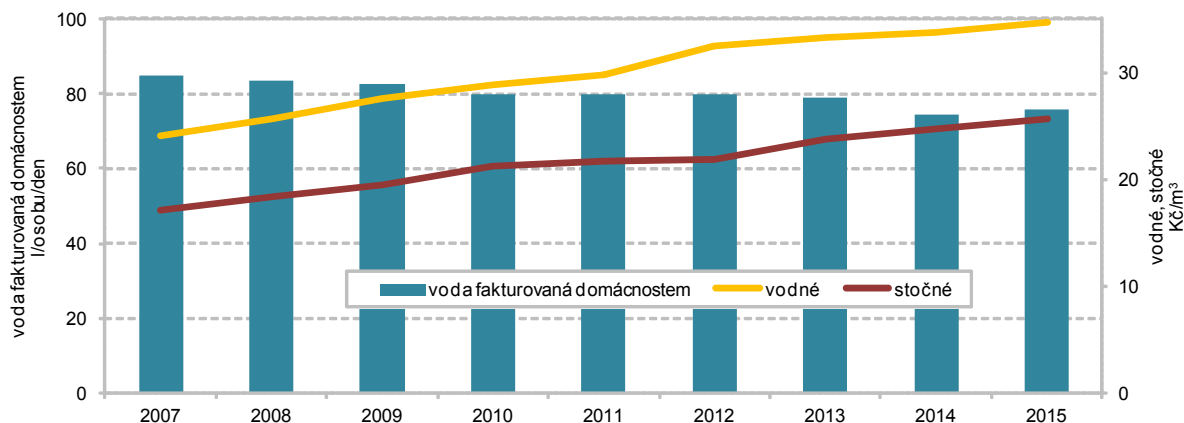
Roste podíl obyvatel v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod.

V roce 2015 na Vysočině bydlelo v domech napojených na kanalizaci více než 447 tisíc osob, což je 87,8 % z celkového počtu obyvatel, ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 0,6 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 76,8 % (meziroční zvýšení o 3,5 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě na Vysočině v roce 2015 činila 3 227 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 111 tisíc. Proti předchozímu roku byl zaznamenán nárůst objemu vod vypouštěných do kanalizace, a to o 2,1 %. Na území kraje bylo v provozu celkem 197 ČOV (1 mechanická a 196 mechanicko-biologických)

s celkovou kapacitou 171,1 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 88,5 % z celkového množství odpadních vod, proti roku 2014 byl zaznamenán nárůst tohoto podílu o 0,9 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 7 701 tun sušiny, což bylo o 8,2 % více než v roce 2014. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů bylo na Vysočině kompostování.

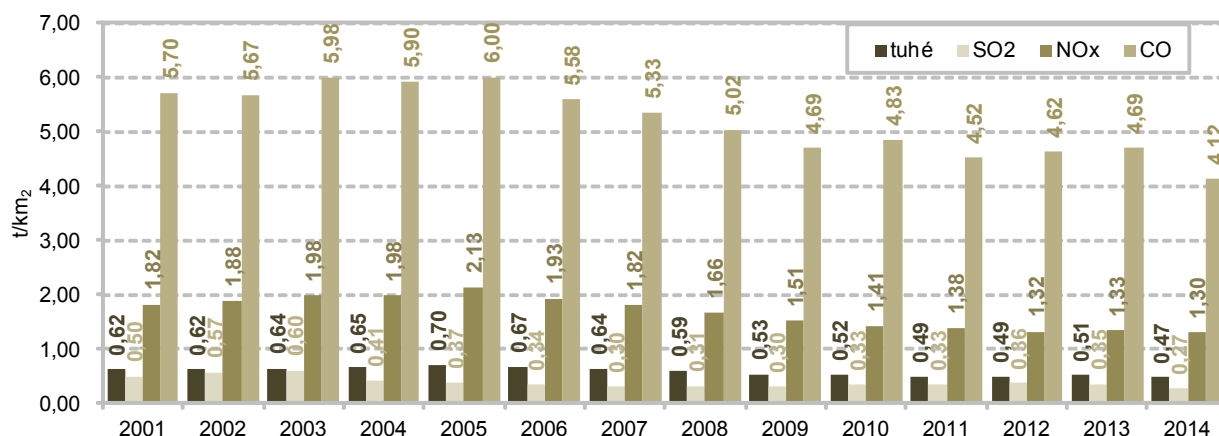
Graf 4.2 Specifické množství vody fakturované domácnostem v Kraji Vysočina

Rozhodující vliv malých stacionárních a mobilních zdrojů znečišťování.

Na emisích znečišťujících látek se v Kraji Vysočina nejvíce podílejí převážně malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) a mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4). V roce 2014 v kraji pocházely z těchto zdrojů zhruba čtyři pětiny tuhých znečišťujících látek, přes devět desetin emisí oxidu uhelnatého, bezmála tři čtvrtiny emisí oxidů dusíku a téměř šest desetin emisí oxidu siřičitého. Zvláště výrazný je vliv mobilních zdrojů znečišťování u oxidů dusíku (v roce 2014 byly zdrojem téměř sedmdesát procent emisí) a malých stacionárních zdrojů u oxidu uhelnatého (přes sedmdesát procent emisí.)

Graf 4.3 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Kraji Vysočina (v t/km²)

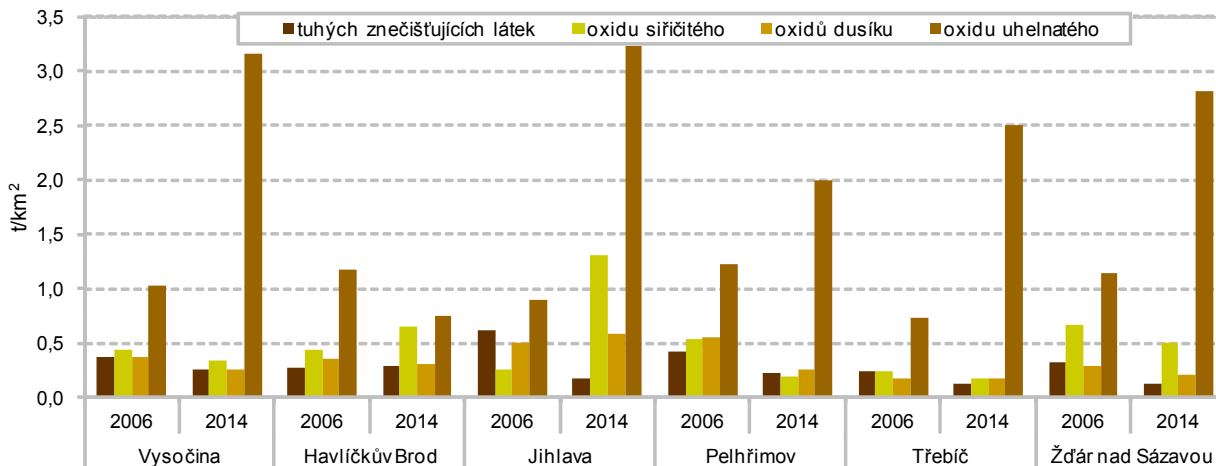

Dlouhodobě nízké emise oxidů dusíku.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek poklesly v kraji během roku 2014 o 8 %, přičemž podíl mobilních zdrojů na celkovém množství emisí mírně vzrostl na 16 %. Měrné emise oxidu siřičitého poklesly v roce 2014 oproti předchozímu roku téměř o 23 %, přičemž podíl velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1) u těchto znečišťujících látek představuje čtyřicet procent. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2012 oproti předešlému roku o 3,5 % a oproti roku 2008 bezmála o čtvrtinu. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek vzrostl v posledním sledovaném roce na čtvrtinu, dominantní vliv dopravy byl připomenut již výše. Vysočina patří dlouhodobě mezi regiony s nejnižším objemem měrných emisí oxidů dusíku.

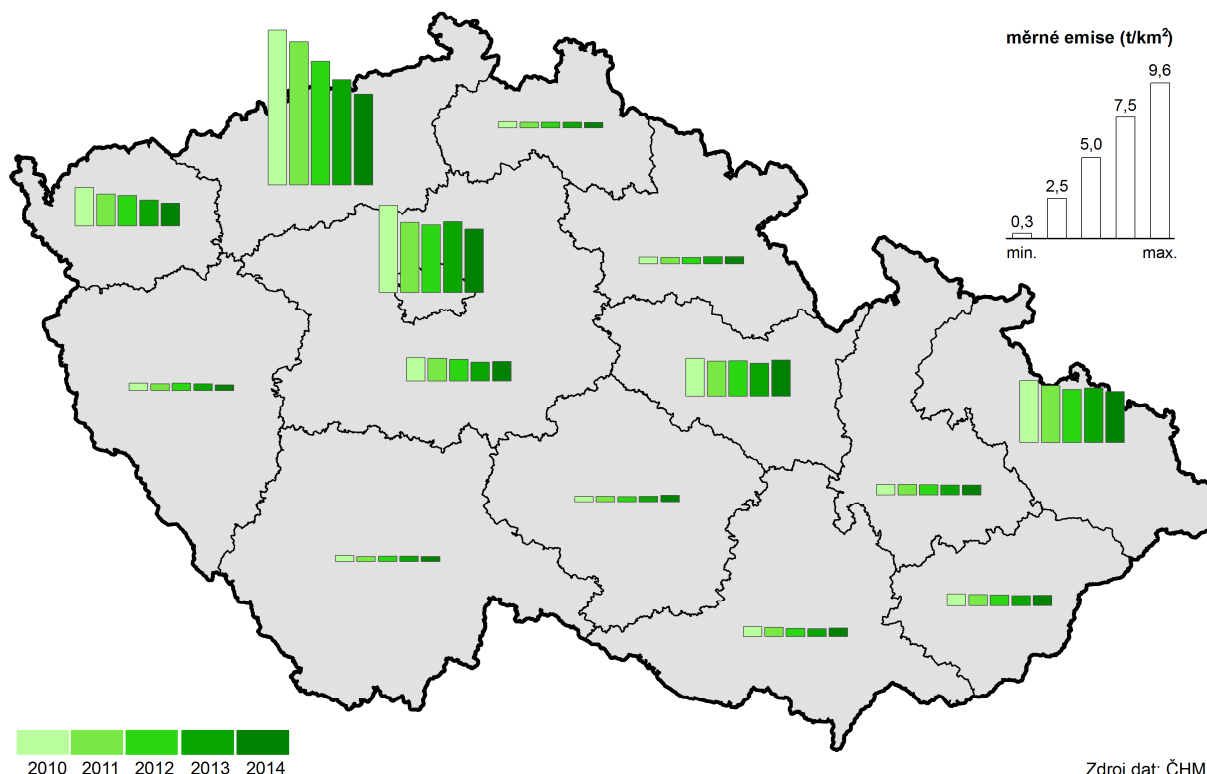
Graf 4.4 Měrné emise znečišťujících látek (REZZO 1-3) v okresech Kraje Vysočina (v t/km²)

Emise výrazně ovlivňuje doprava.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Žďár nad Sázavou s nejvyššími měrnými emisemi oxidu siřičitého a oxidu uhelnatého a Jihlavska s nejvyššími emisemi tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku. Měrné emise tuhých znečišťujících látek jsou vysoké též v okrese Pelhřimov a oxidu uhelnatého na Havlíčkovobrodsku. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji. Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 v okresech kraje většinou klesaly nebo zůstávaly na stejné úrovni. Výjimkou byl více než dvojnásobný nárůst měrných emisí oxidů dusíku v okrese Havlíčkův Brod a o něco mírnější zvýšení emisí této znečišťující látky na Pelhřimovsku a Třebíčsku.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2010 až 2014

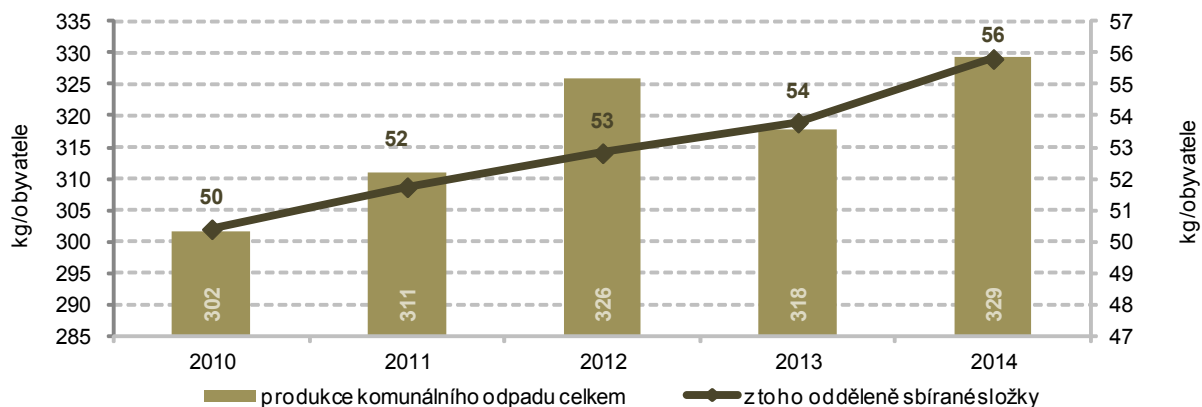
Zdroj dat: ČHMÚ

Solidní úroveň třídění odpadů.

Produkce komunálního odpadu se v Kraji Vysočina v roce 2014 zvýšila oproti předchozímu roku o 3,6 %; v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 329 kg za rok. To je více než o šest procent více než činil průměr celé České republiky, hmotnost tohoto rozdílu představuje téměř 20 kg. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu na Vysočině zůstal v roce 2014 na stejné úrovni jako v předchozím roce a činil 16,9 %, což je v mezikrajském srovnání nadprůměrná hodnota. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2012 představovalo 55,8 kg/obyvatele, v rámci České republiky to byla po Zlínském kraji druhá nejvyšší hodnota.

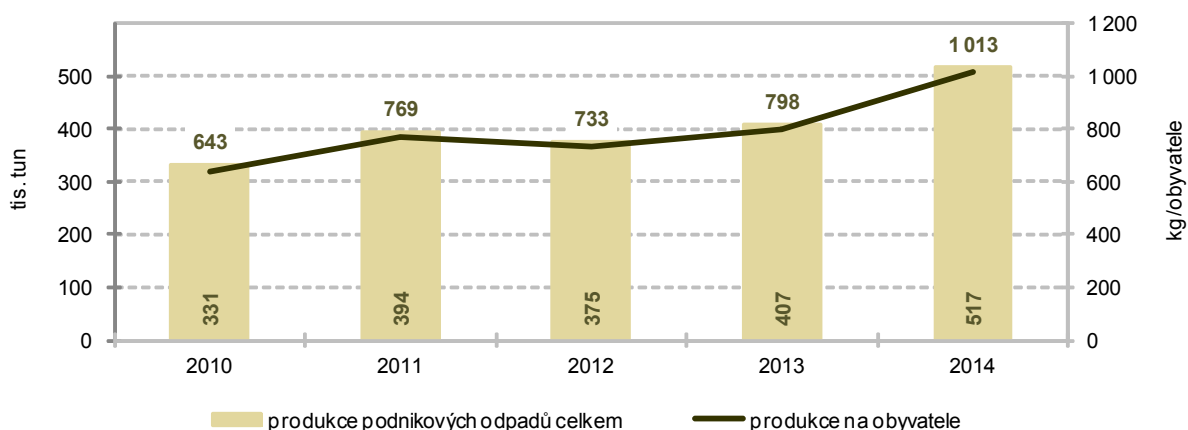
Graf 4.5 Produkce komunálního odpadu v Kraji Vysočina

Produkce podnikového odpadu roste.

Celkové produkce podnikového odpadu v Kraji Vysočina měla v uplynulých letech rostoucí tendenci, k jejímu největšímu zvýšení došlo v roce 2014, kdy bylo vyprodukováno o 26,8 % více podnikového odpadu než v předchozím roce. V přepočtu na regionální HDP objem vyprodukovaného podnikového odpadu dlouhodobě klesal, ale od roku 2010 je trend opačný. Největším producentem podnikového odpadu bylo v roce 2014 stavebnictví (44,7 %) a zpracovatelský průmysl (37,1 %).

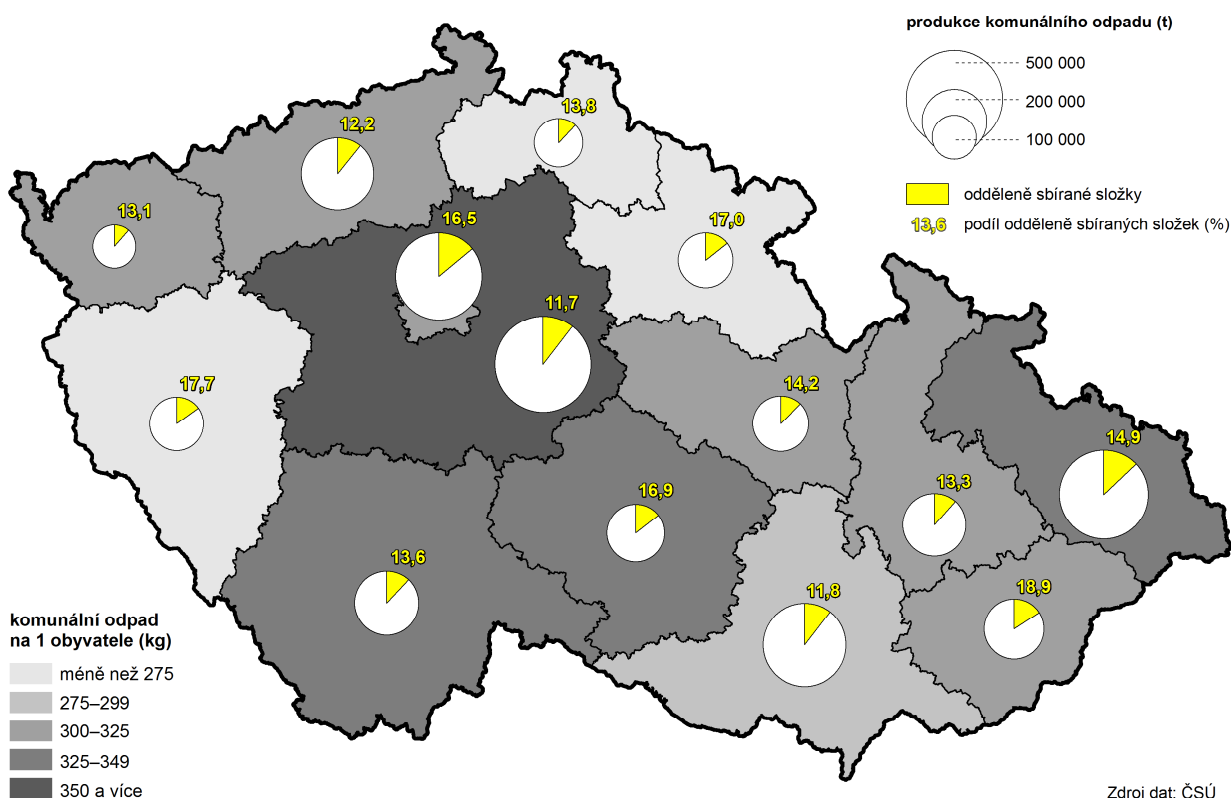
Graf 4.6 Produkce podnikových odpadů podle místa podniku v Kraji Vysočina

Recyklací prochází třináct procent odpadu.

Množství využitého odpadu v Kraji Vysočina rostlo a rostl i jeho podíl na celkovém množství odpadů. V roce 2014 dosáhl 63,3 % celkového objemu odpadů, se kterými bylo v tomto roce nakládáno. Recyklováno bylo v tomto roce 13,1 % celkového množství odpadu, energetické využívání je na hranici dvou procent. Podíl odstraněného odpadu v roce 2014 dosáhl více než 14 % (o rok dříve to bylo 26 %). V Kraji Vysočina bylo 14,1 % vyprodukovaného odpadu odstraněno skládkováním, podíl spalování byl zanedbatelný. Na terénní úpravy bylo v roce 2014 použito 20 341 tun odpadu, což byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší objem.

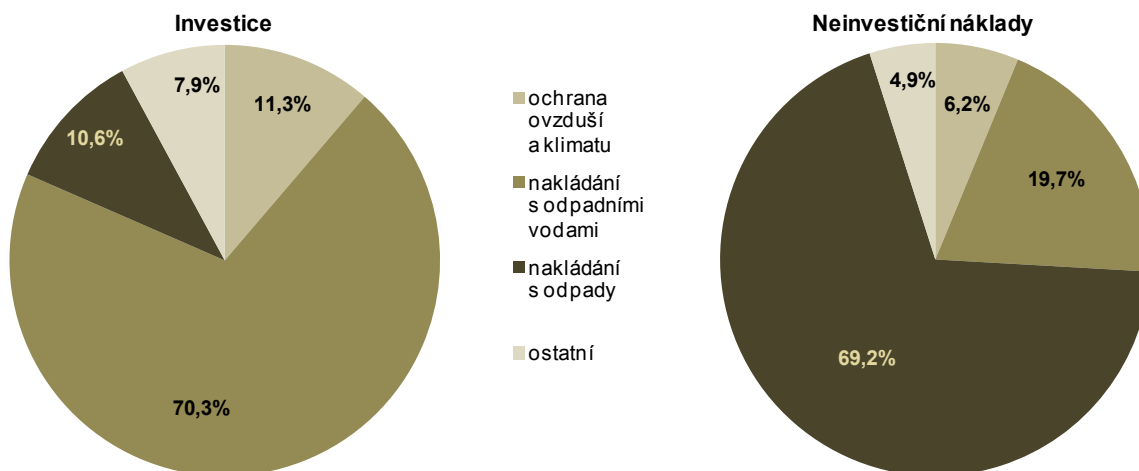
Komunální odpad v krajích v roce 2014

Většina investic na ochranu životního prostředí je určena na nakládání s odpadními vodami.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí v Kraji Vysočina ve sledovaném období s jedinou výjimkou meziročně rostly, k jejich největšímu zvýšení došlo v roce 2014, kdy se oproti předchozímu roku více než zdvojnásobily. Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice přepočtené na 1 obyvatele se v roce 2014 oproti předchozímu roku zvýšily o 105,2 % na 5 513 Kč. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Graf 4.7 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle účelu v Kraji Vysočina (podle kraje sídla investora, průměr let 2010 - 2014)

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2015 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o víc než 4 % – nejvyšší za posledních osm let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2014 (výsledky za rok 2015 budou zveřejněny v prosinci 2016). Hospodářský vývoj v roce 2014 ukončil období recese, když HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně neklesl v žádném kraji – ve 13 krajích vzrostl a v jednom kraji stagnoval. Takto příznivý meziroční vývoj z hlediska všech krajů byl naposledy zjištěn v roce 2007. V letech 2008–2013 pak regionální HDP v s. c. každým rokem klesal minimálně ve dvou krajích. Jednotlivé kraje zaznamenaly v tomto období meziroční pokles HDP nejčastěji třikrát. Pouze jednou (v roce 2009) HDP poklesl v Jihomoravském kraji. Naopak vleklé hospodářské problémy měly Karlovarský a Ústecký kraj, ve kterých HDP v s. c. klesal po celé období 2008–2013, respektive v letech 2009–2013.

Populace stárne ve všech krajích, lidé se dožívají vyššího věku.

Demografický vývoj v jednotlivých krajích sdílel v letech 2010–2015 řadu společných rysů. V celém státě populace stárla, což dokumentoval rostoucí průměrný věk obyvatel. Zvýšil se podíl dětí i seniorů, vzrostl průměrný věk snoubenců při prvním sňatku a podíl dětí narozených mimo manželství. Ve srovnání mezních let uvedeného časového intervalu klesl ve všech krajích počet narozených dětí i počet rozvodů, naopak vzrostl absolutní počet zemřelých. S ohledem na celospolečenský vývoj, životní styl nebo pokroky v medicíně se neustále zvyšovala střední délka života. Naděje dožití mužů i žen díky tomu vzrostla ve všech krajích.

Od roku 2010 je nejlidnatějším územím kraj Středočeský.

I přes výše uvedené společné demografické tendence lze vysledovat mnoho územních disparit, z nichž některé si udržely déletrvající platnost. Vysoká různorodost byla v mezikrajském srovnání zachována u počtu obyvatel a hustoty zalidnění. Výměrou největšími kraji České republiky zůstaly kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenším krajem je Hlavní město Praha. Od vzniku současné podoby krajů (k 1. 1. 2000) se jejich vnější hranice měnily minimálně, proto se pořadí krajů podle katastrální výměry nezměnilo. Poslední úpravy hranic krajů proběhly k 1. lednu 2016 v souvislosti s redukcí vojenských újezdů.

Dynamičtější vývoj byl ve sledovaném období zaznamenán v počtu obyvatel a s tím spojené hustotě zalidnění. Až do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 žije nejvíce obyvatel v kraji Středočeském. Především díky výrazné migrační vlně se populace Středočeského kraje v letech 2000–2015 zvětšila o 209,0 tis. osob. Druhý nejvyšší přírůstek obyvatel (114,4 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšimu kraji Hlavnímu městu Praze, a to opět zásluhou vysokých počtů přistěhovalých. Třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský charakterizoval trend opačný. Od roku 2000 přišel o nejvíce obyvatel ze všech krajů (o 46,9 tis. osob). Převažující populační úbytek byl v letech 2000–2015 vykázan v šesti ze čtrnácti krajů, přičemž k nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, především vlivem zvýšeného počtu vystěhovalých po roce 2008.

Jihočeský kraj má mezi kraji nejnižší hustotu zalidnění.

Nejvyšší hustota zalidnění, 2 555 obyvatel na km², náležela Hlavnímu městu Praze, kde druhý nejvyšší počet obyvatel žije na nejmenší ploše. Hustota obyvatel v Praze byla více než jedenáctkrát vyšší než u druhého v pořadí - kraje Moravskoslezského. Celorepublikový průměr 134 obyvatel km² překonaly ještě kraje Jihomoravský, Ústecký, Zlínský a Liberecký. Odlišnou sídelní strukturu charakterizuje především rozlehlý kraj Jihočeský s hustotou 64 obyvatel na km², v jehož příhraničí se nachází řídké osídlená část Šumavy.

Nejvyšší úbytek obyvatel stěhováním je dlouhodobě v kraji Moravskoslezském.

Dlouhodobou převahu živě narozených nad zemřelými vykazovala od roku 2000 trojice krajů Liberecký, Středočeský a Hl. m. Praha. Od roku 2010 se k nim přiřadily kraje Jihomoravský, Kraj Vysočina, Pardubický a Jihočeský. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají i základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v relativním pohledu v letech 2000–2015 kraj Středočeský, s odstupem následovaný Prahou a dále krajem Plzeňským. Trvale kladné migrační saldo si od roku 2000 držel vedle Středočeského kraje pouze kraj Jihočeský. Opačný trend nastal v kraji Moravskoslezském. Déletrvající převaha

vystěhovaných nad přistěhovanými je dále typická pro kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina.

V roce 2015 poprvé převážily počty osob starších 65 let nad počty dětí do 15 let ve všech krajích.

Ke změně věkového složení a stárnutí populace docházelo ve všech krajích České republiky. Zatímco v roce 2000 byla nejmladší populace Karlovarského kraje s průměrným věkem 37,7 let, o 15 let později byli v průměru nejmladší obyvatelé Středočeského kraje s věkem 40,8 let. Jelikož stěhování je častější u mladší generace, nejvyšší růst průměrného věku vykázaly kraje s vysokým migračním úbytkem. Naopak velmi pozvolné bylo stárnutí populace v Praze a Středočeském kraji. Hlavní město v roce 2013 ztratilo pozici věkově nejstaršího kraje, kterou do té doby zastávalo, v roce 2015 bylo dokonce pátým nejmladším mezi 14 kraji. Nejstarším krajem byl v letech 2013–2015 kraj Královéhradecký. V roce 2000 měly všechny kraje (s výjimkou Hlavního města Prahy) více dětí do 15 let než osob ve věku 65 a více let. Stárnutím populace kraje postupně přišly o převahu dětí nad seniory, jako poslední ji zaznamenal Středočeský kraj v roce 2014 a v roce 2015 již bylo ve všech krajích více seniorů než dětí.

Nejvyšší úmrtnost v Moravskoslezském a Ústeckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší úmrtnost obyvatel charakterizuje území s vysokým zastoupením těžebního průmyslu a výrazným znečištěním ovzduší, tj. kraj Moravskoslezský a Ústecký (shodně 11,2 zemřelých na 1 000 obyvatel). Za touto dvojicí se v roce 2015 řadil kraj Olomoucký a Plzeňský. Úmrtnost je kromě věkové struktury, struktury zaměstnanosti a kvality životního prostředí ovlivňována širokou škálou faktorů – od genetických po kvalitu a dostupnost zdravotní péče. Také proto dosahuje horších výsledků nejen pohraničí, ale i odlehlejší oblasti (tzv. vnitřní periferie). Nejpříznivější úmrtnostní poměry naopak vykazuje většina velkých měst a jejich zázemí. Z pohledu krajů byla nejnižší úmrtnost v roce 2015 zaznamenána v Hlavním městě Praze (9,8 zemřelých na 1 000 obyvatel).

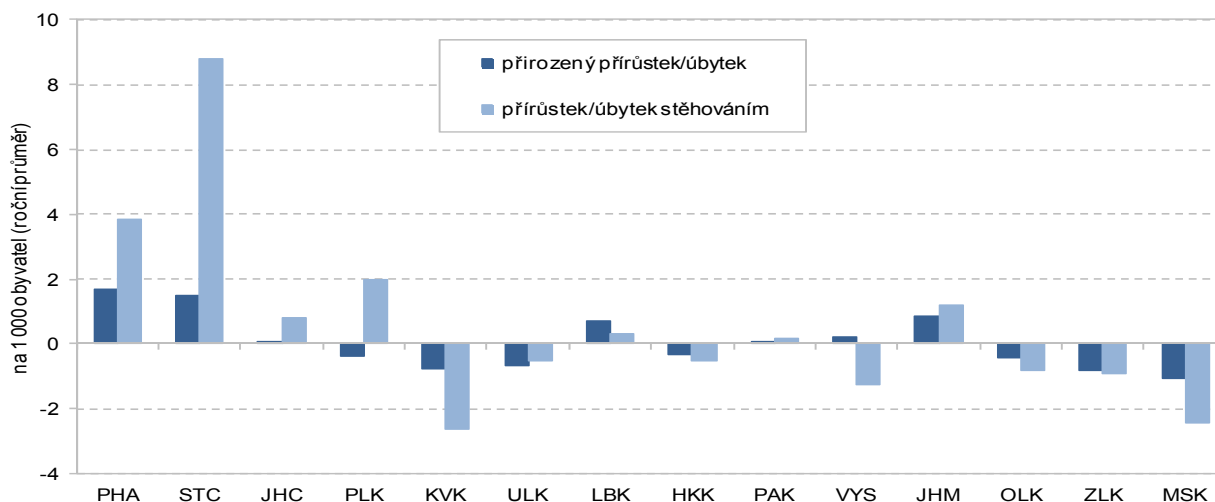
Nejvyšší naděje dožití je v Praze.

Zlepšování úmrtnostních poměrů se dlouhodobě promítá i do rostoucí naděje dožití. Nejvyšší naděje dožití měly v letech 2010–2015 děti narozené v Praze, kde naděje dožití chlapce narozeného v letech 2014–2015 činila 77,7 let a dívky 82,6 let. Na opačném pólu se umístil kraj Ústecký, naděje dožití zde u chlapců činila 73,9 let a u dívek 79,6 let. Od roku 2010 vzrostla střední délka života ve všech krajích. Nejvyšší růst byl u mužů zaznamenán v kraji Zlínském a u žen v kraji Olomouckém.

Podíl cizinců vzrostl ve všech krajích, nejvíc jich žije v Praze.

Zastoupení cizinců v populaci se od roku 2011 postupně mírně zvyšuje, v roce 2015 se meziročně zvýšilo ve všech krajích. Jejich nejvyšší podíl byl v Praze (13,5 %), kde mezi roky 2010 a 2015 vzrostl počet cizinců o téměř 23 tis. osob. V ostatních krajích se v roce 2015 pohyboval podíl cizinců od 6,4 % v kraji Karlovarském po 1,5 % v kraji Zlínském. Z celkového počtu 464,7 tis. cizinců v České republice jich nejvíce žilo v Praze (36,9 %).

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2010 až 2015

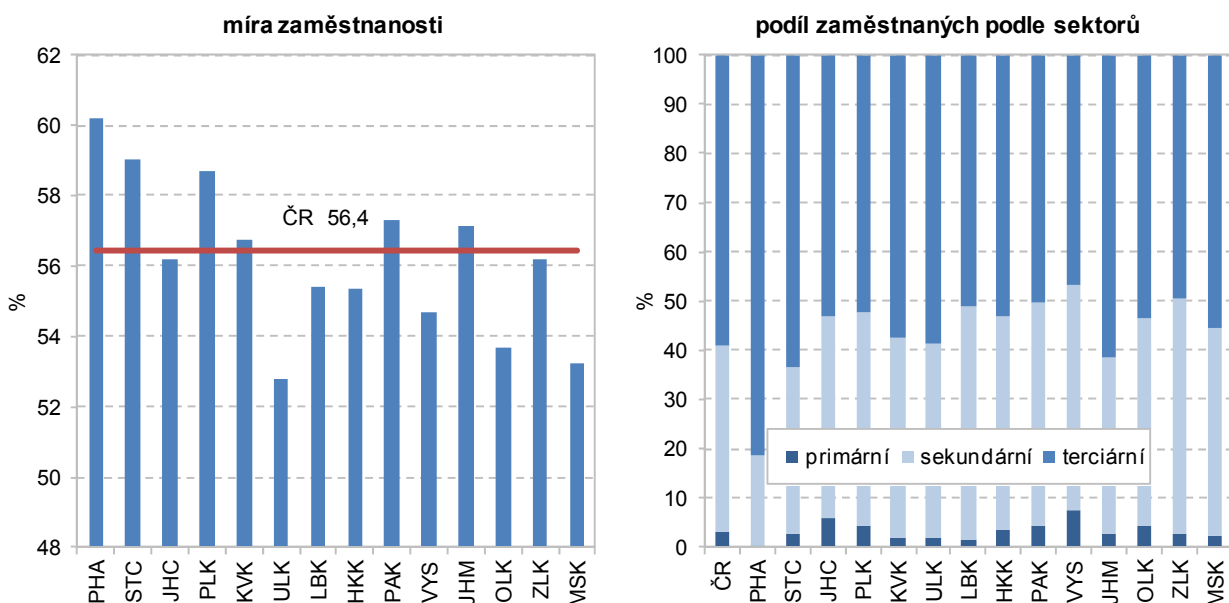
Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu v roce 2015.

Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost rostla v posledních pěti letech; v roce 2015 bylo tempo růstu nejrychlejší. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2015 byla nejvyšší zaměstnanost v Hl. městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v regionech na severu Čech a Moravy (v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Zaměstnanost rostla proti roku 2014 meziročně nejrychleji ve čtyřech krajích (Plzeňský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský) shodně o 1,5 procentního bodu; ve dvou krajích (Hl. městě Praze a Kraji Vysočina) došlo k meziročnímu poklesu.

Největší rozdíly v zaměstnanosti mezi pohlavími v kraji Libereckém.

Zaměstnanost mužů a žen se od sebe logicky liší ve vazbě na mateřství a větší zapojení žen do výchovy dětí. U obou pohlaví byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze; u mužů se přes meziroční pokles přiblížila k hodnotě 70 %, u žen se přehoupla přes 50% hranici. Největší rozdíl v zaměstnanosti obou pohlaví byl zaznamenán v Libereckém kraji, v roce 2015 činil 19 procentních bodů.

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a zaměstnanost podle sektorů v krajích v roce 2015

Dlouhodobý růst zaměstnanosti v sektoru služeb.

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciární sektor). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a dlouhodobě se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích značně liší. Více než 80 % zaměstnaných v tomto sektoru má Hlavní město Praha, naopak v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji je ve službách zaměstnána necelá polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Oživení zaměstnanosti v sektoru průmyslu a stavebnictví.

V posledních letech se zvýšila zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví. Zatímco po roce 2008 došlo v tomto sektoru k výraznému útlumu, v posledních dvou letech je vidět oživení. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru proti roku 2014 se nejvíc projevil v Královéhradeckém kraji, kde zaměstnanost meziročně stoupla o 3,9 %, v dalších dvou krajích (Karlovarském a Jihočeském) byl nárůst více než 3 %.

Nejvíce volných pracovních míst v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji.

Svižný růst ekonomiky se kladně promítl i do nezaměstnanosti. Zatímco na sklonku roku 2014 nabízely úřady práce 59 tis. volných pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 103 tis. volných pozic. Nejvíce jich bylo k dispozici v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, tedy v regionech s nižší nezaměstnaností. Tento nesoulad mezi nabídkou volných pracovních míst a počty uchazečů o zaměstnání má vedle regionálního rozměru i aspekt kvalifikační.

Nezaměstnanost klesala ve všech krajích, u mužů rychleji než u žen.

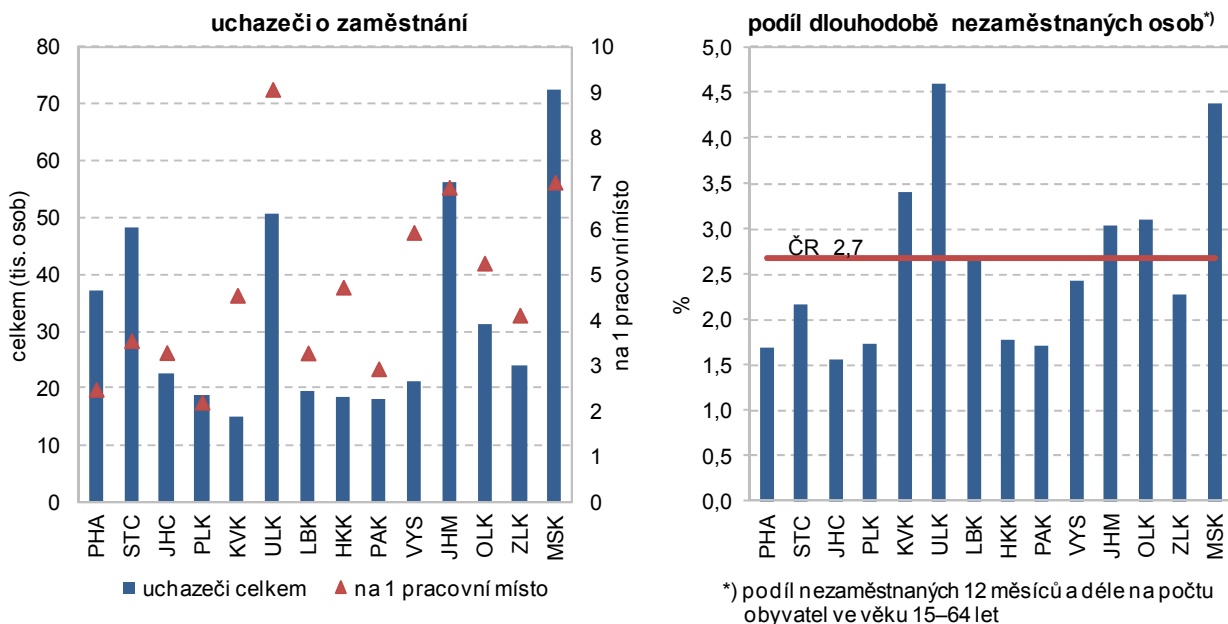
Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2009 rostl (s víceméně pravidelnými cyklickými výkyvy) a kulminoval počátkem roku 2014, kdy se nezaměstnanost vyšplhala k 8,6 %. V průběhu celého roku 2015 se podíl nezaměstnaných snižoval, nejnižší úroveň byla na podzim (v říjnu a listopadu shodně 5,9 %), mírný nárůst nastal v závěru roku. Proti konci roku 2014 se nezaměstnanost snížila o 1,2 procentního bodu, pokles podílu nezaměstnaných mužů byl rychlejší než u žen.

Největší meziroční pokles nezaměstnanosti v Olomouckém a Ústeckém kraji.

Ve všech krajích došlo k meziročnímu snížení podílu nezaměstnaných, nejvýraznější pokles byl v krajích Olomouckém a Ústeckém; obdobný vývoj nezaměstnanosti byl zaznamenán u obou pohlaví. Navzdory příznivému vývoji se nezaměstnanost v Ústeckém a Moravskoslezském kraji pohybovala na sklonku roku 2015 výrazně přes 8 %. Podíl nezaměstnaných mužů byl nejvyšší v kraji Moravskoslezském (8,7 %) a žen v kraji Ústeckém (9,3 %).

Dobrym signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než jeden rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob meziročně klesl ve všech krajích, nejvíc v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost podle krajů k 31. 12. 2015

Příjmy domácností se postupně zvyšují, ale rozdíly mezi krají zůstávají.

Z výsledků výběrového šetření o sociální a ekonomické situaci domácností Životní podmínky 2015 vyplývá, že čistý peněžní příjem domácností na osobu vzrostl v posledním zjišťovaném roce (2014) oproti roku předchozímu v průměru o 4,4 tis. Kč, pouze v Kraji Vysočina došlo meziročně k poklesu příjmů. Nejvýraznější (více než desetiprocentní) nárůst zaznamenaly příjmy v kraji Karlovarském, v peněžním vyjádření to představuje vzestup o více než 14 tis. Kč na osobu za rok. Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čisté příjmy měly domácnosti v kraji Moravskoslezském.

Oživení růstu mezd v posledních dvou letech.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Jejich relativně rychlý růst se po roce 2008 značně zpomalil a až v posledních dvou letech je znát oživení. Tempo růstu mezd v roce 2015 bylo nejrychlejší za posledních sedm let a v průběhu roku se zrychlilo (z 1,6 % v 1. čtvrtletí na 3,3 % v závěru roku).

Mzdy v Praze o téměř

Podle předběžných výsledků roku 2015 rostly meziročně mzdy v průměru

30 % vyšší oproti ostatním krajům.

o 2,7 %, nejrychleji pak v Karlovarském a Jihočeském kraji (o 4,4, resp. 4,2 %), nejpomaleji v Hl. městě Praze (o 1,2 %). Diference mezi kraji zůstávají zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší průměrné mzdy v roce 2015 byly vypláceny v Hl. městě Praze (33 852 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (22 750 Kč) byly o 11 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (necelých 7 tisíc korun).

Starobní důchody mužů jsou o pětinu vyšší než důchody žen.

Výše starobních důchodů vzrostla v roce 2015 meziročně o 2,5 % a tempo růstu bylo nejrychlejší za poslední čtyři roky. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10 % a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší důchod než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 18 % v Hlavním městě Praze po téměř 32 % v kraji Moravskoslezském.

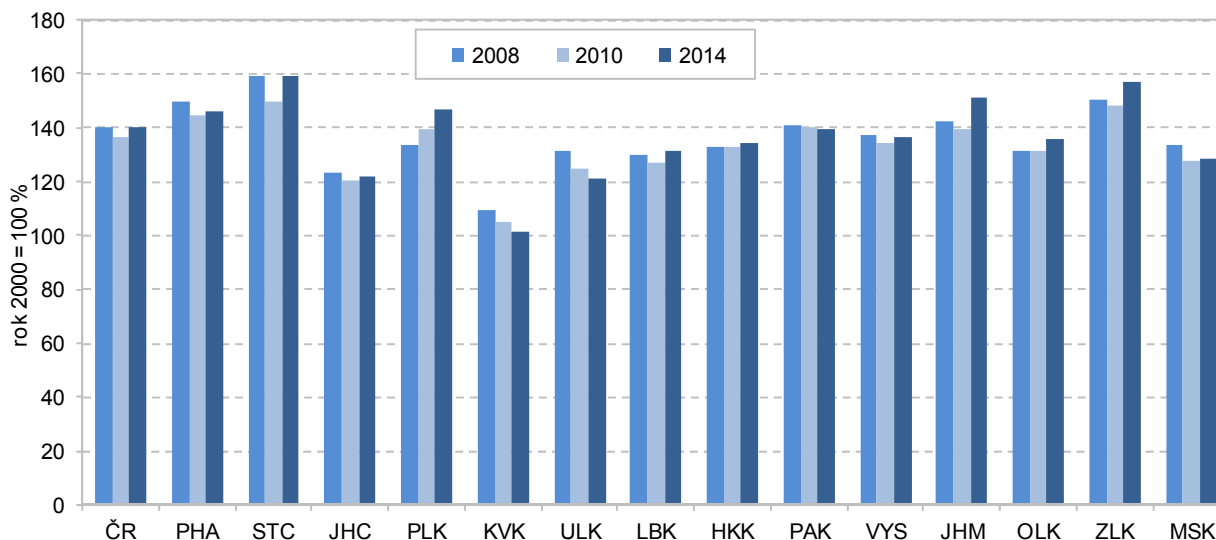
Tempo růstu podílu příjemců předčasných důchodů zpomalilo.

I když se ekonomice v roce 2015 dařilo, podíl příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů dále rostl. Tempo růstu se ale výrazně zpomalilo a bylo čtyřikrát nižší než v roce 2011. Nejvyšší podíl předčasných důchodů má Kraj Vysočina (31,1%); v tomto kraji spolu s Jihočeským, Pardubickým a Olomouckým rostl podíl předčasných důchodů meziročně nejrychleji. Z hlediska pohlaví převažuje ve všech krajích podíl předčasných důchodů mužů. Největší rozdíl v roce 2015 byl v kraji Olomouckém, kde předčasný důchod pobíralo 32 % starobních důchodců - mužů a 25 % starobních důchodkyň - žen.

HDP v roce 2014 nepřekonal v polovině krajů předkrizový rok 2008.

Z hlediska hospodářského vývoje po období recese došlo v roce 2014 již prakticky ve všech krajích k oživení ekonomiky, pouze v jednom kraji HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) stagnoval. Tento pozitivní vývoj však v celé polovině krajů nestačil k dosažení hodnot předkrizového roku 2008. To platí i pro výkonnost české ekonomiky, která se nad úroveň roku 2008 dostala až v roce 2015. Mezi kraji nejpříznivější vývoj a největší nárůst HDP v s. c. ve srovnání s rokem 2008 dosáhly kraje Plzeňský, Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejvíc se za rokem 2008 opožďují Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v letech 2008, 2010 a 2014 podle krajů

Ve struktuře hrubé

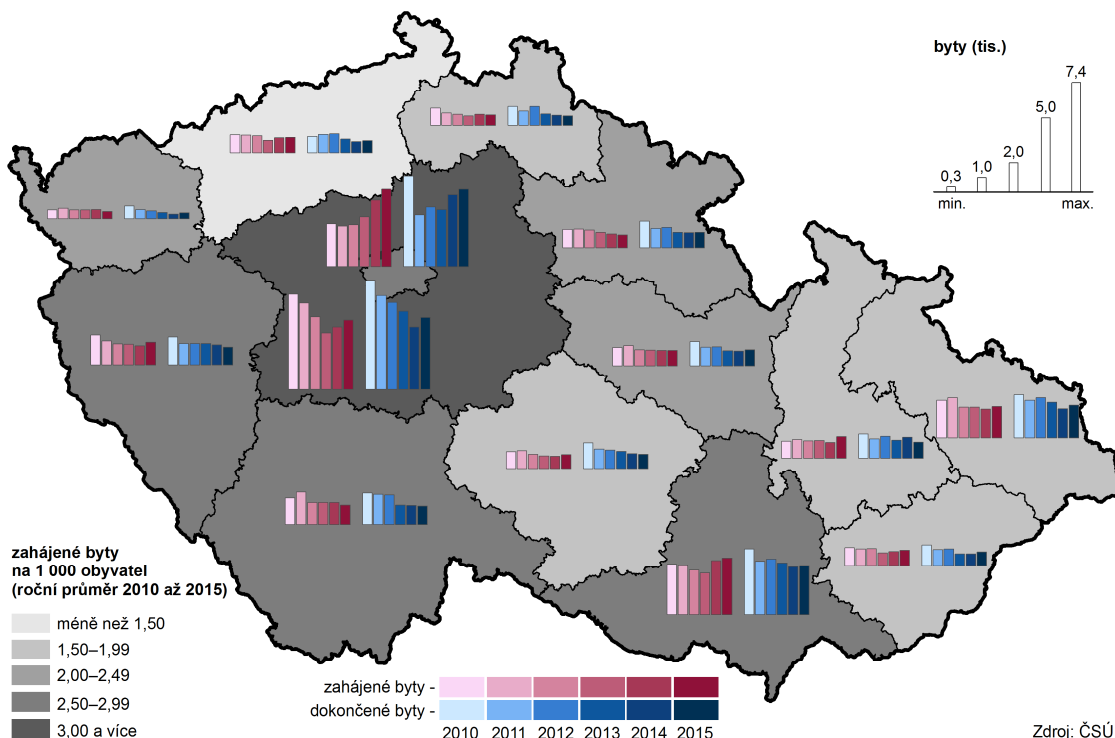
Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH).

přidané hodnoty klesal po roce 2010 podíl stavebnictví a služeb.	Na rozdíl od dlouhodobých trendů se v letech 2010 až 2014 ve všech krajích zvyšoval podíl primárního sektoru a s výjimkou Prahy klesal podíl terciéru. Ze sekundárního sektoru se ve všech krajích snížilo zastoupení stavebnictví a zvýšilo zastoupení zpracovatelského průmyslu. Váha zpracovatelského průmyslu nejvíce vzrostla v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém, Kraji Vysočina a Středočeském kraji.
Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha.	Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má mezi kraji výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na obyvatele překračuje již od roku 2001 dvojnásobek republikového průměru a v posledních osmi letech je trojnásobný v porovnání s nejméně úspěšným Karlovarským krajem. Ani ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíc se mu přibližuje Jihomoravský kraj.
Zemědělská produkce v roce 2014 nejvyšší v historii ve všech krajích kromě Jihomoravského.	Zemědělská produkce roku 2014 v b. c. byla ve všech krajích kromě Jihomoravského historicky nejvyšší. Tomuto výsledku napomohla rekordní sklizeň většiny plodin. Výsledek Jihomoravského kraje, který je naším největším pěstitelům vinné révy, ovlivnila horší úroda hroznů. V mezikrajském srovnání měl v letech 2012 až 2014 nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.
V roce 2015 výsledky sklizně horší, v chovu skotu lepší.	Sklizeň roku 2015 sice nepřekonal rekordní rok 2014, ale produkce obilovin a řepky byla relativně vysoká. Suché a teplé počasí v průběhu vegetace však nepříznivě poznamenalo sklizeň brambor a píce. V živočišné výrobě se v roce 2015 zvýšila meziročně výroba mléka, jatečného skotu a drůbeže, naopak klesla snáška vajec a výroba jatečných prasat. Jak se tyto změny společně s cenovým vývojem projeví na hodnotě zemědělské produkce za rok 2015, bude zveřejněno koncem roku 2016.
Již dva roky se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Roste podíl tržeb za přímý vývoz.	Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci jsou v roce 2015 příznivé. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly, zvýšila se orientace na přímý vývoz. Největší podíl tržeb za přímý vývoz (nad 70 %) mají kraje Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický a Kraj Vysočina. Naopak nejméně je na exportu závislé Hlavní město Praha (podíl 40 %) a Ústecký kraj (42 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se meziročně již dva roky zvyšuje, vzrostla ve většině krajů (kromě Hlavního města Prahy a Karlovarského kraje), nejvíc v krajích Olomouckém a Zlínském. Dlouhodobě největší počet osob zaměstnává „velký“ průmysl v Moravskoslezském kraji; v roce 2015 celkem 107 tis. osob.
Stavební produkce se po letech restrikcí druhým rokem zvyšuje.	Stavebnictví prošlo v letech 2009–2013 kritickým obdobím snižování výroby, kdy se během pěti let objem stavebních prací provedených podniky s 20 a více zaměstnanci v tuzemsku propadl o třetinu. V roce 2014 došlo k obratu ve vývoji a produkce stavebnictví se již druhým rokem zvyšuje. Vzdělává se objem prací provedených pro soukromé zadavatele; ještě rychleji rostou práce pro veřejného zadavatele. V roce 2015 v ČR tvořily 41 % celkového objemu stavebních prací. Nejvyšší podíl veřejných zakázek měl v roce 2015 Kraj Vysočina (téměř 54 %), nadpoloviční podíl měly i kraje Jihomoravský, Liberecký a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl veřejných zakázek mělo Hlavní město Praha (29 %) a Ústecký kraj (33 %).
V přepočtu na obyvatele se nejvíc staví v Praze a v Jihočeském kraji, nejméně ve Zlínském kraji.	Objem stavebních prací provedených na území kraje v roce 2015 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského a Zlínského. V intenzitě výstavby je v období 2010–2015 mezi kraji premiantem Hl. m. Praha, která je o 78 % nad republikovým průměrem, za ní v pořadí je kraj Jihočeský (nad průměrem o 38 %) a těsně nadprůměrné jsou Jihomoravský a Karlovarský kraj (ten vlivem výstavby v roce 2010). Ostatní kraje již mají podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší je ve Zlínském kraji – 72 % republikového průměru.

Bytová výstavba v krajích v letech 2010 až 2015

Počet zahájených bytů se od roku 2014 zvyšuje.

Oživení ekonomiky v roce 2014 přineslo i rozvoj bytové výstavby. Po roce 2013, kdy byla celostátně zahájena výstavba nejmenšího počtu bytů od roku 2000, se jejich počty začaly zvyšovat. S ročním posunem totéž platí pro dokončené byty: jejich počet dosáhl svého dna v roce 2014 a v roce 2015 již počty rostly. V regionálním členění počet zahájených a dokončených bytů v roce 2015 vzrostl v devíti krajích.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Praha a Středočeský kraj a nejnižší Ústecký kraj.

V letech 2010–2013 měl nejvyšší intenzitu zahájené i dokončené bytové výstavby Středočeský kraj, který byl v roce 2014 odsunut Hl. městem Prahou na druhé místo. Také v roce 2015 mělo nejvyšší intenzitu výstavby bytů Hl. město Praha – 4,1 zahájených i dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích vzrostl počet hostů ubytovaných v HUZ, čtyři kraje měly nižší počet přenocování cizinců.

Růst ekonomiky a vyšší zaměstnanost patřily v roce 2015 k faktorům, které přispěly ke zvýšení počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenaly zvýšený zájem jak domácí, tak zahraniční klientely, pouze v Kraji Vysočina a v Jihomoravském kraji se počet zahraničních hostů snížil. Ve všech krajích vzrostl rovněž celkový počet přenocování hostů. Přitom ve čtyřech krajích (Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském a Kraji Vysočina) se o tento nárůst zasloužila tuzemská klientela, která eliminovala úbytek počtu nocí zahraničních hostů.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. Na celorepublikové návštěvnosti cizinců se podílí ze dvou třetin, na počtu tuzemských hostů z desetiny. V roce 2015 se v HUZ Prahy ubytovalo 6,6 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadá v Praze 12,6 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (15,5 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (6,6 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (5,9 a 5,7 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů a lesní půdy...

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2015 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 10 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 8 %), třetí příčka pak patřila Hlavnímu městu Praze (snížení o 7,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán ve Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2015 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,6 %).

...nárůst zastavěných ploch a nádvohí.

Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvohí, nejvíce v kraji Jihočeském (o více než 4 % proti roku 2010).

Rozšiřování ploch ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2015 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl vykazoval kraj Pardubický (2,8 %), za ním následovaly kraje Jihomoravský a Středočeský (po 4 %).

Růst podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

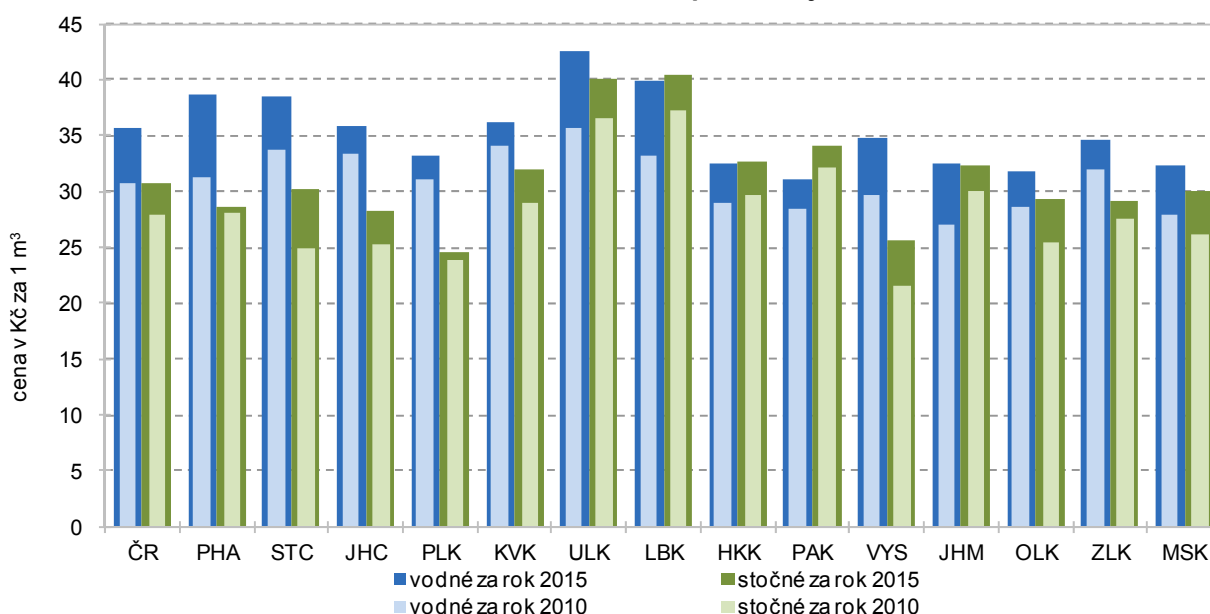
Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2015 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Ve srovnání let 2010 a 2015 stoupl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR kromě Jihočeského kraje, kde došlo k poklesu o 0,3 procentního bodu.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji.

V České republice dlouhodobě klesala výroba i spotřeba vody, v roce 2015 se pokles zastavil. Cena vody (bez DPH) však neustále roste; nejdražší voda je v Ústeckém kraji. V roce 2015 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 42,50 Kč, zatímco v celé České republice 35,60 Kč, proti průměru republiky byla tak jednotková cena vody v roce 2015 v Ústeckém kraji vyšší o 6,90 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Pardubickém kraji (31 Kč za 1 m³).

V roce 2015 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 106 litrů na osobu a den), naproti tomu ve Zlínském kraji byla denní spotřeba vody na obyvatele nižší než 76 litrů.

Graf 5.5 Průměrná cena za vodné a stočné podle krajů v letech 2010 a 2015

Postupné snižování měrných emisí, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele poklesla pouze v šesti krajích ČR.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2010 a 2014 klesla v šesti krajích České republiky, nejvíce pak ve Středočeském kraji, a to téměř o 62 kg. Ve zbylých osmi krajích byl zaznamenán nárůst, přičemž nejvíce se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Kraji Vysočina – o 28 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2013 a 2014 poklesla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele celkem ve čtyřech krajích, a to ve Středočeském a Ústeckém kraji, v Hlavním městě Praze a v Královéhradeckém kraji.

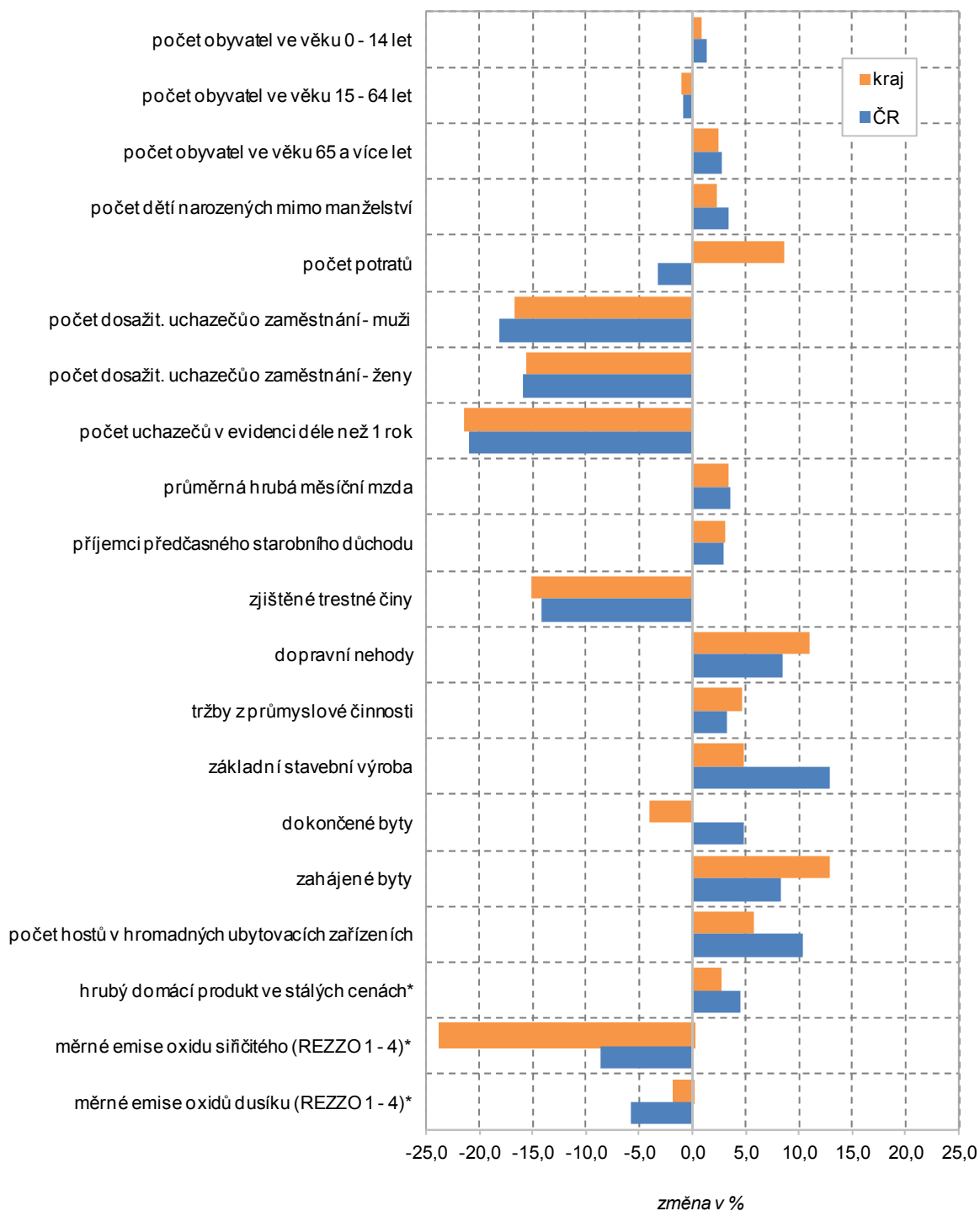
Růst objemu investic na ochranu životního prostředí v 11 krajích republiky.

Objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v meziročním srovnání let 2010 a 2014 vzrostl celkem v jedenácti krajích ČR (nejvíce v Kraji Vysočina), naopak pokles investic byl zaznamenán v Hlavním městě Praze, Libereckém a Královéhradeckém kraji. Nejvíce prostředků na jednoho obyvatele bylo v roce 2014 investováno v Kraji Vysočina (5 513 Kč), Moravskoslezském (4 718 Kč) a Plzeňském kraji (4 344 Kč).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly ve všech krajích kromě Ústeckého.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2010 a 2014 ve všech krajích České republiky s výjimkou Ústeckého, kde došlo ke snížení neinvestičních výdajů o více jak polovinu. Na 1 obyvatele bylo v roce 2014 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (11 tis. Kč), pětkrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Kraji Vysočina a ČR mezi roky 2014 a 2015

* změna hodnot mezi roky 2013 a 2014

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Parubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
Živě narození mimo manželství (%)															
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
Index stáří k 31. 12. (%)															
2010 ¹⁾	107,6	129,2	94,6	106,2	113,4	99,9	92,1	96,8	112,8	106,7	109,0	113,4	109,6	114,5	105,4
2011	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté období															
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté období															
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2010	7,4	3,6	6,1	6,4	6,6	8,9	10,2	8,1	6,3	7,5	8,1	8,5	9,1	7,9	9,0
2011	6,8	3,6	5,6	5,8	5,7	8,0	9,8	7,3	5,7	6,5	7,2	7,6	8,3	7,0	8,3
2012	7,4	4,2	6,1	6,4	5,9	8,5	10,5	7,7	6,5	7,0	7,6	8,1	8,9	7,8	9,2
2013	8,2	5,1	6,9	7,1	6,4	9,3	11,5	8,5	7,3	7,4	8,1	8,9	9,8	8,3	10,5
2014	7,5	5,0	6,4	6,2	5,7	8,2	10,7	7,7	6,4	6,2	7,4	8,2	8,8	7,4	9,8
2015	6,2	4,2	5,4	5,1	4,6	7,1	8,9	6,4	5,0	5,1	6,2	7,0	7,0	6,0	8,6
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2010	2,4	0,8	1,7	1,5	1,9	3,3	4,1	2,8	1,5	2,2	2,5	2,8	3,1	2,8	3,6
2011	2,5	0,9	1,9	1,7	1,9	3,3	4,3	2,8	1,6	2,2	2,6	2,9	3,3	2,7	3,7
2012	2,7	1,1	2,1	1,8	1,9	3,3	4,6	2,9	1,9	2,2	2,6	3,0	3,5	2,7	3,8
2013	3,3	1,8	2,6	2,3	2,4	4,0	5,5	3,5	2,5	2,7	3,1	3,7	4,1	3,3	4,9
2014	3,4	2,0	2,7	2,2	2,2	4,1	5,6	3,4	2,5	2,4	3,1	3,7	4,1	3,0	5,1
2015	2,7	1,7	2,2	1,6	1,7	3,4	4,6	2,7	1,8	1,7	2,4	3,0	3,1	2,3	4,4
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	196,6	264,9	216,1	185,8	194,9	173,8	174,0	185,1	189,7	180,7	185,0	193,3	174,6	178,8	176,4
2011	197,0	262,0	214,9	187,6	196,7	176,3	175,8	182,6	188,7	183,0	188,5	191,1	178,1	182,1	178,6
2012	198,9	260,1	218,5	188,3	201,4	174,5	173,6	183,7	192,6	188,6	189,2	195,5	180,7	185,1	179,6
2013	198,6	260,9	213,9	186,7	203,4	177,4	173,6	184,0	192,9	187,2	190,8	199,0	177,9	184,4	178,4
2014	202,9	264,1	216,6	193,7	205,1	181,8	174,7	189,2	198,1	193,8	195,3	203,2	183,2	189,8	184,0
2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medián mezd (Kč)³⁾ (MPSV, MF)															
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011	21 782	27 162	22 447	20 303	21 554	19 183	20 533	21 017	20 266	20 527	20 378	21 127	20 717	20 153	21 383
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)⁴⁾ (MPSV)															
2010	10 138	10 855	10 198	10 024	10 088	9 944	10 057	10 064	10 009	9 913	9 853	10 016	9 837	9 910	10 218
2011	10 567	11 304	10 643	10 459	10 520	10 349	10 476	10 489	10 444	10 337	10 285	10 443	10 253	10 333	10 642
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁵⁾ (ČSSZ)															
2010	19,1	10,6	16,5	19,3	22,4	21,0	22,0	17,7	18,9	22,6	24,5	17,9	20,7	19,6	22,6
2011	21,6	11,7	18,9	22,2	24,9	24,0	24,5	20,5	21,7	25,6	27,1	20,3	23,8	22,4	25,2
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

³⁾ od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	375,9	811,8	333,7	317,1	346,5	269,2	298,6	287,1	327,4	308,8	300,5	353,2	285,6	313,1	311,6
2011	383,2	808,5	345,6	319,6	353,5	272,8	301,4	293,6	330,3	320,2	315,8	361,1	296,1	323,6	328,4
2012	384,6	803,6	348,3	326,1	345,4	271,0	301,7	298,7	331,9	305,1	322,6	370,5	299,3	323,3	331,3
2013	387,9	807,5	347,2	331,5	361,5	270,9	300,9	300,6	333,7	312,2	326,2	385,6	299,5	329,3	323,1
2014	404,8	829,2	369,3	343,8	384,1	276,9	309,6	315,2	356,0	327,5	335,0	397,2	314,5	359,4	337,7
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vývoj HDP - předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2010	102,3	102,3	101,4	101,1	105,2	98,3	96,8	104,7	103,6	104,9	101,6	102,8	104,1	102,0	103,7
2011	102,0	99,0	106,6	100,0	102,6	98,9	98,8	103,2	101,5	103,8	103,6	103,2	103,1	103,2	104,0
2012	99,1	99,6	99,1	100,5	95,7	98,6	99,5	99,6	98,0	93,2	100,2	101,3	99,3	97,4	99,5
2013	99,5	100,4	98,3	99,4	102,9	98,5	98,6	98,7	98,1	100,3	98,1	102,7	98,2	99,9	95,7
2014	102,0	101,8	102,6	101,1	104,0	100,3	100,4	101,6	103,8	102,4	100,0	101,2	102,8	105,6	101,1
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2010	29,2	33,4	26,6	26,6	16,2	24,4	18,8	32,7	31,6	31,3	34,1	29,1	27,4	25,7	
2011	33,8	38,9	29,2	30,5	17,7	27,7	21,6	36,0	38,7	36,5	42,0	33,6	32,4	29,0	
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	
2014 ¹⁾	39,0	44,1	32,7	36,6	21,9	33,7	24,9	43,2	49,1	43,6	41,1	38,8	38,5	34,8	
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2010	749,7	73,9	90,9	41,5	50,5	20,7	52,5	40,1	37,1	41,8	44,1	63,2	40,6	44,4	108,6
2011	775,2	80,1	86,4	43,6	53,0	20,3	52,9	40,2	40,4	43,2	47,1	70,0	41,2	46,3	110,4
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2010	3,5	4,9	5,9	3,4	3,3	2,8	1,3	2,9	3,3	3,2	3,4	3,9	2,6	2,4	2,3
2011	2,7	2,8	5,0	3,2	2,5	2,1	1,5	2,2	2,4	2,5	2,6	3,1	2,0	1,8	2,0
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních³⁾ na 1 000 obyvatel															
2010	3 509	9 684	1 343	4 252	2 420	13 715	1 049	5 021	5 654	1 859	1 655	1 765	2 207	2 656	1 393
2011	3 643	10 459	1 414	4 178	2 328	14 402	1 193	4 907	5 577	1 839	1 839	1 877	2 320	2 598	1 467
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835

¹⁾ semidefinitivní výsledky

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

³⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,0	2,7	2,0	0,9	0,9	2,8	10,8	0,6	1,2	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2011	2,0	1,0	2,0	0,8	0,9	2,6	11,5	0,4	1,1	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2012	2,0	0,8	1,9	0,8	0,9	2,8	10,6	0,5	1,1	2,6	0,4	0,3	0,7	1,2	3,8
2013	1,8	1,0	1,9	0,8	0,9	2,9	7,8	0,5	1,0	2,7	0,3	0,3	0,7	1,2	3,7
2014	1,6	0,5	1,8	0,7	0,9	2,9	6,9	0,4	0,9	2,6	0,3	0,3	0,7	1,1	3,5
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,8	17,2	2,9	1,1	1,3	3,0	10,6	1,1	1,4	3,4	1,4	2,0	1,7	1,7	5,1
2011	2,6	15,1	2,7	1,1	1,2	2,6	9,8	1,1	1,4	3,2	1,4	1,9	1,7	1,6	4,7
2012	2,5	13,8	2,6	1,0	1,2	2,5	8,5	1,0	1,3	3,1	1,3	1,8	1,6	1,6	4,4
2013	2,3	13,4	2,4	1,0	1,2	2,2	7,4	1,0	1,4	3,0	1,3	1,7	1,6	1,5	4,5
2014	2,2	12,7	2,3	0,9	1,0	2,0	6,4	1,0	1,3	3,1	1,3	1,7	1,5	1,5	4,2
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	1 942	5 676	1 195	1 799	1 850	556	1 737	656	904	710	643	2 014	848	1 674	2 126
2011	1 898	4 646	1 478	1 554	1 727	579	1 937	1 058	717	768	769	1 902	967	1 575	2 529
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	.	302	296	307	298	335
2011	320	307	517	310	240	311	320	287	277	273	311	279	300	291	293
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	.	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	14,4	15,6	9,5	18,5	20,5	11,5	13,1	16,8	19,2	15,6	16,6	12,9	14,0	18,3	14,6
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)															
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	2 364	1 598	1 965	2 330	2 678	2 255	3 009	3 445	1 959	2 283	2 518	1 607	1 423	2 207	4 056
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Kraje Vysočina v letech 2000–2015

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBYVATELSTVO									
Obyvatelstvo ¹⁾	osoby	513 742	511 267	510 602	510 498	510 114	510 767	511 645	513 677
v tom ve věku: 0–14 let		89 041	86 567	84 525	82 374	80 612	78 645	76 939	75 902
15–64 let		353 942	353 882	354 637	356 200	356 854	358 529	359 781	361 414
65 a více let		70 759	70 818	71 440	71 924	72 648	73 593	74 925	76 361
Průměrný věk ¹⁾	roky	38,0	38,3	38,6	38,9	39,2	39,5	39,8	40,0
Sňatky		2 625	2 516	2 566	2 368	2 394	2 428	2 393	2 580
Rozvody		1 148	1 182	1 170	1 235	1 206	1 247	1 224	1 252
Živě narození	osoby	4 711	4 509	4 691	4 710	4 759	5 070	5 113	5 373
Zemřelí	osoby	5 286	5 121	5 130	5 319	5 007	5 339	4 773	4 880
Přistěhovalí	osoby	2 779	3 054	3 784	4 555	4 268	4 681	4 893	6 402
Vystěhovalí	osoby	2 849	3 408	4 010	4 050	4 404	3 759	4 355	4 863
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-575	-612	-439	-609	-248	-269	340	493
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-70	-354	-226	505	-136	922	538	1 539
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-645	-966	-665	-104	-384	653	878	2 032
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	109 332	119 124	129 057	133 645	143 572	151 635	161 355	171 724
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	256,6	254,8	252,7	251,2	255,4	253,9	253,5	260,4
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	173,0	175,0	178,6	181,9	179,4	181,3	179,8	176,0
Míra ekonomické aktivity	%	59,7	59,3	58,6	58,0	58,7	58,3	58,5	59,7
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾	osoby	19 402	18 196	21 548	23 841	24 531	22 814	20 060	16 202
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾	%	.	.	.	.	.	6,0	5,2	4,2
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 131	6 628	6 650	6 878	7 060	7 516	7 943	8 486
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,0	3,1	3,1	3,2	3,1	3,3	3,3	3,4
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	osoby								
mateřských škol		15 647	15 548	15 539	15 445	15 342	14 743	14 722	14 946
základních škol		59 643	58 009	56 212	54 183	52 281	49 504	47 304	45 314
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	.	27 577	27 475	27 172	27 271	27 064
vysokých škol ³⁾		.	0	33	66	148	782	1 392	1 866
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel		17,9	16,3	17,3	16,8	16,5	15,7	16,0	18,8
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	98 359	109 842	113 394	117 731	125 076	133 333	143 355	157 330
předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)	%	106,1	106,0	101,6	102,9	102,8	108,2	106,7	104,8
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	.	319	424	428	529	707	517	538
Registrované ekonomické subjekty ¹⁾		86 895	90 074	94 646	95 816	95 715	97 157	97 157	98 957
Zemědělská produkce	mil. Kč	.	.	.	10 455	12 483	11 008	11 449	13 908
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	51 355	51 207	48 471	47 659	50 816	51 891	50 685	49 123
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁵⁾	mil. Kč	7 375	8 720	8 560	8 656	8 355	9 141	12 296	12 738
Dokončené byty		1 397	1 327	1 558	1 325	1 581	1 573	1 495	1 681
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	osoby	380 515	370 511	371 774	390 167	392 067	389 135	407 720	418 701
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda ¹⁾	ha	420 918	420 649	420 254	419 888	419 560	412 400	412 013	411 649
z toho orná půda		326 955	326 127	325 466	324 842	324 596	319 444	319 066	318 738
Nezemědělská půda ¹⁾	ha	271 610	271 890	272 285	272 653	272 995	267 171	267 550	267 924
z toho: lesní pozemky		209 924	210 082	210 338	210 473	210 655	206 050	206 222	206 348
zastavěné plochy a nádvoří		8 466	8 494	8 518	8 523	8 548	8 433	8 457	8 498
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	84,9	81,5	79,5	82,5	84,2	89,0	84,1	84,6
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	.	266	275	268	271	265	305	276
Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	.	2 105	1 448	1 451	1 850	1 911	2 510	2 014

¹⁾ stav k 31. 12.

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji k 31. 12.

⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji; průměrný evidenční počet zaměstnanců

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Měřicí jednotka	
OBYVATELSTVO									
515 411	514 992	514 569 ⁶⁾	511 937	511 207	510 209	509 895	509 475	osoby	Obyvatelstvo ¹⁾
74 907	74 566	74 698 ⁶⁾	75 331	75 454	75 488	76 104	76 722		v tom ve věku: 0–14 let
362 238	360 299	358 013 ⁶⁾	351 776	348 042	344 450	340 867	337 491		15–64 let
78 266	80 127	81 858 ⁶⁾	84 830	87 711	90 271	92 924	95 262		65 a více let
40,3	40,5	40,8 ⁶⁾	41,1	41,3	41,6	41,9	42,1	roky	Průměrný věk ¹⁾
2 332	2 187	2 216	2 167	2 208	2 043	2 188	2 333		Sňatky
1 343	1 157	1 328	1 105	995	1 125	1 107	1 049		Rozvody
5 649	5 447	5 357	5 075	5 148	4 920	5 334	5 349	osoby	Živě narození
4 881	5 094	5 105	5 031	5 223	5 129	4 880	5 178	osoby	Zemřelí
5 402	3 503	3 406	3 197	3 207	3 125	3 197	3 285	osoby	Přistěhovalí
4 436	4 275	4 081	3 549	3 862	3 914	3 965	3 876	osoby	Vystěhovalí
768	353	252	44	-75	-209	454	171	osoby	Přirozený přírůstek/úbytek
966	-772	-675	-352	-655	-789	-768	-591	osoby	Přírůstek/úbytek stěhováním
1 734	-419	-423	-308	-730	-998	-314	-420	osoby	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
182 378	186 298	184 959	188 473	189 181	190 820	195 304	.	tis. Kč	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
256,2	255,5	255,9	249,4	247,8	253,5	252,6	248,6	tis. osob	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
183,4	185,7	184,3	187,5	188,4	181,6	181,5	184,6	tis. osob	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
58,3	57,9	58,1	57,2	56,8	58,3	58,2	57,4	%	Míra ekonomické aktivity
17 874	28 566	29 410	25 605	26 963	28 304	25 532	21 268	osoby	Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾
4,7	7,7	8,1	7,2	7,6	8,1	7,4	6,2	%	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾
9 370	9 771	9 853	10 285	10 504	10 695	10 804	11 079	Kč	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
3,5	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8	.	osoby	Lékaři na 1 000 obyvatel
15 427	15 878	16 520	17 001	17 677	18 032	17 996	17 982	osoby	Děti, žáci a studenti k 30. 9.
43 371	41 902	41 173	41 009	41 167	41 568	42 428	43 109		mateřských škol
26 826	26 629	25 296	24 085	22 640	21 481	20 756	20 343		základních škol
2 747	3 172	3 616	3 732	3 279	3 270	2 726	2 284		středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
17,2	17,4	16,9	16,8	16,7	17,2	15,9	13,5		vysokých škol ³⁾
156 970	155 747	154 713	161 677	165 060	166 525	170 849	.	mil. Kč	Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel
99,6	96,3	101,6	103,6	100,2	98,1	100,0	.	%	EKONOMICKÝ VÝVOJ
698	646	743	780	929	1 159	1 502	.	mil. Kč	Hrubý domácí produkt
101 703	100 954	103 510	105 185	106 578 ⁷⁾	107 395	108 800	110 643	mil. Kč	předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)
13 279	10 741	11 382	13 279	13 872	14 583 ⁸⁾	15 714	.	mil. Kč	Výdaje na výzkum a vývoj celkem
48 979	44 218	43 831	46 962	46 266	46 833	47 206	.	mil. Kč	Registrowané ekonom. subjekty ¹⁾
12 673	11 338	8 871	10 051	9 827	8 866	11 902	12 124	mil. Kč	Zemědělská produkce
1 729	1 416	1 772	1 347	1 276	1 194	1 039	997	fyz. os.	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
395 820	358 863	336 225	358 332 ⁹⁾	438 715	448 401	447 603	473 712	osoby	Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁵⁾
411 288	410 917	410 389	409 911	409 470	409 161	408 939	408 737	ha	Dokončené byty
318 384	317 962	317 455	316 832	316 504	316 251	315 884	315 715	ha	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
268 259	268 638	269 164	269 649	270 101	270 406	270 636	270 822	ha	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
206 465	206 601	206 723	206 842	206 977	207 160	207 230	207 295		Zemědělská půda ¹⁾
8 548	8 588	8 673	8 717	8 761	8 790	8 794	8 805		z toho orná půda
83,4	82,4	80,1	79,8	79,7	79,0	77,7	79,3	litr/den	Nezemědělská půda ¹⁾
294	340	302	311	326	318	329	.	kg	z toho: lesní pozemky
1 661	1 152	1 511	2 518	2 649	2 687	5 513	.	Kč	zastavěné plochy a nádvoří
									Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
									Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
									Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

⁶⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

⁷⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁸⁾ semidefinitivní výsledky

⁹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	⁴⁾ 512 245	511 937	511 207	510 209	509 895	509 475
v tom: muži		⁴⁾ 254 026	253 985	253 694	253 270	253 176	252 964
ženy		⁴⁾ 258 219	257 952	257 513	256 939	256 719	256 511
z toho cizinci (bez azylantů)		8 023	7 873	7 752	7 775	7 806	8 050
Sňatky	počet	2 216	2 167	2 208	2 043	2 188	2 333
Rozvody	počet	1 328	1 105	995	1 125	1 107	1 049
Rozvody na 100 sňatků	počet	59,9	51,0	45,1	55,1	50,6	45,0
Živě narození	osoby	5 357	5 075	5 148	4 920	5 334	5 349
z toho mimo manželství	%	33,7	35,7	37,7	38,9	41,3	42,2
Úhrnná plodnost ¹⁾	počet	1,455	1,419	1,474	1,437	1,593	1,629
Potraty	počet	1 591	1 630	1 557	1 619	1 421	1 544
z toho umělá přerušení těhotenství		816	852	847	835	697	699
Potraty na 100 narozených	počet	29,6	32,0	30,1	32,8	26,6	28,8
Zemřelí	osoby	5 105	5 031	5 223	5 129	4 880	5 178
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 639	2 461	2 655	2 509	2 320	2 386
novotvary		1 315	1 292	1 332	1 250	1 256	1 229
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	252	44	-75	-209	454	171
Přistěhovalí	osoby	3 406	3 197	3 207	3 125	3 197	3 285
z toho z ciziny		411	348	371	390	473	492
Vystěhovalí	osoby	4 081	3 549	3 862	3 914	3 965	3 876
z toho do ciziny		289	133	326	400	306	309
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-675	-352	-655	-789	-768	-591
z toho s cizinou		122	215	45	-10	167	183
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-423	-308	-730	-998	-314	-420
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	10,4	9,9	10,1	9,6	10,5	10,5
zemřelí	‰	9,9	9,8	10,2	10,0	9,6	10,2
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,5	0,1	-0,1	-0,4	0,9	0,3
přistěhovalí	‰	6,6	6,2	6,3	6,1	6,3	6,4
vystěhovalí	‰	7,9	6,9	7,5	7,7	7,8	7,6
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	-1,3	-0,7	-1,3	-1,5	-1,5	-1,2
celkový přírůstek/úbytek	‰	-0,8	-0,6	-1,4	-2,0	-0,6	-0,8
Mrtvorozenost	‰	2,4	2,2	3,5	2,4	2,1	3,2
Kojenecká úmrtnost	‰	1,5	2,8	2,3	1,2	2,4	2,4
Novorozenecká úmrtnost	‰	0,6	1,4	1,9	1,2	1,7	1,9
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	⁴⁾ 75 089	75 331	75 454	75 488	76 104	76 722
%	%	⁴⁾ 14,7	14,7	14,8	14,8	14,9	15,1
15–64 let	osoby	⁴⁾ 355 326	351 776	348 042	344 450	340 867	337 491
%	%	⁴⁾ 69,4	68,7	68,1	67,5	66,9	66,2
65 a více let	osoby	⁴⁾ 81 830	84 830	87 711	90 271	92 924	95 262
%	%	⁴⁾ 16,0	16,6	17,2	17,7	18,2	18,7
Průměrný věk k 31. 12.	roky	⁴⁾ 40,8	41,1	41,3	41,6	41,9	42,1
v tom: muži		⁴⁾ 39,3	39,6	39,9	40,2	40,4	40,7
ženy		⁴⁾ 42,2	42,4	42,7	43,0	43,3	43,5
Index stáří ²⁾	%	⁴⁾ 109,6	112,6	116,2	119,6	122,1	124,2
Index ekonomického zatížení ³⁾	%	⁴⁾ 44,2	45,5	46,9	48,1	49,6	51,0
Naděje dožití při narození (dvouleté období)	roky						
muži		75,1	75,5	75,6	75,9	76,2	76,7
ženy		81,1	81,3	81,2	81,7	82,4	82,3
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté období)	roky						
muži		15,5	15,9	15,9	15,7	16,0	16,5
ženy		18,9	19,0	19,1	19,2	19,9	19,7

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	440,2	436,8	436,2	435,1	434,1	433,2
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	16,8	16,3	15,5	15,5	14,8	17,0
střední bez maturity	%	39,4	39,5	39,3	40,6	40,2	35,8
střední s maturitou	%	33,7	33,0	32,8	32,4	31,9	31,8
vysokoškolské ¹⁾	%	10,0	11,2	12,3	11,5	13,2	15,3
Pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	tis. osob	255,9	249,4	247,8	253,5	252,6	248,6
v tom: zaměstnaní v NH		238,2	233,3	232,1	236,4	238,5	236,8
z toho ženy		101,0	97,6	97,9	98,8	102,2	102,4
nezaměstnaní		17,7	16,1	15,8	17,1	14,1	11,7
z toho ženy		8,6	8,5	8,3	9,7	8,2	7,5
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	184,3	187,5	188,4	181,6	181,5	184,6
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	7,2	5,6	6,8	7,1	6,6	7,7
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	44,0	44,8	43,9	46,3	44,3	45,8
terciární (služby)	%	48,8	49,6	49,2	46,6	49,1	46,5
v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	83,7	84,8	84,5	84,9	83,4	85,7
zaměstnavatelé	%	3,5	3,1	3,0	2,9	2,3	2,0
pracující na vlastní účet	%	11,4	11,3	12,1	11,7	13,8	11,8
Míra ekonomické aktivity	%	58,1	57,1	56,8	58,3	58,2	57,4
v tom: muži		68,0	67,5	67,7	68,1	68,2	68,0
ženy		49,1	47,9	48,1	49,2	50,2	50,1
Míra zaměstnanosti	%	54,1	53,5	53,2	54,3	55,0	54,7
v tom: muži		63,2	63,2	62,4	64,1	63,7	62,9
ženy		45,3	44,1	44,3	44,8	46,5	46,6
Oboecná míra nezaměstnanosti	%	6,9	6,4	6,4	6,7	5,6	4,7
v tom: muži		6,2	5,3	5,2	5,1	4,1	3,0
ženy		7,9	8,0	7,8	8,9	7,4	6,8
NEZAMĚSTANOST k 31. 12. (MPSV, evidence úřadů práce)							
Uchazeči o zaměstnání	osoby	29 410	25 605	26 963	28 304	25 532	21 268
z toho: ženy		13 687	12 444	13 260	13 799	12 638	10 558
absolventi škol a mladiství		2 196	2 185	2 308	2 431	1 610	1 205
osoby se zdravotním postižením		4 159	3 684	3 683	3 749	3 687	3 502
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		11 071	7 936	6 723	7 125	7 057	6 707
dosažitelní		29 011	25 187	26 689	27 759	25 074	21 039
v tom podle věku:							
do 19 let		1 110	1 098	1 133	920	746	571
20–24 let		3 847	3 695	3 873	3 979	3 199	2 282
25–34 let		6 720	5 678	5 802	6 128	5 300	4 265
35–44 let		6 595	5 849	6 167	6 589	5 918	4 987
45–54 let		6 911	5 888	5 990	6 086	5 737	4 827
55 a více let		4 227	3 397	3 998	4 602	4 632	4 336
průměrný věk	roky	39,6	39,0	38,6	39,4	40,7	41,6
v tom podle dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		5 097	4 651	4 860	5 171	4 567	3 838
střední bez maturity		15 561	13 032	13 764	14 144	12 817	10 532
střední s maturitou		7 190	6 366	6 585	6 960	6 341	5 248
vyšší odborné vč. nástavbového		274	245	296	326	278	265
vysokoškolské		1 288	1 311	1 458	1 703	1 529	1 388
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		4 175	3 398	2 382	3 340	3 197	2 606
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		7 051	7 256	6 788	8 805	7 671	6 539
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		11 448	8 920	8 256	10 502	8 569	6 935
nequalifikovaní (třída 9)		5 701	5 146	4 331	5 423	5 623	4 772

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z toho podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		11 246	8 545	8 889	8 559	7 824	7 220
3–6 měsíců		4 734	4 454	4 818	4 427	3 705	3 150
6–12 měsíců		4 324	3 388	4 065	4 506	3 557	2 684
od 1 roku do 2 let		5 073	3 963	3 638	4 435	3 634	2 366
více než 2 roky		4 033	5 255	5 553	6 377	6 812	5 848
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	5 659					
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	8,10	7,16	7,63	8,05	7,35	6,22
v tom: muži		8,49	7,20	7,55	8,06	7,25	6,09
ženy		7,69	7,12	7,71	8,04	7,46	6,36
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob ⁴⁾	%	2,5	2,6	2,6	3,1	3,1	2,4
Volná pracovní místa	počet	916	921	664	1 203	2 089	3 588
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	32,1	27,8	40,6	23,5	12,2	5,9
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	95 217	96 493	96 790	97 418	99 606	.
na 1 obyvatele	Kč	184 959	188 473	189 181	190 820	195 304	.
průměr ČR = 100	%	4,6	4,7	4,6	4,7	4,7	.
VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 944,5	22 680,0	23 272	23 745	24 347	25 258
v tom: muži		27 184,6	25 433,0	26 094	26 544	27 247	28 549
ženy		19 414,7	19 015,0	19 572	20 068	20 569	21 363
Medián mezd	Kč	21 059,3	20 378,0	20 644	21 194	21 757	22 600
v tom: muži		23 353,0	22 412,0	22 581	23 197	24 003	25 294
ženy		17 484,9	17 475,0	17 688	18 281	18 850	19 636
ŠKOLSTVÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		16 520	17 001	17 677	18 032	17 996	17 982
základních škol		41 173	41 009	41 167	41 568	42 428	43 109
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		25 296	24 085	22 640	21 481	20 756	20 343
vyšších odborných škol (denní studium)		1 099	1 045	919	963	911	904
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		18 350	18 503	17 966	17 417	16 359	15 283
s místem výuky v kraji		3 616	3 732	3 279	3 270	2 726	2 284
z toho v prezenčním studiu	%	80,5	73,4	68,2	67,3	63,9	65,5
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	638	601	973	766	730	510
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	1 816	1 845	1 878	1 880	1 957	.
z toho v nestátních zařízeních		1 733	1 758	1 790	1 788	1 868	.
na 1 000 obyvatel		3,5	3,6	3,7	3,7	3,8	.
Nemocnice							
lůžka	počet	2 790	2 665	2 649	2 495	2 475	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	101,1	100,7	102,4	101,0	100,5	.
průměrná ošetrovací doba	dny	6,7	6,5	6,3	6,2	6,6	.
využití lůžek	dny	245,6	240,1	243,6	249,4	268,7	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,923	3,788	3,574	3,899	4,037	4,542
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	45,2	44,8	45,6	44,4	47,4	44,1
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)⁶⁾							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péstounské péče)	v tis.	674,1	579,9	548,6	543,3	529,9	505,6
z toho přídavek na dítě		341,2	316,3	302,4	294,9	281,2	257,0
Výdaje na dávky celkem (vč. péstounské péče)	mil. Kč	1 855	1 608	1 571	1 600	1 568	1 559
z toho přídavek na dítě		209	192	183	179	171	156
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 603	3 140	3 070	3 134	3 075	3 061
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory	počet	2 189	2 090	2 181	2 220	2 199	2 193
Lůžka v domovech se zvláštním režimem	počet	433	469	508	526	547	642
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením	počet	634	636	638	624	581	561

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (MPSV, ČSSZ; stav v prosinci)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁷⁾	počet	114 844	118 934	118 584	118 393	119 324	120 461
z toho: ženy		71 270	73 202	72 758	72 456	72 840	73 293
Příjemci starobního důchodu sólo (bez souběhu)	počet	82 889	86 802	86 401	86 312	87 343	88 627
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{7) 8)}	počet	28 121	32 261	33 552	34 683	36 177	37 502
z toho ženy		15 842	17 905	18 580	19 223	20 118	20 895
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	24,5	27,1	28,3	29,3	30,3	31,1
v tom: muži		28,2	31,4	32,7	33,7	34,5	35,2
ženy		22,2	24,5	25,5	26,5	27,6	28,5
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁹⁾	Kč	9 853	10 285	10 504	10 695	10 804	11 079
v tom: muži		10 831	11 301	11 547	11 758	11 881	12 182
ženy		8 979	9 365	9 554	9 720	9 812	10 060
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁹⁾ na mzdovém mediánu	%	46,8	50,5	50,9	50,5	49,7	49,0
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	869 128	833 458	723 594	749 981	859 347	950 006
z toho dávky:							
nemocenské		612 653	563 316	461 969	493 244	592 400	671 849
peněžitá pomoc v mateřství		239 963	244 929	234 880	224 037	234 084	237 730
ošetřovné		16 353	24 957	26 390	32 497	32 532	40 263
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Zjištěné trestné činy	počet	8 678	8 613	8 543	8 761	8 107	6 880
na 1 000 obyvatel		16,9	16,8	16,7	17,2	15,9	13,5
Objasněné trestné činy	počet	3 890	4 586	4 536	4 641	4 573	4 103
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	počet	52	33	39	36	43	35

¹⁾ zahrnuje vyšší odborné vzdělání

²⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výděлку) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁶⁾ data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

⁷⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

⁸⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – ekonomický vývoj

	Měsíční jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	154 713	161 677	165 060	166 525	170 849	.
předchozí rok=100 (srovnatelné ceny)	%	101,6	103,6	100,2	98,1	100,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	300 530	315 793	322 618	326 186	334 994	.
průměr ČR = 100	%	79,9	82,4	83,9	84,1	82,7	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	800 788	822 914	845 733	837 626	850 008	.
průměr ČR = 100	%	86,1	86,5	89,0	88,3	86,3	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	140 204	146 168	148 578	149 313	154 589	.
v tom sektory: primární	%	4,2	5,7	6,3	6,7	6,5	.
sekundární	%	47,9	47,9	48,2	48,9	49,2	.
terciární	%	47,9	46,4	45,5	44,4	44,2	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	36 292,0	37 147,0	38 435,0	35 434,0	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	70 497	72 557	75 123	69 407	.	.
průměr ČR = 100	%	69,6	71,2	75,0	71,2	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	222 754	224 014	223 154	228 670	234 113	.
z toho zaměstnanci		193 201	196 469	195 168	198 806	200 997	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	28 698	29 567	30 167	30 595	31 664	.
v tom: přímé náklady		20 753	21 367	21 861	22 157	22 946	.
sociální požitky		299	302	285	295	301	.
sociální náklady a výdaje		7 466	7 700	7 809	7 954	8 202	.
personální náklady a výdaje		228	237	240	233	267	.
daně a dotace		-48	-39	-28	-45	-52	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	743	780	929	1 159	1 502	.
z toho: mzdové		333	338	391	446	543	.
financované z veřejných zdrojů ČR		154	150	166	155	144	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	692	725	778	896	995	.
z toho výzkumní pracovníci		340	368	406	455	530	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Domácnosti mající: osobní počítač	%	57,5	62,6	66,6	69,0	69,6	.
přístup k internetu	%	53,0	59,3	63,3	67,6	68,3	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ³⁾							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	103 510	105 185	106 578	107 395	108 800	110 643
z toho fyzické osoby		82 992	84 458	85 707	87 291	89 262	90 498
z toho živnostníci		75 078	76 387	77 177	73 148	75 699	77 239
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		59 698	62 059	63 874	62 046	61 051	61 226
z toho fyzické osoby		46 914	48 718	49 436	47 987	48 773	49 095
z toho živnostníci		40 492	42 016	42 476	38 371	39 705	40 218
Vzniklé subjekty	počet	4 950	4 365	4 050	3 682	3 376	3 916
z toho fyzické osoby		3 763	3 540	3 317	2 943	2 774	3 132
z toho živnostníci		3 295	3 315	3 176	2 544	2 562	2 592
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce	mil. Kč	11 382	13 279	13 872	14 583	15 714	.
z toho: rostlinná produkce		5 312	6 693	7 211	7 453	7 872	.
živočišná produkce		5 633	6 023	6 050	6 522	7 322	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	364 600	363 710	363 836	362 667	360 499	359 516
z toho orná		283 052	280 902	278 543	277 334	275 404	276 265
Sklizeň: obilovin	t	610 140	748 051	646 343	690 873	800 104	729 159
brambor	t	254 517	300 698	253 271	199 702	258 822	180 098
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	210 629	210 949	211 348	211 000	213 491	219 364
prasata	počet	319 199	280 866	261 287	247 277	247 853	253 451
drůbež	počet	472 418	448 981	399 710	348 964	497 856	615 745
Výroba jatečného skotu	t ž.hm.	11 001	11 889	11 935	12 493	13 404	14 547
Výroba jatečných prasat	t ž.hm.	42 530	40 270	24 215	24 077	24 728	23 845
Výroba jatečné drůbeže	t ž.hm.	4 068	2 369	7 539	5 354	7 401	7 293
Výroba mléka	tis. l	447 592	460 082	482 000	491 455	502 884	531 881
Snáška konzumních vajec	tis. ks	3 894	4 461	4 288	3 720	3 844	3 008
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 928	1 660	1 489	1 394	1 343	1 031
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 605 962	1 405 989	1 539 996	1 643 737	1 461 000	1 406 722
z toho nahodilá živelní		194 092	83 351	97 841	453 988	249 683	417 069

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků	počet	131	140	131	135	130	130
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	mil. Kč	100 552	111 394	114 725	122 763	138 366	144 560
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 283	2 365	2 473	2 610	2 924	3 006
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	44 050	47 092	46 389	47 044	47 329	48 098
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	23 745	24 131	24 710	25 018	26 057	26 892
ENERGETIKA (ERÚ)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	14 720	15 045	15 778	16 766	16 521	13 824
podíl na ČR	%	17,1	17,2	18,0	19,3	19,2	16,5
Spotřeba elektřiny ⁵⁾	GWh	4 130	4 211	4 285	4 457	2 549	2 642
podíl na ČR	%	5,8	6,0	6,1	6,4	4,6	4,7
Spotřeba elektřiny ⁵⁾ v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 442	1 356	1 392	1 397	1 362	1 388
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁶⁾	počet	40	41	39	38	35	35
Základní stavební výroba ⁶⁾	mil. Kč	6 478	7 737	6 578	6 469	6 080	6 380
na 1 zaměstnance	tis. Kč						
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁶⁾	fyz. os.	5 007	4 941	4 668	4 453	4 020	4 069
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁶⁾	Kč	24 876	25 139	26 080	25 542	26 469	27 284
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁷⁾	mil. Kč	8 871	10 051	9 827	8 866	11 902	12 124
z toho pro veřejné zadavatele		4 032	3 454	3 403	2 608	5 215	6 496
VYDANÁ STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	6 052	6 479	5 781	5 022	4 040	4 122
z toho: budov (bytových a nebytových)		3 124	3 429	3 086	2 553	2 444	2 545
na ochranu životního prostředí		1 017	1 156	1 019	1 112	532	539
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 052	2 215	2 170	2 154	2 488	2 750
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	1 145	1 223	981	869	842	948
z toho v nových rodinných domech		760	895	692	628	603	696
Dokončené byty	počet	1 772	1 347	1 276	1 194	1 039	997
z toho v nových rodinných domech		1 125	997	989	917	832	804
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	31 173	32 456	33 495	32 052	33 477	33 394
v novém bytovém domě	Kč	36 397	26 726	31 849	28 038	32 465	38 207
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily včetně dodávkových k 31. 12.	počet	213 426	218 087	224 968	225 864	231 405	242 490
CESTOVNÍ RUCH⁸⁾							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) k 31. 12.	počet	346	398	506	505	452	445
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	19 954	21 178	25 898	25 749	24 031	23 989
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	336 225	358 332	438 715	448 401	447 603	473 712
z toho ze zahraničí		46 690	50 462	67 090	67 165	65 943	62 700
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	2,5	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5
z toho hostů ze zahraničí		2,2	2,3	2,6	2,6	2,4	2,4

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA 2010 (Evropský systém účtů 2010)

²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2013 je vypočten z dat roku 2012, 2013 a 2014)

³⁾ vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné.

⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁵⁾ od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

⁶⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

⁹⁾ od roku 2014 včetně zahraničních fyzických osob

¹⁰⁾ semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	410 389	409 911	409 470	409 161	408 939	408 737
z toho: orná půda		317 455	316 832	316 504	316 251	315 884	315 715
zahrady a ovocné sady		10 817	10 821	10 826	10 835	10 848	10 862
trvalé travní porosty		82 114	82 255	82 137	82 069	82 200	82 155
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	269 164	269 649	270 101	270 406	270 636	270 822
z toho: lesní pozemky		206 723	206 842	206 977	207 160	207 230	207 295
zastavěné plochy a nádvoří		8 673	8 717	8 761	8 790	8 794	8 805
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	80,1	79,8	79,7	79,0	77,7	79,3
Čistírný odpadních vod (ČOV)	počet	156	165	175	182	186	197
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	84,8	85,2	85,9	86,9	87,2	87,8
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		77,6	71,7	72,0	72,8	73,3	76,8
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	85,7	86,1	87,1	86,5	87,6	88,5
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	219 479	219 257	225 509	165 851	170 877	171 136
Produkce kalů z ČOV	t sušiny	7 574	6 434	6 793	6 672	7 117	7 701
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4)	t/km ²	0,52	0,49	0,49	0,51	0,47	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,43	0,41	0,41	0,43	0,40	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,09	0,08	0,08	0,08	0,08	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,33	0,33	0,36	0,35	0,27	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,33	0,33	0,36	0,35	0,26	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,41	1,38	1,32	1,33	1,30	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,35	0,34	0,33	0,35	0,41	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,07	1,04	1,00	0,97	0,90	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	4,83	4,52	4,62	4,69	4,12	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		3,55	3,35	3,57	3,72	3,24	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,29	1,16	1,05	0,98	0,89	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ¹⁾	t	330 801	393 893	374 948	407 361	516 692	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	187 667	208 719	187 734	187 090	191 559	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	27 748	41 028	40 354	43 410	32 009	.
stavebnictví	t	84 195	108 987	111 252	116 362	230 970	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	643	769	733	798	1 013	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	302	311	326	318	329	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	16,7	16,6	16,2	16,9	16,9	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	50	52	53	54	56	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 511	2 518	2 649	2 687	5 513	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	570 714	988 570	1 092 046	949 809	1 925 133	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	10,2	17,7	9,8	17,4	6,1	.
nakládání s odpadními vodami	%	67,9	67,2	76,0	73,3	67,8	.
nakládání s odpady	%	15,9	14,5	13,1	6,8	7,4	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	1 022 298	1 051 088	1 111 521	1 112 013	1 152 687	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	5,0	5,9	6,5	6,8	6,9	.
nakládání s odpadními vodami	%	19,0	20,5	20,3	19,4	19,2	.
nakládání s odpady	%	72,3	66,1	70,4	67,0	70,2	.

¹⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina v roce 2010 a 2015

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Obyvatelstvo k 31. 12.	2010 ¹⁾	512 245	95 127	111 979	72 472	113 713	118 954
	2015	509 475	94 649	112 619	72 061	111 873	118 273
z toho cizinci (bez azylantů)	2010	8 023	1 589	2 365	1 298	1 589	1 182
	2015	8 050	1 584	2 473	1 565	1 267	1 161
v tom ve věku (%)							
0–14 let	2010 ¹⁾	14,7	14,5	14,8	14,1	14,5	15,2
	2015	15,1	14,9	15,8	14,3	14,6	15,3
15–64 let	2010 ¹⁾	69,4	69,1	69,8	68,5	70,0	69,1
	2015	66,2	65,8	66,1	65,6	67,0	66,4
65 a více let	2010 ¹⁾	16,0	16,5	15,4	17,5	15,5	15,7
	2015	18,7	19,2	18,1	20,1	18,4	18,3
Průměrný věk k 31. 12.	2010 ¹⁾	40,8	41,1	40,6	41,8	40,6	40,2
	2015	42,1	42,4	41,6	43,0	42,2	41,6
Index stáří ²⁾	2010 ¹⁾	109,0	113,6	103,8	124,0	107,0	103,5
	2015	124,2	128,6	113,9	141,2	126,2	119,3
Index ekonomického zatížení ³⁾	2010 ¹⁾	44,2	44,8	43,3	46,1	42,8	44,6
	2015	51,0	51,9	51,3	52,5	49,3	50,6
Přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel:	2010	-0,8	-1,6	1,8	-1,9	-2,0	-0,9
	2015	-0,8	-2,5	1,8	0,0	-1,8	-1,5
přirozenou měnou	2010	0,5	1,0	1,0	-0,9	0,0	1,0
	2015	0,3	-0,6	2,1	-1,8	1,0	0,1
stěhováním	2010	-1,3	-2,6	0,8	-1,0	-2,0	-1,9
	2015	-1,2	-1,9	-0,3	1,8	-2,8	-1,7
Naděje dožití při narození (v období 2011–2015)							
muži		.	76,2	76,3	75,4	76,3	76,2
ženy		.	81,8	82,1	81,1	82,0	81,9
Neumístění uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce celkem k 31. 12.	2010	29 410	5 135	5 980	3 003	8 429	6 863
	2015	21 268	3 629	4 382	1 944	6 336	4 977
z toho (%):							
ženy	2010	46,5	47,4	45,0	46,3	47,3	46,5
	2015	49,6	52,4	46,8	49,8	50,9	48,5
absolventi škol a mladiství	2010	7,5	6,7	8,0	7,1	7,4	7,8
	2015	5,7	6,0	5,4	4,4	5,5	6,4
osoby se zdravotním postižením	2010	14,1	15,3	11,5	16,9	10,2	19,2
	2015	16,5	20,5	14,1	17,5	11,6	21,3
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2010	37,6	38,4	37,7	40,3	37,6	35,9
	2015	31,5	31,7	32,0	36,9	30,3	30,5
dosazitelní	2010	98,6	99,2	98,7	98,2	98,9	98,1
	2015	98,9	99,7	97,6	99,2	98,8	99,6
ve věku 55 a více let	2010	14,4	16,4	14,2	15,9	13,3	13,6
	2015	20,4	23,5	19,7	21,8	19,1	19,9
evidovaní 12 a více měsíců	2010	31,0	31,8	29,1	20,5	32,8	34,2
	2015	38,6	38,6	35,7	28,2	42,1	40,9
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ⁴⁾	2010	8,10	7,68	7,48	5,89	10,46	8,11
	2015	6,22	5,79	5,74	4,09	8,32	6,29
v tom: muži	2010	8,49	7,89	8,02	6,16	10,89	8,56
	2015	6,09	5,35	5,94	3,97	7,97	6,31
ženy	2010	7,69	7,46	6,91	5,60	10,01	7,64
	2015	6,36	6,25	5,52	4,21	8,69	6,27
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ⁵⁾	2010	2,5	2,5	2,2	1,2	3,5	2,8
	2015	2,4	2,2	2,1	1,2	3,6	2,6
Lékaři na 1 000 obyvatel	2010	3,5	3,8	4,2	3,3	3,1	3,2
	2014	3,8	4,2	4,6	3,4	3,5	3,4
Průměrné procento dočasně pracovní neschopnosti	2010	3,923	3,886	3,167	4,239	4,090	4,502
	2015	4,542	4,542	3,886	4,974	4,370	5,174

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Kraje Vysočina v roce 2010 a 2015

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) ⁶⁾	2010	24,5	22,2	30,2	21,6	27,5	20,2
	2015	31,1	29,0	36,5	27,4	35,8	26,1
v tom: muži	2010	28,2	26,7	34,5	25,2	33,0	21,4
	2015	35,2	34,5	40,5	31,6	41,5	27,7
ženy	2010	22,2	19,5	27,6	19,3	24,2	19,5
	2015	28,5	25,4	34,0	24,6	32,1	25,1
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2010	16,9	16,8	22,2	18,2	13,7	14,1
	2015	13,5	13,4	17,0	14,0	12,8	10,6
z toho násilné a mravnostní	2010	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
	2015	1,3	1,2	1,6	1,1	1,5	1,1
Dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2010	4,6	4,6	4,8	5,8	3,1	5,3
	2015	8,1	8,1	8,1	10,4	5,9	8,6
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel k 31. 12.	2010	145,9	140,1	149,4	158,0	138,1	147,3
	2015	151,6	147,4	153,3	166,8	144,2	151,1
z toho:							
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2010	78,2	79,6	75,3	86,2	76,5	76,7
	2015	78,9	81,3	76,7	84,9	77,3	77,2
subjekty vzniklé v roce	2010	6,4	6,6	6,2	6,1	6,4	6,5
	2015	5,1	5,0	5,4	5,1	4,8	5,1
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyvatele (tis. Kč)	2010	17,2	17,6	22,8	17,9	13,9	14,6
	2015	23,8	25,5	24,8	25,2	19,1	25,1
Počet bytů na 1 000 obyvatel:							
zahájených	2010	2,2	2,5	2,7	2,7	1,7	1,8
	2015	1,9	2,3	2,3	1,6	1,4	2,0
dokončených	2010	3,4	3,8	4,7	4,0	2,2	2,8
	2015	2,0	2,1	1,9	2,0	1,7	2,2
Hromadná ubytovací zařízení:							
lůžka	2012	25 898	3 396	4 574	4 996	4 158	8 774
	2015	23 989	3 265	4 109	4 545	3 855	8 215
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	50,6	35,7	40,8	69,0	36,7	73,9
	2015	47,1	34,5	36,5	63,1	34,4	69,4
hosté	2012	438 715	65 602	86 716	63 966	61 313	161 118
	2015	473 712	⁹⁾ 69 997	⁹⁾ 87 641	⁹⁾ 66 831	⁹⁾ 62 605	186 638
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):							
orná půda	2010	46,7	47,0	44,2	46,4	56,0	40,0
	2015	46,5	46,8	43,9	46,2	55,8	39,8
zastavěné plochy a nádvoří	2010	1,3	1,4	1,3	1,2	1,3	1,2
	2015	1,3	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3
Měrné emise (t/km ²) (REZZO 1–3):							
tuhých znečišťujících látek ⁸⁾	2010	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2	0,3
	2014	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
oxidu siřičitého	2010	0,3	0,3	0,2	0,4	0,2	0,6
	2014	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,5
oxidů dusíku	2010	0,3	0,2	0,7	0,4	0,2	0,3
	2014	0,4	0,5	0,7	0,5	0,3	0,3
oxidu uhelnatého	2010	3,5	3,7	3,3	4,1	2,8	3,8
	2014	3,2	3,5	3,1	3,3	2,7	3,5

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁶⁾ data za prosinec; starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ nezahrnují emise TZL, NH₃ a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

⁹⁾ hodnota s nižší, omezenou spolehlivostí
